

Бижкенова А.Е.,
Серікбай А.Т.

**ҚАЗАҚ ЖӘНЕ ОРЫС
ТІЛДЕРІНДЕГІ НЕМІС
ТІЛІНЕН ЕНГЕН СӨЗДЕРДІҢ
ҚЫСҚАША ЖИЫНТЫҒЫ**

Бижкенова А.Е., Серікбай А.Т.

**ҚАЗАҚ ЖӘНЕ ОРЫС ТІЛДЕРІНДЕГІ
НЕМІС ТІЛІНЕН ЕНГЕН СӨЗДЕРДІҢ
ҚЫСҚАША ЖИЫНТЫҒЫ**

АСТАНА - 2026

ӘОЖ 80/81
КБЖ 81.2
Б 52

Бижкенова А.Е., Серікбай А.Т.

Б 52 Қазақ және орыс тілдеріндегі неміс тілінен енген сөздердің қысқаша жиынтығы. - Астана: «Булатов А.Ж.» ЖК, 2026. – 177 б.

ISBN 978-601-391-045-1

Неміс тілінен орыс және қазақ тіліне кірген сөздердің қысқаша жиынтығы неміс тілінің мұғалімдерін дайындайтын ЖОО оқу бағдарламасы бойынша оқитын студенттерге, сонымен қатар жалпы лингвистика, филология факультет студенттеріне арналады. Кірме сөздерін зерттеп жүрген магистранттар мен докторанттар да қолдана алады.

ӘОЖ 80/81
КБЖ 81.2

ISBN 978-601-391-045-1

© Бижкенова А.Е., Серікбай А.Т., 2026

МАЗМҰНДАМА

АЛҒАШҚЫ СӨЗ.....	4
КІРМЕ СӨЗДЕР ТУРАЛЫ ҚЫСҚАША МӘЛІМЕТ.....	5
НЕМІС ТІЛІНЕН ОРЫС ЖӘНЕ ҚАЗАҚ ТІЛІНЕ АУЫСҚАН СӨЗДЕДІҢ ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖИЫНТЫҒЫ	8
ӘСКЕРИ КІРМЕ СӨЗДЕР.....	8
ТЕХНИКАЛЫҚ АТАУЛАР.....	23
ТҰРМЫС ЖАЙЫНДАҒЫ СӨЗДЕР.....	72
ҒЫЛЫМИ ТЕРМИНДЕР.....	90
ӘЛЕУМЕТТІК-САЯСИ САЛАСЫНДАҒЫ КІРМЕ СӨЗДЕР.....	121
ЭКОНОМИКА ТЕРМИНДЕРІ.....	146
ӨНЕР ЖӘНЕ МӘДЕНИЕТ САЛАСЫНДАҒЫ КІРМЕ СӨЗДЕР.....	154
ТАБИҒАТ БАҒЫТЫНДАҒЫ КІРМЕ СӨЗДЕР.....	173

АЛҒАШҚЫ СӨЗ

Құрметті оқырмандар!

Сіздерге алғаш рет жасалған қысқаша басылым - қазіргі орыс және қазақ тілдеріндегі неміс тілінен шыққан сөздерінің жинағы ұсынылып отыр. Барлық сөздер өзектілігі бар сөздіктерден таңдап алынған және неміс тіліндегі сөздерге негізделеді, олар әртүрлі кезеңдерде алынған кірме сөздер болып табылады. Кірме кезеңін нақтылау зерттеудің мақсатына кірмеді, бірақ әр сөздік бірлігіне қабылдаушы тілдерде қолданылу контексттері жинастырылып көрсетілген.

Контексттерді таңдау үшін ашық қолжетімділікте орналасқан орыс және қазақ тілдерінің ұлттық корпус материалдары пайдаланылды.

Жинаққа жалпы есепте 465 неміс тілінен енген сөздер кіргізілді. Олар сөздікте тақырыптық түрде жинақталып берілген және әріп тәртібімен орналастырылған. Сөздік жалпы 8 тақырыптық саланы қамтиды, оның ішінде, мысалы, «ӘСКЕРИ КІРМЕ СӨЗДЕР», «ТЕХНИКАЛЫҚ АТАУЛАР», «ҒЫЛЫМИ ТЕРМИНДЕР» және тағы басқа бағыттырда неміс кірме сөздері жүйеленген.

Әрбір сөз бірлігі қалың қаріппен белгіленген, неміс тіліндегі түпнұсқа негізге сілтеме жасалған, мағынасы түсіндірілген және орыс және қазақ тілдерінде қолдану контексттері берілген.

Жинақ орта және жоғары оқу орындарының әртүрлі деңгейдегі оқушылары үшін сабақ кезінде пайдалануға ыңғайлы, сондай-ақ тілдердегі лексика мен кірме сөздерді теориялық және практикалық талдау үшін де қолайлы.

Сөздікте жалпы мәндегі және арнайы терминологияға қатысты көптеген сөздер келтірілген, бұл тілдік қатынастардың ауқымдылығын және қабылдаушы тілге шетел элементтерінің енуі мен сіңірілуін зерттеудің маңыздылығын көрсетеді.

Бұл материал Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ-де неміс тілі мұғалімдерін даярлау оқу бағдарламасы бойынша бітіру жобасына тәжірибелі қосымша ретінде жиналып, ғылыми кеңес арқылы жүйелендірілген. Осы материал негізінде жазылған мақалалар бірнеше халықаралық ғылыми конференциялар мен байқауларда апробациядан өткен.

КІРМЕ СӨЗДЕР ТУРАЛЫ ҚЫСҚАША МӘЛІМЕТ

Кірме сөздер барлық тілге ортақ әмбебап құбылыс. Тілдер арасында лексика алмастырудың алғышарты – номинативтік қажеттілік. Технологиялық өрлеу мен жаңа әлеуметтік реалиялардың пайда болуы оларды атау қажеттілігін тудырады. Мұндай жағдайда тіл екі балама жолды таңдай алады: біріншісі – өзінің ішкі ресурстарын пайдалану, екіншісі – басқа тілден дайын атаулық бірлікті қабылдау. Көбіне екінші жол коммуникативтік тұрғыдан тиімдірек саналады. Кірме элементтер тілге мәжбүрлі түрде таңылмайды, керісінше, сол тілдегі атаулық тапшылықты толтыру мақсатында табиғи жолмен келіп орнығады.

Кірме лексика тілге бірден дайын, қалыптасқан күйінде келіп енбейді. Бастапқы сатыда, яғни тілге ену кезеңінде, сөз өзі шыққан тілмен әлі де өте тығыз байланыста сақталады. Бұл жағдай, әдетте, оның тек шектеулі контексттерде ғана жұмсалыуынан, мағыналық өрісінің тарлығынан және туынды лексикалық бірліктердің аздығынан көрінеді. Сонымен қатар, қабылдаушы тілге жаңадан енген мұндай элементтерде семантикалық және сөзжасамдық тұрақсыздық айқын байқалады.

Қазақ және орыс тілдерінің сөздік қоры кірме сөздер есебінен кеңейсе де, бұл үдеріс екі тілде де бір-бірінен өзгеше өркениеттік бағыттарға сәйкес жүзеге асқан. Дегенмен, тілдердің эволюциясында белгілі бір ортақ заңдылықтардың да орын алатынын байқауға болады. Кірме лексиканың пайда болуы ешқашан кездейсоқ болмайды – ол әрдайым нақты әлеуметтік, экономикалық, мәдени және саяси өзгерістермен себептес.

Салыстырмалы талдау жасағанда мынандай заңдылық байқалады: орыс тілі еуропалық тілдермен тікелей байланыс орнатып, кірме лексиканы алғашқы қабылдаушы әрі бейімдеуші тіл рөлін атқарса, қазақ тілі бұл сөздерді негізінен орыс тілі арқылы, яғни аралық үлгіде игерген. Бұл құбылысты екі сатылы бейімделу механизмі деп атауға болады. Басқаша айтқанда, сөз алдымен орыс тілінің нормаларына сай икемделеді, содан кейін ғана қазақ тілінде қолданысқа түседі. Дәл осы жағдай қазақ тіліндегі еуропалық кірме қабаттың өзіндік ерекшелігін айқындайды. Г. Қоңырбаеваның пікірінше, «қазақ тілінің лексикалық қоры екі арна арқылы толығады: 1) қазақ тілінің төл сөздерін өз ішкі мүмкіндіктеріне байланысты қолдану; 2) орыс тілінен енген сөздер арқылы»¹.

¹ Қоңырбаева Г. ҚАЗАҚ ТІЛІНДЕГІ ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ КІРМЕ СӨЗДЕР // Вестник Жетысуского университета имени И. Жансугурова. – 2024. – № 2 (111). – Б. 88–96.

Кірме лексиканың тарихи қозғалысын талдағанда барлық донор-тілдердің бірдей дәрежеде ықпал етпегені анық байқалады. Кейбір тілдер белгілі бір тарихи кезеңдерде жоғары беделге ие болып, терминологиялық жүйелердің қалыптасуында шешуші рөл атқарған. Бұл ретте неміс тілінің орны ерекше. XVIII-XIX ғасырларда Германия еуропалық ғылыми ой мен философиялық мектептердің шоғырланған орталығы ретінде танылды. Аталған фактор неміс тілінің халықаралық академиялық коммуникация құралы ретіндегі мәртебесін бекітті. Осының нәтижесінде неміс тілінен бастау алған лексикалық бірліктер алдымен орыс тіліне, одан кейін қазақ тіліне еніп, екі тілдің де лексикалық құрамында тұрақты орын алды.

Орыс тілі Еуропамен белсенді байланыс орнатқан дәуірде неміс университеттері мен ғылыми мектептерінің айтарлықтай ықпалында болды. Ғылыми терминология, өндірістік-техникалық салалар, институционалдық басқару және әскери иерархия негізінен осы лингвистикалық байланыс аясында қалыптасты. Бұл үдерісте неміс атаулары орыс тілінің заңдылықтарына бейімделіп, кейіннен дайын үлгі ретінде қазақ тіліне ауысты. Осыған байланысты қазақ тіліндегі көптеген еуропалық терминдердің түпкі этимологиясы неміс тілімен байланысты болғанымен, олардың енуі көбіне орыс тілінің делдалдық қызметінің арқасында жүзеге асты.

Неміс тілінен енген лексика тек ғылыми терминдермен шектелмейді. Бұл кірмелер әскери іс, тұрмыстық ая, өндірістік сала және тағы басқа көптеген бағыттарда кездеседі. Неміс тілінің ықпалын объективті бағалау үшін оны тілдің «бөгде қабаты» ретінде емес, белгілі бір тарихи кезеңдерде қалыптасқан мәдени-ғылыми байланыстардың табиғи нәтижесі ретінде қарастыру қажет.

Қазақ тіліне келер болсақ, неміс тілінен енген сөздер тікелей тілдік контакт арқылы емес, көбіне құрылымдық делдалдық модель негізінде енген. Тарихи тұрғыдан қазақ қоғамы неміс тілдік кеңістігімен тікелей байланыста болмаса да, орыс тіліндегі әкімшілік, әскери және білім беру жүйелерімен тұрақты қарым-қатынаста болды. Сөйтіп, неміс тілінен шыққан көптеген терминдер қазақ тіліне орыс тілінде бейімделген нұсқасы арқылы еніп отырды. Бұл құбылыс – көпсатылы лексикалық қарыз алудың айқын үлгісі. Тілдік ықпалдың тағы бір маңызды арнасы – Қазақстан аумағында неміс диаспорасының қалыптасуы. Бұл фактор тікелей тілдік байланыстан бұрын әлеуметтік-демографиялық жағдайлармен түсіндіріледі.

Неміс тілінен енген кірме сөздердің орыс және қазақ тілдерінде орнығуы тек «сөзді қабылдау» әрекетімен шектелмейді. Кірме бірліктер қабылдаушы тілдің ішкі заңдылықтарына сәйкес графикалық, фонетикалық және грамматикалық тұрғыдан өзгеріске ұшырап, тілдік жүйеге кезең-кезеңімен

енеді. Сондықтан бейімделу үдерісі көпқырлы әрі кешенді механизм ретінде қарастырылады.

Графикалық бейімделумен қатар жүретін маңызды бағыттың бірі – фонетикалық бейімделу. Фонетикалық бейімделу барысында кірме сөздің дыбысталуы қабылдаушы тілдің фонетикалық жүйесіне икемделеді. Неміс тіліндегі кейбір дыбыстық тіркестер мен артикуляциялық ерекшеліктер орыс және қазақ тілдерінде дәлме-дәл берілмейтіндіктен, жуық айтылым қалыптасады. Е. А. Тинякова² көрсеткендей, мысалы, неміс тіліндегі [œ] дифтонгі көбіне [ей], [ao] – [ав], [ae] – [ай], [ей], [и], [a] арқылы беріледі. Мысалы, das Feuerwerk – фейерверк, das Freulein – фрейлина, das Automobil – автомобиль.

Лексикалық бейімделу кірме сөздің мағынасы мен қолданысының қабылдаушы тілдің тілдік және мәдени кеңістігіне сәйкес қалыптасуын білдіреді. Бұл кезеңде сөз тек формалық тұрғыдан емес, семантикалық жағынан да өзгеріске ұшырап, жаңа мағыналық реңктерге ие болуы мүмкін. Лексикалық бейімделудің негізгі белгісі – кірме бірліктің жаңа тілдік ортада дербес мағыналық даму жолына түсуі. Неміс тілінен орыс тіліне енген кейбір сөздер бастапқы мағынасын сақтай отырып, кейін жаңа семантикалық мазмұнға ие болған. Мысалы, неміс тіліндегі Glück (бақыт, сәттілік) сөзі орыс тілінде глук түрінде «галлюцинация» деген слэнгтік мағына алған.

Неміс тілінің das Butterbrot сөзінің мағынасы тек май жағылған нан болғанымен, орыс және қазақ тілдерінде бутерброд сөзі нанға тек май емес, ірімшік, шұжық, көкөністер тілімдерін қосуды білдіреді.

Кірме сөздердің тілдік жүйеде орнығу деңгейі олардың қолданыс аясына байланысты анықталады. Осыған сәйкес олар толық игерілген және толық емес игерілген бірліктерге бөлінеді. Толық игерілген кірме сөздер жалпы қолданысқа еніп, бейтарап сипат алады және тілдің белсенді сөздік қорын құрайды. Ал толық емес игерілген бірліктер белгілі бір кәсіби немесе әлеуметтік ортада ғана қолданылып, функционалдық тұрғыдан шектеулі болады. Оларға кәсіби терминдер, жаргон элементтері және экзотизмдер жатады³.

Неміс тілін оқыту процесінде неміс тілінен енген кірме сөздерді тиімді пайдалану үшін ең алдымен оларды жүйелеу қажеттілігі туындайды. Сондықтан оларды оқыту мақсатында қолдану үшін алдымен ғылыми негізде жинақтап, белгілі бір жүйеге келтіру қажет. Бұндай сөздер қоры неміс тілін үйренуге және оқушыларға неміс, орыс пен қазақ тілдерінің лексикасын салыстыру қабылеттерін қылыптастыруға мүлдем пайдалы болып танылады.

² Тинякова Е. А. ЛИНГВИСТИЧЕСКАЯ БАЗА ДВУСТОРОННИХ ОТНОШЕНИЙ РОССИИ И ГЕРМАНИИ (немецкие заимствования в русском языке) // <https://science-philology.ru/ru/article/view?id=4>

³ Богословская В.Р.; Косырева М.С.; Мурашко С.Ф. Типология иноязычных заимствований в профессиональной лексике: психолого-акмеологический анализ // Акмеология. – 2016. – № 1 (57). – Б. 186–189.

Неміс тілінен орыс және қазақ тіліне ауысқан сөздердің тақырыптық жиынтығы

ӘСКЕРИ КІРМЕ СӨЗДЕР

Кірме сөз	Түпнұсқа	Түсіндірме	Орыс тілінде қолданылуы	Қазақ тілінде қолданылуы
Абвер	die Abwehr	1919-44 жылдардағы Германияның әскери барлау және қарсы барлау органы / военная разведка и контрразведка Германии в 1919-44 годы.	Левка застрелил интенданта союзных войск, ходил под трибуналом, грозила вышка, но потом выяснилось, что интендант — темная личность, связан с абвером , и Левке хотели дать орден, однако не дали. [Юрий Трифонов. Дом на набережной (1976)]	Ұлы Отан соғысы кезінде Смерш органында қызмет еткен бес жүзге жуық қазақстандық бар. Олардың біразы соғыстан кейінгі жылдары КСРО МҚК-ға келді, кейіннен Қазақстанның ҰҚК органдарында қызмет етті. Солардың бірі – Қызыл армия офицері болып жүрген немістердің жасырын жіберген жансызы, «Абвер» агенті Романов деген сатқын да ұстаған Дабыл Қуанышбаев. [Қайыржан Төрежан Қарсы барлау қырандар]
Аксельбант	das Achselband	Офицерлердің мундирінің иығына тағылатын сәндік баулар /	Из автобусов во дворе вылезают солдаты в трениках и быстро-быстро	Ең алдында келе жатқан шалқак төсті, биік бойлы қасқабас төре.

		декоративные плетёные шнуры, которые носят офицеры на плечах мундира.	облачаются в парадную форму с аксельбантами , касками, пестрыми значками и конскими хвостами. [Алексей Тарханов, Алексей Асланянц, Дмитрий Бегляров. Париж (2015)]	Ол келбетті адам. Дөңгелек жирен сақалы бар. Екі иығын жаңа эполет басқан, төсінде оқалы аксельбант . [Мұхтар Әуезов <i>Ақын аға</i>]
Блокгауз	das Blockhaus	Пулемет пен артиллериядан жан-жақты (шеңберлі) оқ атуға бейімделген бетоннан, болаттан, ағаштан және т.б. материалдардан жасалған қорғаныс құрылысы / оборонительное сооружение из бетона, стали, дерева и др., приспособленное для ведения кругового пулеметного и артиллерийского огня.	Но вот уже за окном потянулись, выхваченные из темноты путевыми огнями, долгие стены каких-то построек, складов, блокгаузов и мастерских. [А.А. Уткин. Крепость сомнения (2010)]	Сарбаздар жау оғынан қорғану үшін орман шетіне берік блокгауз тұрғызды.
Бомбардир	der Bombardier	18–19 ғасырларда – мортирлерде, гаубицаларда және «бірмүйіздерде» қызмет еткен артиллерияның қатардағы	Он стал лучшим бомбардиром проходившего летом чемпионата мира и помог Бразилии выиграть	Сондай-ақ жаңадан қолданысқа ене бастаған ажиотаж – дүрлігіс, акватория – суайдын, беседа –

		жауынгері / в 18–19 вв. – рядовой артиллерии, служивший при мортирах, гаубицах и единорогах.	золото. [Денис Быстров. Роналдо продолжает собирать титулы // «Известия», 2002.12.17]	сұхбатхана, бомбардир – сұрмерген, бухта – айлақ, гонщик – шабандоз, дебют – ойынбасы, парашют – желкерме, пьедестал – мәретұғыр, клюшка – сырғытпатаяқ, бита – соққытаяқ, фанат – әсірежанкүйер, тонус – межекуат, экскурсия – топсеруен, ядро – шарболат және т.б. сөздер берілді. [Нұрлан Шүленбаев Салалық терминдерді аудару мен біріздендіру]
Брандер	der Brander	Қарсыластың кемелерін өртеу немесе жару үшін жарылғыш және тез тұтанатын заттармен толтырылған, өздігінен жүретін немесе ағыспен жіберілетін ескі әскери кеме / старинное военное судно, нагруженное взрывчатыми и	Русские вместо брандер запускали паровые катера с шестовыми минами, их заводили под корму или еще куда. [Даниил Гранин. Зубр (1987)]	Түн жамылып жау флотына қарай бағытталған брандер қарсыластың жетекші кемесіне соғылып, үлкен өрт тудырды.

		горючими веществами, которое поджигали и пускали по ветру или течению в сторону вражеского флота с целью его уничтожения.		
Бруствер	die Brustwehr	Окоптың немесе траншеяның алдында орналасқан, жауынгерлерді қарсыластың оғынан қорғау, қарсыластың бақылауынан жасырыну және атыс қаруынан ыңғайлы ату үшін арналған үйінді / насыпь впереди окопа или траншеи для защиты бойцов от неприятельского огня, для укрытия от наблюдения противника и удобства стрельбы из стрелкового оружия.	Однако уже бруствер , и цепкие пальцы милиции вцепились в ворот, арестовали, не дали ускользнуть. [Фридрих Горенштейн. Куча (1982) // «Октябрь», 1996]	Сарбаздар қарсыластың пулемет оғынан қорғану үшін бруствердің тасасына тығылып, қаруларын ыңғайлады.
Бундесвер	die Bundeswehr	Германия федеративтік республикасының қарулы күштері / вооруженные силы федеративной республики германии.	Помните, как в 90-е в Москве раздавали солдатские пайки бундесвера ? [Игорь Свиначенко. Олимпийская	Оқу-жаттығу жиыны кезінде Бундесвер сарбаздары заманауи әскери техниканы қолдану шеберлігін көрсетті.

			интрига (14.12.2017) // «Сноб», 2017]	
Вахмистр	der Wachtmeister	Кавалериядағы әскери шен; жаяу әскердегі фельдфебельге сәйкес келеді/ военный чин в кавалерии, соответствовавший фельдфебелю в пехоте.	Хлопотун он и жила страшный, а хозяин плохой: взял к себе в управители отставного вахмистра , малоросса, необыкновенно глупого человека. [И. С. Тургенев. Два помещика (1847)]	Үстіндегі мундирін жүре түймелеген вахмистр Воронкин ырғала басып келе жатыр еді, көзі шалып қалған әншілер орындарынан атып-атып тұрды. [Сакен Жүнісов Ақан сері]
Вермахт	die Wehrmacht	фашистік германияның қарулы күштері (1935–1945); салыстырыңыз: бундесвер, рейхсвер / вооруженные силы фашистской германии (1935–1945); ср. бундесвер, рейхсвер	Тебе в уши чуть не с рождения дуют: цвет нации, цвет нации, а потом война — из вермахта посылки так себе, а из СС — вся семья не только прокормиться может, но и полакомиться. [Михаил Карпов. Список Визенталя // «Совершенно секретно», 2003.05.05]	Дүниежүзілік соғыс алдында, фашистік үгіт-насихат жағдайында бұндай ойлар мүдделі жақ тарапынан бірден қолдауға ие болып, вермахт идеясы үшін «жұмыс жасауы» мүмкін еді. [Алтаев Ж., Мұқанова Г. <i>Әл-Фараби және Шоқай</i>]
Гаулейтер	der Gauleiter	Нацистік Германияда аймақтық партия ұйымының басшысы әрі сол аймақтың жетекшісі / в гитлеровской германии - руководитель	Но гаулейтер особого барака не убил майора Ершова, а подвел его к нам, в углу у окна. [Василий Гроссман. Жизнь и судьба, ч. 1 (1960)]	Басып алынған аймаққа тағайындалған жаңа гаулейтер жергілікті халыққа қарсы қатаң шектеулер мен жазалау шараларын енгізді.

		фашистской организации области и самой области.		
Гауптвахта	die Hauptwache	Қарауыл үйі немесе әскери қызметкерлердің уақытша қамауда ұстайтын арнайы орын / специальное помещение для содержания военнослужащих под арестом.	Сепленными в общем-то делать нечего: молодых отпустят, матерых месяца два-три подержат на <i>гауптвахте</i> , как в тюрьме, ну а если побегут — их не без удовольствия постреляют... война! [Владимир Маканин. Кавказский пленный (1995)]	Әкімшілік қамаққа алу жазасын өтеуден жалтарудың салдары гауптвахталар да әкімшілік қамаққа алу жазасын өтеп жатқан ҚР Қорғаныс министрлігінің әскери қызметшілеріне қатысты туындайды. [Қазақстан Республикасының әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне түсініктеме (баптар бойынша)]
Гестапо	die Gestapo	Фашистік Германиядағы құпия мемлекеттік полиция; нацистік режимнің негізгі жазалау органдарының бірі / тайная государственная полиция в фашистской германии; одно из главных террористических учреждений	Реальный же шеф гестапо был 170 см роста, коренастого телосложения с черными глазами и такими же черными волосами и к тому же имел квадратообразное лицо. [Форум: 17 мгновений весны (2005-2010)]	Жау қолына түсіп қалған барлаушы баланы гестапо әбден қинайды. [Қуандық Түменбаев Тұтқын]

		германского фашизма.		
Диктат	das Diktat	Күшпен таңылған халықаралық келісім / навязанный международный договор.	Причиной протестной активности становилось и нежелание рабочих мириться с административным диктатом со стороны определенной части директорского корпуса. [Александр Кацва. Россия 1990-х: Протестное движение // «Отечественные записки», 2003]	Шағын мемлекет халықаралық келіссөздер кезінде алпауыт елдердің тарапынан жасалған диктатқа бағынудан бас тартты.
Драбанты / трабанттар	die Trabanten	Орта ғасырлар мен жаңа замандағы монархтарды немесе қолбасшыларды қорғайтын сарбаздар / телохранители монархов или полководцев в Средние века и Новое время;	Он, конечно, был отважен в боях и много раз лично водил своих драбантов в атаку, но едва ли он когда-нибудь всерьёз сомневался. [Сергей Ястребов. Лунная соната (2007)]	Салтанатты шеру кезінде император күймесінің айналасында айбалтамен қаруланған трабанттар жүріп отырды.
Егерь	der Jäger	Аңшылық шаруашылығының, қорықтың қауіпсіздігін қадағалайтын, жануарлар әлемін қорғайтын және аң аулау ережелерінің сақталуын	Но богатство и разнообразие природы, радушие и мастерство егерей делают охотничьи туры у нас не менее привлекательными, чем поездки в экзотические	«Егер киікті басқа өңірлерге айдап тастауға, көшіруге мүмкіндік болмаса (ал ол болмайтын нәрсе, себебі Қазақстандағы киіктің мекені – Бетпақдала,

		тексеретін маман / штатный работник охотничьего хозяйства, заповедника, ведающий охраной животных и контролирующ ий соблюдение правил охоты.	далекие страны. [Охотничьи путешествия:Россия и весь мир с компанией «Сафари и экспедиции»! // «Туризм и образование», 2000.06.15]	Үстірт және БҚО-ның оңтүстік аудандары), онда арнайы резерват құрып, заңмен жерін, мәртебесін белгілесін, дұрыс жалақы тағайындасын, біз онда мал бағуды қойып, сол жерде ресми қорықшы, егерь боп жұмыс істейік», – деді олар. [Тоқтар Ғабдірешұлы Киік жайылымды құртып, шабындықты шаң қылды]
Зарин	das Sarin	Жүйке жүйесін зақымдайтын, түсі мен иісі жоқ, өте улы химиялық зат (соғыс газы) / бесцветное и без запаха чрезвычайно токсичное химическое вещество нервно-паралитического действия (боевой отравляющий газ).	Распыление зарина в токийской подземке убило 12 человек, около тысячи значительно пострадало (многие необратимо потеряли зрение). [Аркадий Курамшин. Элементы. Замечательный сон профессора Менделеева (2019)]	Ол Балисан, Карадаг, Яхсомер, Халабдж атты күрдтердің елді мекендерін аса улы иприт, зарин , табун, VX газдарын қолдану арқылы бомбылатып, жаппай қырды. [Сейілбек Мұсатаев Антиамериканизм: аңыз бен ақиқат // www.akikat.kazgazeta.kz, 11.02.2019]

<p>Зоман</p>	<p>das Soman</p>	<p>Жүйке жүйесін зақымдайтын, жеміс иісіне ұқсас хош иісі бар, өте улы екінші буынды химиялық зат / чрезвычайно токсичное химическое вещество нервно-паралитическог о действия второго поколения с фруктовым запахом.</p>	<p>Зарин, зоман, табун, и другие газы относятся к группе боевых отравляющих веществ нервно-паралитическог о действия. [Как мало мы о них знаем // «Знание - сила», 2008]</p>	<p>Халықаралық конвенцияға сәйкес, әскери қоймаларда сақталған зоман сияқты қауіпті химиялық қаруларды жою процесі басталды.</p>
<p>Квартир-мейстер</p>	<p>der Quartiermeister</p>	<p>Әскерді орналастыру, азық-түлік және шаруашылықпен қамтамасыз ету ісін басқаратын лауазымды тұлға (офицер) / должностное лицо в армии (или на флоте), ведающее расквартирован ием войск, снабжением и хозяйственной частью.</p>	<p>Его надо разжаловать в квартирмейстеры или даже фуражиры. [М. Б. Бару. Принцип неопределеннос ти // «Волга», 2015]</p>	<p>Полк квартирмейстері жаңа бекініске келген сарбаздарды жылы казармаларға орналастырып, азық-түлік үлесін таратуды ұйымдастырды.</p>
<p>Квартирьер</p>	<p>der Quartierherr</p>	<p>Әскер не экспедиция жетпес бұрын, олар орналасатын орынды дайындауға алдын ала жіберілетін адам / военно-служащий, высылаемый вперед для подготовки</p>	<p>Мы не просим школьных квартирьеров оборудовать наш костер. [Концепция отделения (2003)]</p>	<p>Әскери бөлімше ауылға жетпес бұрын, квартирьерлер сарбаздар жататын үйлерді белгілеп үлгерді.</p>

		мест размещения войск или экспедиции.		
Кирасір	der Kürassier	Ауыр кавалерия жауынгері; кираса деп аталатын сауыт киген / западноевропейских и русской армиях-тяжелая кавалерия, носившая кирас.	Офицеры различных полков толкались тут же; необыкновенно длинный кирасир , немецкого происхождения, хладнокровно спрашивал у хромого барышника: сколько он желает получить за сию рыжую лошадь? [И.С. Тургенев. Лебедянь 1848)]	Ұрыс даласында болат сауыттары күн көзіне шағылысқан француз кирасирлері шешуші сәтте қарсыластың қорғаныс шебін бұзып өтті.
Китель	der Kittel	Әскери киім түрі / военная форма.	В то же время этот человек ничего не знает о пропаже парадного кителя академика с орденами... [Гибель академика // «Криминальная хроника», 2003.07.08]	Почта бастық Нұркенге ұқсап, басына қақырайған ақ картүз, үстіне шақырайған ақ китель , ақ шалбар киер еді. [Кекілбаев <i>Ә.Автомобиль</i> // www.adebiportal.kz , 09.11.2018]
Офицер	der Offizier	Қарулы күштердегі командалық құрам өкілі / лицо командного состава вооружённых сил.	Но вскоре мужчина обнаружил, что заблудился и притормозил у патрульной машины, в которую как раз садились два офицера полиции, чтобы	Менің папам офицер емес, командир, – деді Шурик ұнатпай. [Көп томдық шығармалар жинағы / Тахауи АХТАНОВ.– Алматы:

			спросить дорогу. [Виновник ДТП спросил у полиции , как скрыться // РИА «Новости», 2004.09.10]	«Мерекенің баспалар үйі» ЖШС, Mereke baspasy, 2013.– ISBN 978-601- 7370-29-9 Т.І: Боран: роман; эссе – 384 б.]
Панцирь	der Panzer	Жауынгерді қорғауға арналған сауыт немесе қатты қорғаныш қабық / специальное оборонительное металлическое снаряжение для защиты туловища воина	Правда вот прятаться в панцирь перед торможением о стены и мебель она научится не сразу... [Запись LiveJournal (2004)]	Мұражай экспонаттарын ың арасынан орта ғасырлық серілердің ауыр темір панцирь- лері мен ежелгі жауынгерлердің бітеу құйылған дулығалары ерекше көз тартады.
Патронташ	die Patrontasche	Оқ-дәріні немесе патрондарды тасымалдауға арналған арнайы ұяшықтары бар белдік (сөмке) / снаряжение в виде ремня или сумки с отдель- ными ячейками для ношения патронов.	Над кроватью тоже висел тяжелый ковер, на ковре — ружье с патронташем и ножом в красивом кожаном чехле. [Виктор Астафьев. Пролетный гусь (2000)]	Тәжірибелі аңшы таң ата орманға шықпас бұрын бытыралы оқтармен толтырылған ауыр былғары патронташын белдігіне мықтап бекітіп алды.
Петарда	die Petarde	Бұрын көпірлер мен қақпаларды жару үшін қолданылған жарылғыш құрылғы / старинный разрывной снаряд(металли- ческий сосуд, наполненный порохом), применявшийся для взрыва мостов.	Стас Вовк: Неплохо также наградить беглеца петардой в картошке. [Форум: Горный двухподвесоч- ный (2010)]	Бүгінгі Қытайдағы мерекелер кезінде, аспанға атылған петардалар ұшқыны мен түтініне, шуына ілесіп.... [Қондыбай С. Арғықазақ мифологиясы. – Алматы: Дайк- пресс, 2004. – 486 б.]

<p>Плац</p>	<p>der Platz</p>	<p>Әскери шерулер, саптық дайындық және жаттығулар өткізуге арналған кең алаң / просторная площадь на территории воинской части для военных парадов, строевой подготовки и занятий.</p>	<p>Рано утром на плацу капитан Чудновский высказался следующим образом: [Сергей Довлатов. Солдаты на Невском (1965)]</p>	<p>Әскери бөлімнің кең плацында жаңадан келген сарбаздар саптық жүріс әдістерін таңсәріден кешке дейін мұқият жаттықтырды.</p>
<p>Путч</p>	<p>der Putsch</p>	<p>Билікті басып алу мақсатында жасалған бүлік, мемлекеттік төңкеріс әрекеті / государственный переворот или попытка переворота, совершенная небольшой группой заговорщиков.</p>	<p>Все тот же «бюргерский быт», о котором Григорий Горин некогда сказал: «В России происходит путч, а в Цюрихе все это смотрят по телевизору — и в девять часов ложатся спать...» [angels_chinese. Запись LiveJournal (2004)]</p>	<p>Мемлекеттік путч кезінде көтерілісшілер басты телеарна ғимараты мен үкімет үйін өз бақылауына алуға тырысты.</p>
<p>Шанец</p>	<p>die Schanze</p>	<p>Әскери бекініс жасауға, ор қазуға арналған ақпа (инженерлік) құралдары немесе окоп, траншея тәрізді қорғаныс орны / военное инженерное укрепление (окоп, редут), а также инструмент для земляных работ (шанцевый инструмент).</p>	<p>Надписи, начертанные на плите предположительно из темного базальта, были обнаружены в 1799 инженером Пьер-Франсуа Бушаром, который во время египетской кампании Наполеона Бонапарта</p>	<p>Сарбаздар жаудың тұтқиылдан жасайтын шабуылынан қорғану үшін алдыңғы шептегі шанецты барынша тереңдетіп қазуға кірісті.</p>

			копал шанцы у города Розетта. [Т. Акимова. Британский музей (2011)]	
Штаб	der Stab	Әскерді, флоты немесе ірі мекемелерді басқаратын негізгі орган, басқару орталығы / орган военного управления, возглавляющий руководство войсками, а также руководящий центр какой-либо организации.	Тогда за то, что с земли, почти с территории штаба группировки в Ханкале, боевики сбили набитый битком людьми Ми-26, крайним назначили командующего армейской авиации. [Александр Гамаюн. Северокавказский приговор // «Завтра», 2003.08.06]	Осыған байланысты, бейсенбіде Бас штаб үкімет басшысына отставкаға кету туралы талап жариялады. Пашина бұл мәлімдеме елдегі әскери төңкеріс әрекеті деп жауап беріп, жақтастарын Ереванның орталығындағы Республика алаңына келуге шақырды. [Жадыра Шамұратова <i>Армениядағы саяси дағдарыс, 2021ж.</i>]
Штандарт	die Standarte	Мемлекет басшыларының, монархтардың немесе әскери бөлімдердің рәмізі ретінде қолданылатын арнайы ту, байрақ / особое знамя, флаг главы государства, монарха или некоторых воинских формирований.	Взмахнув ею, как штандартом , она вылетела в окно. [М.А. Булгаков. Мастер и Маргарита, часть 2 (1929-1940)]	Мысалы, Алқаби, төл-теңге, самұрық, бәйтерек, байрақ (штандарт), бәйге, шаңырақ, тұлпар, қуырдақ, бесік, пырақ, қыран, тоғызқұмалақ, арба, көкпар, қымыз, шұбат, құрт, қазы, қарта, көже, ою, текемет, тұскиіз, т.б. [Нұрлан Шүленбаев

				<i>Елтанымдық атаулар елдік-ті белгісі // «Ана тілі», 12.08.2020]</i>
Штурм	der Sturm	Бекіністі, қаланы немесе маңызды нысанды батыл әрі шешуші соққымен басып алу шабуылы / решительная и внезапная атака на укрепленный объект, крепость или город с целью их захвата.	.... штурм Бастилии — апофеоз революционных событий начала Великой Французской революции? Интеллектуальны е игры «З-С»: Привычные заблуждения // «Знание -- сила», 2003]	Бізді Берлинге шабуыл жасауға дайындады. Бұл шабуылды «Генеральный штурм » деп атады. [Әкімбек қажы Қабденұлы <i>Отан үшін от кешкен // «Қостанай таңы», 08.07.2021</i>
Цейхгауз	das Zeughaus	Әскери киім-кешек, қару-жарақ пен жабдықтарды сақтауға арналған әскери қойма / военный склад для хранения оружия, обмундирования и снаряжения.	Больничный сторож, колченогий солдат инвалидной команды, поковылял в цейхгауз , притащил сюртук и прочее. [Юрий Давыдов. Синие тюльпаны (1988-1989)]	Полк старшинасы сарбаздардың жаңа қысқы киімдерін алу үшін оларды казарма жанындағы цейхгаузға алып келді.
Юнга	der Junge	Кемеде теңіз ісін үйреніп жүрген жас матрос, шәкірт / подросток на судне, обучающийся морскому делу и готовящийся стать матросом.	Зарабатывая на книги, два лета трудился юнгой . [Илья Стогов. Семен Якерсон: «В десятом классе что-то щелкнуло, и я захотел узнать про евреев» (20.07.2017)]	Жас юнга кемедегі алғашқы күндерінен-ақ теңіз ісінің қырсырын білуге тырысып, капитанның бұйрықтарын мүлтіксіз орындады.
Юнкер	der Junker	Ресей империясындағы әскери	Отец-юноша стоит, тоненький,	Әлгі Орал обылысында, Семейде

ҚАЗАҚ ЖӘНЕ ОРЫС ТІЛДЕРІНДЕГІ НЕМІС ТІЛІНЕН ЕНГЕН СӨЗДЕРДІҢ ҚЫСҚАША ЖИЫНТЫҒЫ

		<p>училищелердің тәрбиеленушісі, кадет немесе Пруссиядағы ірі дворян-жер иеленуші / воспитанник военного училища в дореволюционной России, а также крупный дворянин-землевладелец в Пруссии.</p>	<p>красивый, почему-то еще в буденовке, восторженно вытянутый вверх, похожий на дореволюционный юнкера. [Эдуард Лимонов. У нас была Великая Эпоха (1987)]</p>	<p>ашылған юнкер «Алаш» школдері сол «большевиктер мен соғысамыз» деген «Алаш» жастарының өзі тіленген топтары болатын. [Сәкен Сейфуллин <i>Тар жол тайғақ кешу</i> // Көптомдық шығармалар жинағы /Сәкен Сейфуллин – Алматы: Қазығұрт» баспасы, 2012. Том 11. – 480 бет.]</p>
--	--	--	--	---

ТЕХНИКАЛЫҚ АТАУЛАР

Кіріме сөз	Түпнұсқа	Түсіндірме	Орыс тілінде қолданылуы	Қазақ тілінде қолданылуы
Абцуг	der Abzug	Металлургияда (әсіресе күміс пен қорғасынды тазартуда) балқыма бетінде пайда болатын қалдық, көбік немесе техникалық процестегі өнімді айыру сәті / в металлургии: снятие гартблейного или свинцового шлака (пены) при очистке металлов, а также фаза технологического процесса.	Кажется, он сказал, что нужно было на первый абцуг положить червовую десятку. [Леонид Юзефович. Костюм Арлекина (2001)]	Балқыту пешіндегі қорғасынды тазарту кезінде жұмысшылар бетіндегі абцугты арнайы құралмен қырып алды.
Автобан	die Autobahn	Жоғары жылдамдыққа арналған жол / скоростная автомагистраль.	Не следует расслабляться из-за отсутствия полицейских на автобанах . [Федор Беркутов. Куда хочу, туда качу // «Туризм и образование», 2000.06.15]	Автобан ақылы болмақ 23 ақпан 2021 жыл Нұр-Қасым Жомарт Жол құрылысы дегенде, әдетте көзімізге көп қаржы елестейді. (Нұр-Қасым Жомарт Автобан ақылы болмақ // https://zhasalash.kz , 19 қаңтар 2021)
Аккумулятор	der Akkumulator	Энергия жинақтайтын құрал / накопитель энергии.	Аккумуляторы , используемые в мобильных телефонах и ноутбуках, тут не годятся. [Александр Волков. Одеться	Радиостанция бастығы кемеден кетерінде радиорубканың, агрегат және аккумулятор бөлмелерінің кілттерін вахта

			с иглочки и без ниточки // «Знание -- сила», 2003]	бастығына тапсырады. [Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің бұйрығы №74]
Алтирациялау/ Алтирование	das Alitieren	Құрыш немесе шойын бұйымдардың бетін жоғары температураға төзімді ету үшін оны алюминиймен қаптау (диффузиялық қанықтыру) процесі / технологический процесс диффузионного насыщения поверхности стальных или чугунных деталей алюминием для повышения их жаростойкости.	Для этого разработали технологию алитирования — диффузионное насыщение поверхностного слоя алюминием. [С. Мубояджян. Плазма против пара: победа за явным преимуществом // «Наука и жизнь», 2007]	Зауыт техниктері газ турбинасының қалақшаларын күйіп кетуден қорғау үшін оларға алитирациялау әдісін қолданды.
Аллод	das Allod	Орта ғасырлардағы Батыс Еуропада ешқандай міндеткерліксіз, толық мұрагерлік құқықпен иеленетін еркін жер үлесі / в Западной Европе в эпоху Средневековья: свободная земельная собственность, находившаяся в полном	Это название их «отчины», родины, ибо «одадь», « аллод » был не только неотъемлемым наследственным владением семьи, но и «родиной». [А.Я. Гуревич. Категории средневековой культуры (1972)]	Орта ғасырлық заңдар бойынша, бұл құнарлы жер үлесі ешқандай салық салынбайтын әрі міндеткерлігі жоқ еркін аллод деп танылды.

		владении семьи и передаваемая по наследству без феодальных обязательств.		
Анкер	der Anker	Құрылыс құрастырылымды арын, машина бөлшектерін немесе іргетасты берік бекітуге арналған металл бұранда, зәкір тектес бекіткіш деталь / крепежная деталь в виде болга, стержня или якоря, предназначенная для прочного закрепления строительных конструкций, оборудования или элементов фундамента.	Деревянную доску, хорошо пропитанную олифой, утапливают в цементный раствор на полу и укрепляют анкерами . [Виктор Четвергов. Наш дом. Сам себе сантехник // Юный техник, 2010]	Құрылысшылар ауыр темір тіректерді іргетасқа мықтап бекіту үшін ұзындығы жарты метрлік берік анкерді қолданды.
Аппаратура	die Apparatur	Құрылғылар жиынтығы / совокупность приборов.	При этом последующие испытания аппаратуры показали хорошее соответствие модельных оценок и реальных характеристик. [А.Ю. Савинков. Синхронизация и верификация в имитационном моделировании // «Информационные технологии», 2004]	Киноактердің ойынын көпшілікке таныстыратын аппаратура оның барлық толымдылығын ың өнбойында бұл ойынды белгілеп алуға міндетті емес. [«XX ғасырдың мәдениет философиясы». Жиырма томдық. 17 – том. Алматы: Жазушы, 2008. – 503 б.]

<p>Аппретура</p>	<p>die Appretur</p>	<p>Матаға, былғарыға немесе қағазға жылтырлық, беріктік, су өткізбейтіндік қасиет беру үшін оларды арнайы заттармен өңдеу процесі немесе сол мақсатта қолданылатын қоспа / финишная отделка тканей, кожи или бумаги специальными веществами для придания им блеска, жесткости или водонепроницаемости, а также сам состав.</p>	<p>По превосходству краски и аппретуры особенно отличаются французские и английские фабрики. [Краткая энциклопедия скорняка. Глава 6 // Краткая энциклопедия скорняка, 1999]</p>	<p>Тоқыма фабрикасында матаның беріктігі мен суға төзімділігін арттыру үшін оның бетіне соңғы кезеңде аппретура жағылды.</p>
<p>Арретир</p>	<p>der Arretier(er)</p>	<p>Өлшеуіш аспаптардың қозғалмалы бөлігін сынудан қорғайтын бекіткіш тетік / приспособление для закрепления подвижных частей точных приборов.</p>	<p>Палец щелкает рычажком арретира, глаза фиксируют азимут — угол между магнитным меридианом и заданным направлением... [Александр Пеньков. Магнитный мой азимут // «Юность», 1976]</p>	<p>Аспапты көлікпен тасымалдау барысында сезімтал тілшесі сынып кетпеуі үшін зертханашы арнайы арретирді қосып қойды.</p>
<p>Асфальт</p>	<p>der Asphalt</p>	<p>Жол төсеуге қолданылатын шайырлы құрылыс материалы / смолистый строительный материал для покрытия дорог.</p>	<p>В свое время я на нем одолел 8 километров по асфальту, с парой остановок на пути. [Запись LiveJournal с комментариями (2004)]</p>	<p>Осы орайда мына бір жайттарға тоқтала кетсем деймін. 2006 жылдан бастап асфальтқа қатысты материалдардыз ерттеуден</p>

				өткіздік. [Абылайхан Жұмашев Жол – өмірдің өзегі // http://anatili.kazgazeta.kz , 2018]
Балансир	der Balancier	Тепе-теңдікті сақтайтын немесе қозғалысты реттейтін аспап, иінді тетік / устройство или деталь для обеспечения равновесия и регулировки движения.	Иногда они переходят на галоп, напоминая этим кенгуру (!), используя так же хвост в роли балансира . [Василий Климов. Кошачьи лемуры, или катта // «Знание — сила», 2020]	Механик станок бөліктерінің бірқалыпты қозғалысын қамтамасыз ету үшін оның орталық балансирін мұқият реттеп шықты.
Бастр	der Baster	Қант қызылшасын өңдеудегі екінші сортты, тазартылмаған сарғыш қант немесе соның шәрбаты / низкосортный, нерафинированный желтоватый сахар-песок или сахарный сироп.	Купцы, пихая друг друга, загалдели, замахали руками, — на кой им ляд бастр и ладан. [Ю. П. Герман. Россия молодая. Часть первая (1952)]	Технолог өнімнің сапасын тексеру кезінде бірінші кезеңнен шыққан бастрдың түсі мен қоюлығын арнайы зертханада бақылады.
Бильдаппарат	der Bildapparat	Фототелеграфтың ескі атауы / устаревшее название фототелеграфа.	Если отослать с нарочным невозможно, прошу передать по бильдаппарату . [А. Р. Беляев. Чудесное око (1935)]	Тілші түсірген маңызды суреттерді баспаханаға шұғыл жеткізу үшін байланыс торабындағы арнайы бильдаппарат қолданылды.
Блинт	der Blinddruck	Кітап мұқабасына немесе былғарыға бояусыз, сиясыз	Анна: Кожа, ткани, коленкоры, ламинированные бумаги,	Шеберханада ескі кітаптың мұқабасын қалпына келтіру кезінде оның

		бедер салып басу әдісі / метод бескрасочного, слепого тиснения на книжных переплетах или коже.	тиснение – блинт /золото/се ребро, мраморирование обреза, кэшировка, «грибок», шитье новых и старых листов, возможна реставрация бумаги. [Форум: Реставрация книг. Переплетное дело (2010)]	жиектеріне әдемі блинт әдісімен өрнек салынды.
Блокпост	der Blockposten	Көлік немесе адамдар қозғалысын бақылауға арналған пункт / контрольный пункт на дороге или участке.	Через два дня был снят первый блокпост в Грозном. [Волеизвержение // «Еженедельный журнал», 2003.03.17]	Індеттің таралуының алдын алу мақсатында қалаларды қоршай 400-ден астам блокпост орнатылды. [Қымбат Тоқтамұрат Мемлекет қамқорлығы – ахуал тұрақтылығы // https://egemen.kz/ 19.07.2021]
Бормашина	die Bohrmaschine	Тіс емдеуде немесе техникалық өңдеуде бұрғылауға арналған айналмалы медициналық аспап / медицинский аппарат с вращающимся бором для сверления зубов или обработки материалов.	Он покупает обыкновенную зубо-врачебную бормашину , ставит ее к себе в кабинет и начинает высверливать череп. [Ю.О. Домбровский. Обезьяна приходит за своим черепом, часть 1 (1943-1958)]	Көрші заводтан сатып алған бормашина (темір тескіш) ол да тұр мұнда... [Мұхтар Әуезов. «Абай жолы» роман-эпопеясы. 1-кітабы 1942]

ҚАЗАҚ ЖӘНЕ ОРЫС ТІЛДЕРІНДЕГІ НЕМІС ТІЛІНЕН ЕНГЕН СӨЗДЕРДІҢ ҚЫСҚАША ЖИЫНТЫҒЫ

Бот	das Boot	Шағын өлшемді ескекті, желкенді немесе қозғалтқышты кеме / Небольшое гребное, парусное или моторное судно.	Недалеко от берега виднеется небольшой рыбацкий бот .	Жағалауға жақын жерде балықшылар мінген кішкентай бот көрінеді.
Брандмауэр	die Brandmauer	Өрттің таралуынан қорғайтын отқа төзімді қабырға немесе желілік қауіпсіздікке арналған бағдарлама (файрвол) / противопожарная стена, а также программа для защиты компьютерных сетей.	Мелкий осенний дождичек брызгал на бурый брандмауэр . [Юрий Давыдов. Синие тюльпаны (1988-1989)]	Компьютердің қауіпсіздік жүйесін реттеу барысында маман зиянды бағдарламаларды блоктау үшін брандмауэрді қосып қойды.
Бремсберг	der Bremsberg	Шахтадағы жүкті өз салмағымен төмен түсіруге арналған көлбеу қазба / наклонная выработка в шахте для спуска грузов под действием собственного веса.	За перемычкой на уровне вентиляционного штрека и флангового бремсберга концентрация метана составляла 59 %. [Основы интенсивной и безопасной разработки метаноносных пластов угля (2003) // «Горная промышленность», 25.06.2003]	Тау-кен инженері жаңа учаскедегі көмірді тасымалдау үшін көлбеу бремсбергтің қауіпсіздік жүйесін тексерді.
Бугель	der Bügel	Бөлшектерді бекітуге немесе қозғалысты бағыттауға арналған доға, құрсау немесе	Выскочив к еле видимой в тумане нижней станции бугеля , я увидел, что пострадавшей	Электрлік көліктің төбесіндегі зақымдалған бугель уақытылы

		ілімек тәрізді металл тетік / металлическое кольцо, хомут или дуга для крепления деталей и направления движения.	уже оказывают помощь. [Ю. И. Визбор. Завтрак с видом на Эльбрус (1983)]	жөнделіп, сымдармен байланысы қайта қалпына келтірілді.
Буксование	das buchsen	Көлік дөңгелегінің немесе шынжыр табанының жол бетімен ілінісі нашарлап, алға жылжымай, орнында бос айналуы / вращение ведущих колес или гусениц транспортного средства, не приводящее к его движению из-за недостаточного сцепления с поверхностью.	Рассчитать время и путь разгона автомобиля на первой передаче при буксовании сцепления. [Б.М. Тверсков. Задачи по теории автомобиля (2010)]	Жаңбырдан кейінгі батпақ жолда жүк көлігінің буксованиесі (дөңгелектің бос айналуы) салдарынан машина лайға терең бата берді.
Буна	die Buhne	Су жағасын шайылудан қорғайтын және ағысты реттейтін қысқа бөгет, тоған / гидротехническое сооружение, короткая дамба для защиты берега от размыва.	Кстати, никогда не знаю, как правильно называется это сооружение — пирс, волнорез, буна ? [Маша Трауб. Не вся la vie (2008)]	Өзен арнасының бағытын өзгерту және жағалауды шайылудан сақтау үшін су бойына бірнеше буна тұрғызылды.
Бюкс	die Büchse	Зертханалық зерттеулерде заттарды кептіруге немесе өлшеуге арналған қақпақты кішкентай	Стеклянные воронки, бюксы , чашки Петри, мерные цилиндры и химические стаканы; аппарат	Тәжірибе барысында топырақ үлгісін кептіру шкафына салу үшін зертханашы арнайы

		шыны немесе металл ыдыс / лабораторный стаканчик с притертой крышкой для взвешивания и высушивания пробок.	Сокслета, колбы Вюрца, стеклянные холодильники Либиха, колбы круглодонные и для титрования, мерные пипетки, бюретки и другое стеклянное оборудование; [Основные направления развития естественнонаучной направленности дополнительного образования детей в Российской Федерации (2016)]	алюминий бюксті қолданды.
Вальц	die Walze	Материалдарды (металл, камыр, резеңке) жаншуға, тегістеуге немесе ұсақтауға арналған айналмалы білік, цилиндр / вращающийся вал, цилиндр для размятия, измельчения или прокатки материалов.	После обработкой вальцами перегородки необходимо снова отжечь. [Изготовление перегородчатой эмали (2003) // «Народное творчество», 18.08.2003]	Ұн тарту комбинатында астықты сапалы жармалау үшін станоктың негізгі жұмысшы вальці қолданылады.
Вашгерд	der Waschherd	Пайдалы қазбаларды (мысалы, алтын, платина немесе қалайы) су ағынымен шайып, ауыр минералдарды бөліп алуға	В «Золоте» Мамина-Сибиряка: «... наташили разную приисковую снасть, необходимую для разведки:	Кеншілер өзен бойында вашгердтің көмегімен шөгінді жыныстарды сумен шайып, ауыр металдарды

		арналған көлбеу ағаш науа / наклонный деревянный станок для промывки золотоносных песков и руд.	ручной вашгерд , насос, скребки, лопаты, кайлы, пробный ковш и т.д.». [В. Б. Катаев. Чехов плюс... Предшественники, современники, преемники (2004)]	іріктеп алды.
Вентиль	das Ventil	Құбырдағы сұйықтық немесе газ қозғалысын реттейтін құрылғы. / запорное устройство для регулирования потока жидкости или газа.	0031-1 (463 — 465). Находится в цепи электропневматического вентиля 393-1 включения токоприемника секции 1. [Ю.Н. Соколов. Назначение блок-контактов аппаратов электровоза ЧС8 // «Локомотив», 2001.07.26]	316. Хлор және фосгенге арналған бөшкелерден басқа, әрбір бөшкеде түптердің бірінде ортаны толтыруға және құйып алуға арналған вентиль орнатылады. [Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің бұйрығы №358]
Верстак	die Werkstatt	Детальдарды өңдеуге арналған жұмыс үстелі. / рабочий стол для обработки деталей.	Дно мастерской мягко выложил стружкой, черпая ее прямо под верстаком . [Олег Павлов. Карагандинские девятины, или Повесть последних дней // «Октябрь», 2001]	Шеберханадағы темір верстактың үстіне бөлшектерді қатты қысып ұстап тұратын сенімді қысқыш (тиски) орнатылған.
Визир	das Visier	Нысананы дәлдеуге арналған құрылғы. / прицел или устройство для наведения.	Для наведения на цель в низкотемпературных пирометрах используются либо оптический	Геодезист аспаптың бетіндегі арнайы визирдің көмегімен қашықтықтағы өлшеуіш

			<p>визир, либо луч лазера. [Низкотемпературные пирометры — надежные помощники связистов, энергетиков и специалистов по климатической технике (2019)]</p>	<p>рейканың нүктесін дәл анықтады.</p>
<p>Виндроза</p>	<p>die Windrose</p>	<p>Жел бағытын анықтауға арналған құрылғы / устройство для определения направления ветра.</p>	<p>Виндрозы расположены так, что если ветер дует в лоб рабочему колесу, они оказываются расположенным и ребром к направлению ветра и стоят неподвижно. [А.В. Кармишин. Ветер и его использование (1951)]</p>	<p>Жаңа әуежайдың ұшу-қону жолағын жобалау кезінде мамандар сол аймақтың виндрозасын (жел өрнегін) басты назарға алды.</p>
<p>(Глазировать)</p>	<p>glasieren</p>	<p>Бұйымның немесе тағамның бетіне жылтыр, шыны тәрізді қорғаныш қабат (глазурь) жағу / покрывать изделия (керамику, строительные материалы, кожу) или кулинарные блюда слоем глазури.</p>	<p>Каменный пол из глазированных голубых плиток со стилизованным изображением озера, обсаженного пальмами, был чисто вымыт и блестел так, что местами даже испускал неяркое, матовое сияние. [Ю.О. Домбровский. Обезьяна приходит за своим черепом, часть 2 (1943-1958)]</p>	<p>Шеберханада қыштан жасалған құмыраларды су өткізбейтін әрі әдемі ету үшін оларды күйдіретін алдында арнайы сырмен <i>глазировать</i> етті (қаптады).</p>

<p>Глазурь</p>	<p>die Glasur</p>	<p>Бұйымның (керамиканың немесе кондитерлік өнімдердің) бетін жабатын жұқа шыны тәрізді немесе тәтті қабат / тонкий стекловидный или сладкий слой, покрывающий поверхность изделия (керамики или кондитерских изделий).</p>	<p>Красивая, видно, была когда-то церковь, осталась еще глазурь на куполах. [Василий Аксенов. Пора, мой друг, пора (1963)]</p>	<p>Пеште күйдірілгеннен кейін қыш плитканың бетіндегі түрлі түсті глазурь (сыр) жарқырап, мүлдем су өткізбейтін күйге енді.</p>
<p>Гобель</p>	<p>der Hobel</p>	<p>Былғары өндірісінде терінің ішкі бетін (шелін) тазартуға, тегістеуге және жұқартуға арналған екі тұтқасы бар жарты ай тәрізді арнайы пышак, құрал / специальный двухручный нож-струг полукруглой формы, применяемый в кожевенном производстве для мездрения и двоения кож.</p>	<p>Иван: Только в Москве и можно приобрести нормальный гобель. [Форум: Реставрация книг. Переплетное дело (2010)]</p>	<p>Тәжірибелі былғарышы терінің ішкі бетін артық май мен еттен тазарту үшін өткір гобельді алып, шелдеу жұмысын ұқыпты орындап шықты.</p>
<p>Градирня</p>	<p>der Gradierwerk</p>	<p>Суды атмосфералық ауамен жанастыру арқылы салқындатуға арналған арнайы құрылғы немесе</p>	<p>Пришлось финнам строить уникальные градирни для охлаждения воды, выдерживающие годовой перепад</p>	<p>Су мол уақытта көсіп-көсіп алып, үнемдеуді үйренбеген мекеме енді пайдаланылған суды салқындатып,</p>

		ғимарат / специальное сооружение для охлаждения воды атмосферным воздухом.	температур в 80 градусов Цельсия. [Александр Попов, Александр Ивантер. От периферии к провинции // «Эксперт», 2014]	құбырға қайта жіберетін қондырғы – градирня орнатуға мүдделі. [Тоқтар Ғабдірешұлы Жайықтың өзі қымбат па, жағалауы қымбат па? // http://zhasalash.kz , 7 шілде 2021]
Гарт	das Hartblei	Типографияда қолданылатын қорғасын негізіндегі қорытпа / сплав на основе свинца для типографских шрифтов.	Веско звучит свинец, ставший знаменитым благодаря пулям и типографско-му гарту . [В.О. Авченко. Кристалл в прозрачной оправе. Рассказы о воде и камнях (2015)]	1921 жылғы мамырдың 13-і күні Ақмола губревкомының төрағасы Әбдірахман Әйтиев Омбыға жеделхат соғып: «400 пұт газет қағазын, баспаханаға әріп теруге және газет беттеуге керекті түрлі гарт (металл қорытпасы) материалдарын, реглеттер, бабашкалар мен марзандар, әртүрлі квадраттар 7 пұт материал жіберуді» сұрайды (баспахана заттарының техникалық атаулары). [Зарқын Тайшыбай Қарағанды қазағы көрген алғашқы қазақша газет // https://www.astan

				a-akshamy.kz/ erik-berdim-zhan- syrym-zhyrgha- taghy/, 31.07.2021]
Гильза	die Hülse	Оқ-дәрі сауыты немесе техникалық қорғаныш қабықша / оболочка для порохового заряда или техническая защитная вставка.	Когда я добрал с новгородскими поисковиками до наблюдательного пункта, первое, что увидел, была гора алюминиевых ГИЛЬЗ от сигнальных ракет. [Михаил Карпов. Список Визенталя // «Совершенно секретно», 2003.05.05]	Атыстан кейін зеңбіректің жез ГИЛЬЗАСЫ (оққабы) жерге сусып түсіп, ішінен әлі де көк түтін шығып жатты.
Грейфер	der Greifer	Жүк көтеретін механизмнің қармау құрылғысы / захватное устройство подъемного механизма.	Одним из первых занимался внедрением механизированных крепей, мостовых и козловых кранов, ленточных конвейеров, ГРЕЙФЕРОВ . [Лауреаты Золотого знака «Горняк России» // «Горная промышленность», 2004]	Экскаваторшы ескі металл құбырларды тиеу жұмысын бастау үшін әдеттегі ожауды қос жақтаулы ГРЕЙФЕРГЕ ауыстырды.
Дека	die Decke	Музыкалық аспап корпусындағы дыбыс шығаратын тақта / резонансная часть корпуса музыкального инструмента.	Выталкиваясь пружинами, ДЕКА натягивается, как кожа барабана, которая, чем больше натяжение, тем звонче. [Борис Ефремов. Гусли - своими руками // «Народное творчество», 2003]	Шебер аспаптың дыбысы таза әрі қанық шығуы үшін шыршадан жасалған акустикалық гитараның жоғарғы ДЕКАСЫН (қақпағын) мұқият тегістеп шықты.

Демпфер	der Dämpfer	Механикалық тербелісті азайтатын құрылғы / устройство для уменьшения колебаний.	Hatebreeder: Честно говоря, я не вижу демпера , заполняющего зазор вдоль стены. [Пол на небольшом участке, кто поможет вскрыть? Нужен бур по бетону 50мм (19.04.2015)]	Пианист дыбыстардың бір-бірімен әдемі астасып, жаңғыруы үшін оң жақ педальды басып, демперлерді (бастырмаларды) ішектен ажыратты.
Демпфирование	dämpfen	Механикалық немесе электрлік тербелістерді бәсеңдету процесі / гашение механических или электрических колебаний.	Субмарина оснащена винтом, имеющим 7 саблевидных лопастей с композитным демпфирование м. [Марина Хализева. Вершина подводного кораблестроения // «Наука в России», 2014]	Конструкторлар ұшақ қозғалтқышындағы жоғары жиілікті дірілді демпфирлеу (бәсеңдету) үшін арнайы тұтқыр сұйықтықты пайдаланды.
Дизель	der Diesel	Іштен жану қозғалтқышының түрі / двигатель внутреннего сгорания.	Пятидверный автомобиль дорожке на 450 евро, с двигателем 1, 4 л — примерно на 600, с безнаддувным дизелем 1, 9 л — на 2500, а со стосильным и с наддувом требуется еще 2500. [Александр Будкин. Плащ тореадора // «Зарулем», 2003.05.15]	Өндірілген дизель отынының көлемі – 680 мың тонна. 70 мың тонна әуе отыны өндірілді. Бірақ бұл саладағы жоспардың орындалуы 100 пайызға жетіңкіремейді. [Талап Тілеген Жанармай нарығындағы жағдай тұрақты // «Жас қазақ», 01.07.2021 ж.]

<p>Дрезина</p>	<p>die Draisine</p>	<p>Теміржол бойымен қозғалатын шағын қызметтік арба / небольшая железнодорожная тележка.</p>	<p>После долгих препирательств с главным инженером мы достали две дрезины: одну для нас, другую для багажа. [Н.С. Гумилев. Африканский дневник (1913)]</p>	<p>Дрезина дегендерін аударып салып, жүйткіп береді. Олар үшін дрезиналары біздің велосипедіміз сияқты. [Төрехан Майбас Нақұрыс // Айбөкен. Өңгімелер мен хикаяттар/ Т.Майбас. - Алматы: ХанТәңірі, 2014. – 286 бет.]</p>
<p>Дрель</p>	<p>die Drillmaschine</p>	<p>Тесіктер бұрғылауға арналған құрал / инструмент для сверления отверстий.</p>	<p>Дрелью просверлите небольшие отверстия в горке для крепления искусственных веток сосны. [Ольга Громова. Комнатный фонтанчик - полезная забава // «Сад своими руками», 2002.12.15]</p>	<p>Құрылысшы дрельдің қысқышына (патронына) металл өңдейтін жаңа бұрғыны бекітіп, болат арқалықты ұқыпты түрде тесе бастады.</p>
<p>Дроссель</p>	<p>die Drossel</p>	<p>Электр тізбегіндегі тоқты реттейтін катушка / катушка для ограничения электрического тока.</p>	<p>Подключает вывод К обмотки 0154 к цепи питания дросселя импульсного преобразователя [Ю.Н. Соколов. Назначение блок-контактов аппаратов электровоза ЧС8 // «Локомотив», 2001.07.26]</p>	<p>Жүргізуші газ педалін жұлып басқанда, дроссель (ауа жапқышы) айқара ашылып, көліктің қозғалтқышы бірден айналымды үдетті.</p>

Дюза	die Düse	Сұйықтық немесе газ шығатын саптама / наконечник для выхода газа или жидкости.	Я повернул ключ принудительного вскрытия. Зловеще зашипели газовые дюзы . По кораблю разнёсся тревожный голос: «Принудительное вскрытие! [Павел Михненко. Затянувшийся арест // «Наука и жизнь», 2009]	Шебер газ плитасындағы ескі дюзаларды (газ өткізгіш тесікшелерді) жана пропан баллондарының қысымына сәйкестендіріп ауыстырды.
Дюкер	der Düker	Өзен астымен өтетін су құбыры / водопроводное сооружение под руслом реки.	Самые распространенные диаметры подводных дюкеров 1020 и 1420 мм. [В.В. Салюков. Подводные переходы МГ: диагностика и ремонт (2004) // «Газовая промышленность», 15.12.2004]	Құрылысшылар өзен түбімен болат дюкерді (су асты құбырын) тартып бітіріп, жаңа тұрғын ауданға таза ауыз су жеткізуді қамтамасыз етті.
Зензубель	der Simshobel	Ағаш өңдеуге арналған рубанок түрі / рубанок для изготовления фальцев.	Для отборки четверти вдоль волокон используют зензубель с ножом прямоугольного профиля (рис. 2, е), а при работе поперек волокон — с косым лезвием. [Татьяна Матвеева. Реставрация столярно-мебельных изделий (1988)]	Ағаш шебері терезе жақтауына әйнек қондырар алдында оның ойықтарын ұқыпты тегістеу үшін жіңішке зензубельді (арнайы сүргіні) қолданды.

Зенкер	der Senker	Тесікті өңдеуге арналған кескіш құрал / инструмент для обработки отверстий.	Регулируемый зенкер служит для вырезки точных по глубине выемок под потайные винты в лицевых платах, каркасах, панелях и других подобного типа деталях. [Короткие корреспонденции // «Техника - молодежи», 1975]	Зауытта бөлшекті құйып шығарғаннан кейін оның ішкі тесіктерінде бұдырлар қалды, оларды берік зенкердің көмегімен тез арада тегістеп шықты.
Зуммер	der Summer	Электромагниттік сигнал беретін құрылғы / электромагнитный прерыватель тока.	Кеша собирался залезть в танкофе-ру, но вдруг услышал тревожный зуммер . [Виктор Пелевин. Любовь к трем цукербринам (2014)]	Боталысай мен қойма ортасында, қала мен тау ортасында жүйткіп келе жатқанда кенет зуммер зың ете қалады да, ілешала «Бәәкен Бәдіғұлович!» деген Ларисаның үзіліп тұрған үні үздігіп естіледі. [Әкім Тарази Қиянат, 2019]
Импульс	der Impuls	Қозғалыс күші / физический импульс.	В этом случае регистрируются короткие (длительностью от миллисекунд до секунд) и строго периодические импульсы радиоизлучения. [А.М.ЧерепашукПоиски чёрных дыр // «Вестник РАН», 2004]	Басқа импульс болып өзін мүмкіндік байлығынан түсіну тілегі болып табылады. [«Әлемдік философиялық мұра». Жиырма томдық. 9-том. «Өмір философиясы». – Алматы: «Жазушы»

				баспасы, 2006. – 464 бет.]
Кайло	der Keil	Қатты жыныстарды (тас, көмір, қатып қалған жерді) жаруға арналған, бір немесе қос басы сүйір келген ұзын сапты темір құрал / кувалда-мотыга для раскалывания прочного грунта и камней.	Грунт мягкий, глинистый, легко поддающийся кайлу и лопате». [Ю.О. Домбровский. Хранитель древностей, часть 2 (1964)]	Кенші ауыр кайломен (шоқанмен) забойдан көмір кесектерін шауып құлатты.
Калькулятор	der Kalkulator	Есептеу құралы / вычислительное устройство.	Ванг пытался производить фотонаборные устройства, электромеханические, а позже электронные калькуляторы , но практически всегда конкуренты оказывались удачливее его. [Леонид Черняк. Три ошибки Доктора // «Computerworld», 2004]	Емтихан кезінде шпаргалка, ұялы телефон, сөздік, калькулятор қолдануға, бір-бірімен сөйлесуге және т.б. тыйымсалынады. (Қорытынды бақылау (емтихан сессиясын) жүргізудің ережелері)
Камвольный/ камволь	die Kammwolle	Ұзын талшықты жүннен тарау тәсілімен алынатын, жіңішке, тегіс әрі берік иірілген жіпке немесе сондай жіптен тоқылған матаға қатысты ұғым / относящийся к чесаной шерсти, гладкой пряже	Вместо этого она уже три года посещает самодеятельный хор в клубе камвольной фабрики. [Инна Халыпина. Карниз Европы // «Волга», 2015]	Фабрика камволь (тарақпен таралған жүннен) маталар шығару үшін жаңа жабдықтар сатып алды.

		из нее или к тканям из такой пряжи.		
Камин	der Kamin	Бөлмені жылытуға және желдетуге арналған, оттығы ашық, тікелей мұржамен жалғасқан үй ішіндегі пеш / комнатная печь с открытой топкой и прямым дымоходом.	Не обещание, не подарок под елкой возле уютно потрескивающей о в камине огня, но узнавание, нахождение друг друга, когда воссоединяют сердца Он и Она, Артист и Искусство, Малыш и Чарли, Отец и Сын. [Божественный Чарли // «Экран и сцена», 2004.05.06]	Сыртының бәрі жылтыр плиталармен қапталып, әдіптелген анау камин . (Шаштайұлы Ж. Аяз би: Роман. – Алматы: “Жазушы”, 2013.– 384 б. – “Көркем әдебиет. Проза” сериясы.)
Капсель	die Kapsel	Фарфор немесе қыш бұйымдарды күйдіру кезінде оларды тікелей жалыннан, күйеден және күлден қорғау үшін салынатын отқа төзімді саздан жасалған арнайы қорап / огнеупорная коробка для защиты керамики при обжиге.	Использованные капсели разбивают, размалывают и этот бой добавляют в массу при изготовлении некоторых сортов керамики. [Словарик эрудита // «Химия и жизнь», 1967]	Жұмысшылар фарфор шыныаяқтарды пешке жіберер алдында оларды отқа төзімді капсельдерге (қораптарға) ұқышты салды.
Кафель	die Kachel	Қабырғаларды, едендерді немесе пештерді қаптауға арналған, алдыңғы беті жылтыратылған (глазурьленген) күйдірілген	Я развернулся и уткнулся лбом в кафель . [Форум: Похороните меня за плинтусом. Фильм (2009- 2011)]	Біз де солай болуы керек. Көне үйге пластик терезе салып, жылтыраған кафель төсеудің қажеті жоқ. [Мерей

		сазды плитка / керамическая плитка для облицовки стен, полов или печей.		Қайнарұлы Қарт қалаға қазақы қан жүгірсе... // https://egemen.kz [15.07.2021]
Квершлаг	der Querschlag	Тау-кен ісінде: пайдалы қазба қабатына (желісіне) жету үшін бос жыныстар арқылы көлденең жүргізілетін, жер бетіне тікелей шығатын аузы жоқ жерасты тау-кен қазындысы / горизонтальная подземная выработка, не имеющая непосредственно го выхода на поверхность, проводимая по пустой породе вкрест простирания месторождения.	После взрывных работ между забоем квершлага и пластом угля еще оставалась породная пробка глубиной 1.5 м. [Причины и возможные методы предотвращения вращения взрывов метана и пожаров в шахтах России (2004) // «Горная промышленность», 25.02.2004]	Міне, квершлаг ... Қитұрқы бұрылыстар... [Айбөкен. Әңгімелер мен хикаяттар/ Т. Майбас. - Алматы: ХанТәңірі, 2014. – 286 бет.]
Кельма	die Kelle	Құрылыста цемент, гипс немесе басқа да ерітінділерді қабырғаға жағуға, тегістеуге және кірпіш қалауға арналған, екі жағы қайралған болат қалақша / строительный лопатка-инструмент для нанесения и разравнивания раствора.	А из инструментов — киянка, молоток, долото, кусачки, уровень, сокол, кельма , полутерок и ведро. [Т. Михайлова. Арка всегда в моде (2003) // «Сельская новь», 16.12.2003]	Тас қалаушы кельмамен (сылақ қалақшасымен) цементті іліп алып, келесі кірпішті ұқыпты орнатты.

Керн	der Kern	Бұрғылау кезінде алынатын жыныс үлгісі / образец горной породы при бурении.	Возраст древнейших добытых кернов антарктического льда составляет 740 тысяч лет, и этот лед содержит бесценную информацию о природе далекого прошлого нашей планеты. [Наталья Лескова. «Антарктида — любовь моя» // «Знание — сила», 2020]	2025 жылға дейін орталық және батыс өңірлерде 2 Керн сақтау қоймасын салу бойынша міндеттер қойылды. [Жақсылық Мұратқали Қолдағы ресурсты ақылмен игерсек игі // «Егемен Қазақстан», 2021]
Кипрегель	der Kippregel	Далада карта сызуға және кашықтықты өлшеуге арналған геодезиялық аспап / геодезический прибор для съемки карт местности и измерения расстояний.	К планшету кипрегеля прикрепляется лист чертежной бумаги, на которую будет наноситься контур акватории, а впоследствии и схема упражнения. [А. Райнус. Работа судьи – геодезиста на соревнованиях по подводному спорту // «Спортсмен-подводник», 1968]	Тәжірибелі топограф өлшеу жұмыстарын дәл орындау үшін кипрегельдің оптикалық түтігін алыстағы белгіге мұқият бағыттады
Клапан	die Klappe	Сұйықтық немесе газ ағынын реттейтін механизм / устройство для регулирования потока жидкости или газа.	Тут же выясняется, что у одного из баллонов проблемы с клапаном — не выдает нормальное давление газа.	314. Цистернада орнатылған сақтандыру клапаны цистернаның газды фазасымен жалғанады және клапан ашылған

			[Отчёт о велосипедном походе (2001)]	жағдайда газды шығаруға арналған саңылаулары бар қалпағы болады. [Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің бұйрығы №358]
Клемма	die Klemme	Далада карта сызуға және қашықтықты өлшеуге арналған геодезиялық аспап / геодезический прибор для съёмки карт местности и измерения расстояний.	К клеммам подано напряжение, на которое рассчитана каждая из ламп. [Владимир Лукашик, Елена Иванова. Сборник задач по физике. 7-9 кл. (2003)]	Аккумулятордың клеммаларын тазалап, мықтап бекіту керек.
Клинкер	der Klinker	Қатты күйдірілген құрылыс материалы / спеченный строительный материал.	В прошлом году в Россию было ввезено 7,5 миллиона тонн цемента и еще примерно 700 тысяч тонн клинкера — считайте, тот же самый цемент. [Теперь с человеческим лицом // «Эксперт», 2009]	Күрмеуі шешілмеген тағы бір мәселе, цементті жасайтын клинкер деген материал бар. [Ділде Уәлибек Қашықтан оқу қажытты... Мектепке қашан ораламыз?// “Түркістан», 2021]
Клопфер	der Klopfer	Ескі телеграф аппараты / простейший телеграфный аппарат	Демонстрация зуммерной установки и клопфера , антенных изоляторов и грозового переключателя. [О работе школьного радиокружка // «Радио Всем», 1928]	Тәжірибелі радист желідегі кедергілерге қарамастан, клопфердің анық соққы дыбыстары арқылы маңызды жеделхатты мұқият жазып алды.

Клупп	die Kluppe	Бұранда кесуге арналған құрал / инструмент для нарезания резьбы.	А потом наступило утро, когда он исчез и вместе с ним исчезло почти все инструментальное оборудование кузницы: молотки, гладилки, метчики, клуппы . [А.С. Макаренко. Доктор (1938)]	Тәжірибелі сантехник жаңа жылыту жүйесінің болат құбырларына бұранда салу үшін ыңғайлы тұтқасы бар клупты шеберлікпен пайдаланды
Кнехт	der Knecht	Кеменің палубасында немесе айлақта арқанды бекітуге арналған мықты шойын немесе болат бағана / Прочная чугунная или стальная тумба на палубе судна или на пристани для закрепления швартовых канатов.	Матрос быстро набросил тяжелый канат на кнехт , чтобы пришвартовать судно.	Матрос кемені тоқтату үшін ауыр арқанды кнехтке тез орап тастады.
Колба	der Kolben	Химиялық тәжірибелерге арналған шыны ыдыс / стеклянный сосуд для лаборатории.	Как будет изменяться уровень воды в колбе при одновременном изменении температуры воды и воздуха в ней? [Владимир Лукашик, Елена Иванова. Сборник задач по физике. 7-9 кл. (2003)]	Сыйымдылығы 100см ³ өлшеуіш колбасы . Секунд өлшеуіш, МЕМСТ 5072. Талдамалық зертханалық таразы, кезкелген түрі, екінші санатты дәлдік, ГОСТ 24104. [Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің бұйрығы №261]
Колонтитул	der Kolummentitel	Бет үстіндегі мәтіндік белгі / надпись вверху	Большие таблицы. Колонтитулы .	Баспагер кітаптың әр бетінен тарау

		страницы.	Рецензирование. [Компьютер для офиса (2021)]	атаулары мен бет нөмірлерін оңай табу үшін жоғарғы колонтитулды өте ұқыпты етіп рәсімдеді.
Колонцифра	die Kolumnenziffer	Бет нөмірін көрсететін белгі / цифра номера страницы.	Не туда ставились колонцифры , клише, отбивались невозможно толстой чертой начала и конца глав, а иной раз и каждой полосы. [Е.Л. Шварц. Дневник (1953)]	Баспагер техникалық анықтамалықты ң барлық беттерін реттеу кезінде оқырманға ыңғайлы болуы үшін колонцифраны әр беттің сыртқы шетіне орналастырды.
Кран	der Kran	Жүк көтеретін машина / подъемная машина для перемещения грузов.	В руке он держал дипломат и напоминал слесаря- сантехника, который шел себе «по вызову», прихватив «струменты», зашел в помещение чинить краны , а тут, понимаешь, люди стихи читают. [ast. Запись LiveJournal (2004)]	– Қатындар-ау, енді қайттік? – Стоп-кранды жұлыңдар, тормоз беріндер, – Стоп-кран қайда? – Қызыл вагонда стоп- кран болушы ма еді? [Тахауи Ахтанов Шырағың сөнбесін // Көп томдық шығармалар жинағы / Тахауи АХТАНОВ.– Алматы: «Мерекенің баспалар үйі» ЖШС, Mereke baspasy, 2013.– ISBN 978-601- 7370-29-9 Т.І: Боран: роман; эссе – 384 б.]
Латунь	Latun	Мыс пен мырыштан тұратын	Время оставляет свой след и на металле: бронза	Газеттердің фирмалары (аттары)

		қорытпа, коррозияға төзімді және өнеркәсіпте кең қолданылады/ сплав меди с цинком, применяемый в различных отраслях промышленности.	и латунь темнеют, становятся более тусклыми, на позолоте остаются потертости, царапины. [Татьяна Матвеева. Реставрация столярно-мебельных изделий (1988)]	латуньнен Мәскеуде ме, әйтеуір Ресейде құйылатын. [Мағауия Сембай Латунь // www.ortalyq.kz , 04.10.2021]
Лафет	die Lafette	Зеңбірек орнатылатын тірек құрылғы. / станок для артиллерийского орудия.	Художники ушли с полей, уступив место лафетам , пыльной гвардии и санитарным повозкам. [К.Г. Паустовский. Орест Кипренский (1936)]	Артиллериялық полктің сарбаздары оқу-жаттығу кезінде нысананы дәл көздеу үшін ауыр зеңбіректің мықты лафетін арнайы тетіктердің көмегімен қажетті бағытқа қарай мұқият бұрды
Легировать/ легирлеу	legieren	Металлдардың құрамына олардың беріктігін, коррозияға төзімділігін және басқа да қасиеттерін жақсарту үшін арнайы қоспалар енгізу / вводить в состав металлов специальные примеси для улучшения их прочности, коррозионной стойкости и других свойств.	Для этого кристаллы сульфата кальция или фторида кальция легируются диспрозием. [Аркадий Курамшин. Элементы. Замечательный сон профессора Менделеева (2019)]	Тәжірибелі металлургтер жаңа техникаға арналған болаттың беріктігі мен ыстыққа төзімділігін арттыру үшін оның балқымасын хром және никель элементтерімен мұқият легирледі

Ледерин	das Lederin	Кітап мұқабасына қолданылатын материал / переплетная ткань, имитирующая кожу.	Горе-переплетчик: И переплеты не заканчиваются на ледерине , есть еще полукожа, кожа и т.д. [Форум: Реставрация книг. Переплетное дело (2011)]	Баспахана шебері бағалы энциклопедиялық сөздіктің мұқабасын сыртқы әсерлерден қорғау және ұзақ сақтау үшін оны қою көк түсті тығыз ледеринмен өте ұқыпты етіп қаптады
Линза	die Linse	Жарық сәулелерін сындыруға және оптикалық кескіндерді қалыптастыруға арналған мөлдір шыны немесе пластик элемент / прозрачный элемент из стекла или пластика для преломления световых лучей и формирования оптических изображений.	Анжуля: И еще в этом году мы сменили очки на линзы , так что времена меняются.: -) (с транслита) [Наши дети: Подростки (2004)]	Офтальмолог-дәрігер, медицина ғылымдарының кандидаты Мая Назмуддинованың айтуынша, түсті линза тағу жанардың суалуына, яғни, соқырлыққа апаруы ғажап емес. [Маратқызы Б. «Жасанды жанардың» жыры // «Астана ақшамы», 2018]
Магистраль	die Magistrale	Көлік, байланыс немесе инженерлік желілердегі ең басты, негізгі бағыт немесе қуатты құбыр желісі / главное, основное направление или мощный трубопровод в транспортных, связных или инженерных сетях.	Опытные инженеры для бесперебойного теплоснабжения города тщательно проверили специальными приборами все узлы и уровень давления новой центральной магистрالی .	Біз салуға кірісетін “Батыс Қытай-БатысЕуропа” автожолы – тауарлар үшін маңызды магистраль. [Қазақстан Республикасының Президенті Н. Ә. Назарбаевтың Үндеуін қолдау туралы Қазақстан халқы ассамблеясының мәлімдемесі

				// http://oraloniri.kz , 01.11.2018]
Мат	matt	Металл, шыны немесе бояу бетінің жылтырсыз, бұдырлы күйі / матовая, лишённая блеска или шероховатая поверхность металла, стекла или краски.	Однако улитка видит все вокруг себя расплывчатым, словно глядит сквозь матовое стекло. [Александр Зайцев. Загадки эволюции: Краткая история глаза // «Знание -- сила», 2003]	Білікті дизайнер қонақ бөлменің ішкі көрінісін заманауи стильде безендіру үшін қабырғаларға күн сәулесін шағылыстырмайтын, беті мүлдем жылтырсыз ерекше мат бояуын жағуды ұсынды
Матрица	die Matrize	Сандардан немесе белгілерден тұратын, жолдар мен бағандарға тізбектеліп орналасқан тікбұрышты кесте / прямоугольная таблица в математике, состоящая из чисел или символов, расположенных в строках и столбцах.	Опытный программист при разработке графики 3D-игры использовал специальную математическую матрицу для быстрого расчета координат движения персонажей.	20 адамнан 4000 теңгеден жинап, матрица жүйесі бойынша жұмыс жасайтын көрінеді. (Айгүл Ахметова Қаржы пирамидасынан қалай сақтанамыз?// «ЗаңМедиа», 2021)
Мергель	der Mergel	Саз бен кальциттен (немесе доломиттен) тұратын, цемент өндірісінде негізгі шикізат ретінде кеңінен қолданылатын шөгінді тау жынысы / осадочная горная порода, состоящая из	Известняки, мергели , сланцы и конгломераты, которые утёсами и обрывами встают над Чусовой, формировались в течение более 500 миллионов лет. [Алексей Иванов. Message:	Аяздық моруға ең көп ұшырайтындар – микрокеуекті сусіңіргіш шөгінді таужыныстар (саз, саздақ, мергель мен ұсақ түйірлі құмтас) мен қарқынды жарықшақталған кез келген текті

ҚАЗАҚ ЖӘНЕ ОРЫС ТІЛДЕРІНДЕГІ НЕМІС ТІЛІНЕН ЕНГЕН СӨЗДЕРДІҢ ҚЫСҚАША ЖИЫНТЫҒЫ

		глины и кальцита (или доломита), широко используемая в качестве основного сырья в производстве цемента.	Чусовая. Части 1-3 (2007)]	таужыныстар. [Байбатша Ә.Б. Жалпы геология (Жер динамикасы): Оқулық. – Алматы: ҚазҰТУ. 2021 – 498 б.]
Мертель	der Mörtel	Құм мен әктен тұратын құрылыс қоспасы/ смесь песка и извести для кладки.	Главное употребление жженой извести, есть на мертель , коего она составляет основание. [В.М. Севергин. Начертание технологии минерального царства (1821)]	Тәжірибелі пеш қалаушы зауыттың балқыту пешін жөндеу кезінде кірпіштердің арасынан жылу өтпеуі үшін сапалы мертель ерітіндісін өте ұқыпты етіп жақты
Мопед	das Moped	Қозғалтқышының көлемі шағын (әдетте 50 текше сантиметрге дейін) және максималды жылдамдығы шектеулі, екі немесе үш дөңгелекті жеңіл көлік құралы / легкое двух- или трехколесное транспортное средство с двигателем небольшого объема (обычно до 50 кубических сантиметров) и ограниченной максимальной скоростью.	Однажды я ехал на мопеде к своей девчонке. [Сергей Довлатов. Иная жизнь (1984)]	Бұлар - скутер, мопед, самокат немесе велосипедпен ары-бері жүйткіп жүретін қыз-жігіттер. [Наргүл Мырзахмет Ережесіз көліктер // https://jasqazaq.kz/ , 09.09.2021 ж]
Мотороллер	der Motorroller	Жүргізушінің аяғын қоюға арналған арнайы алаңы	Модстилистика востребована: группа «Амега» тому пример —	Тәжірибелі шебер өзінің ескі заманауи мотороллерін

		(алаңқайы) бар, дөңгелектерінің диаметрі шағын және қозғалтқышы артқы жағында орналасқан екі дөңгелекті жеңіл мотоцикл түрі (скутер) / разновидность легкого двухколесного мотоцикла (скутер) с платформой для ног водителя, колесами малого диаметра и расположенным сзади двигателем.	стрижечки, мотороллеры... [Контроль собственного качества // «Рекламный мир», 2000.03.30]	жазғы серуенге дайындау үшін оның шағын моторы мен тежегіш жүйесін гаражда мұқият тексеріп шықты
Муфель	der Muffel	Жоғары температурада қыздыруға арналған пеш камерасы / огнеупорная камера для нагрева изделий.	За закрытой дверцей муфеля невидимо для нас происходит процесс, результат которого можно будет увидеть лишь много часов спустя. [В.И. Строганова. Лечение клинописных табличек // «Химия и жизнь», 1985]	Тәжірибелі зергер жана алтын бұйымдарды балқыту кезінде металдың тазалығын сақтау үшін пештің ішіндегі ыстыққа төзімді муфельдің күйін мұқият тексерді
Нейзильбер	das Neusilber	Мыс, мырыш және никельден тұратын күміске ұқсас қорытпа / сплав меди с цинком и никелем, похожий на серебро.	Так появились нейзильбер, мельхиор, аргентан, «немецкого серебро», «китайское серебро»... [Что вы знаете и чего не знаете о серебре и его	Тәжірибелі зергерлік бұйымдар шебері қымбат ордендер мен медальдардың көшірмесін жасау үшін сыртқы түрі күмістен аумайтын

			соединениях // «Химия и жизнь», 1969]	жылтыр нейзильбер пластинасын өте ұқыпты етіп өңдеді
Оператор	der Operator	Құрылғыны басқаратын маман / специалист по управлению техникой.	И, конечно же, спасибо надо сказать сценаристу, оператору , монтажеру и композитору. [Форум: комментарии к фильму «Все будет хорошо» (2008-2011)]	Үш жарым жылдай оператор болып, «қара жұмыс» атқарған Әсел қазірдің өзінде қоңырауға жауап беріп, шаруаға бір кісідей кірісіп кетеді. [Орынбек Өтемұрат Астананың толғақты ақпараттар тоғысы // www.astana-akshamy.kz , 11.02.2019]
Орт	der Ort	Кен ісіндегі негізгі қабаттың бағыты бойынша жүргізілген, жер астындағы көлденең қазынды / Горизонтальная подземная выработка в горном деле, проведенная в направлении вкрест простираения месторождения.	Шахтеры через новый орт определили мощность основного пласта.	Кеншілер жаңа орт арқылы негізгі қабаттың қалыңдығын анықтады.
Панель	das Paneel	Құрылыс конструкциясын ың жазық элементі / плоский элемент строительной конструкции.	Передняя панель выглядит вполне стильно; большие круглые дефлекторы напоминают о	Ғимарат панель өндірісі есебінен жылытылады. Кәсіпорын 2006 жылы ашылған. [Азамат Есенжол Елорданың

			чем-то реактивном. [Александр Будкин. Плащ тореадора // «Зарулем», 2003.05.15]	еңселі жобалары // «Астана ақшамы, 2018]
Пинопль	die Pinole	Металл кесетін станоктағы қозғалмалы түйін / узел металлорежущего станка.	С одной стороны ее поджигает вращающийся центр пиноли задней бабки, с другой — подвижной центр патрона. [Короткие корреспонденции // «Техника - молодежи», 1974]	Бұрғылау станогындағы пинопльдің жүрісі шекті деңгейге жеткенде, оны қайтадан жоғары көтеру қажет.
Ракель	der Rakel	Баспа машиналарында бояуды тазалайтын пышақ / нож для снятия краски в глубокой печати.	Либо протёрт светочувствительный слой, либо ракель грязный/стёртый /рваный. [Вопрос про принтер (2015.04)]	Жарнама маманы винил пленкасын тегістеу үшін арнайы киіз ракельді қолданып, ауа көпіршіктерін шығарып тастады.
Ракета	die Rakete	Реактивті қозғалтқышпен қозғалатын ұшатын аппарат немесе снаряд / реактивный летательный аппарат или снаряд.	Лавров стал начальником группы баллистики в коллективе, где велись без преувеличения эпохальные работы по созданию ракет. [Наталья Дубова. Орбита Лаврова // «Computeworld», 2004]	Осыған дейін ол ракета, күн батареясын, жүргізушісіз жүретін машина ойлап тапқан болатын. [Тоғжан Әбдеш Илон Маскпен Марсқа көш // https://jasqazaq.kz/ , 03.07.2021 ж.]
Рейс	die Reise	Көлік құралының бір бағыттағы қозғалысы / маршрут (судна,	Это значит, надо учиться на моряка, потом искать работу моряком,	Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігінің Түркиямен

		самолета) в один конец.	уходить в рейс на пол года, минимум. [Евгений Гришковец. Одновременно (2004)]	(қосымша 4 рейс), Өзбекстанмен (+4 рейс), Қырғызстанмен (+2 рейс) және Украинамен (+1 рейс) халықаралық әуе рейстерінің санын арттыру туралы ұсынысы комиссияның қолдауына ие болды. [Орынбек Өтемұрат Қалыпты өмірге оралу қадамы]
Ролик	die Rolle	Айналмалы бөлшек / вращающаяся деталь.	Пчелка Майя: Надюш, это было шесть лет назад — щас ролики пылятся — дети из своих выросли — щас не хотят уже на роликах кататься, а с мелким — на следующий год начнем — папе еще только купим:)) [Наши дети: Подростки (2004)]	Олар осыдан біраз уақыт бұрын қазақ жерінің табиғаты мен халқының салт-дәстүрі жайлы жарнамалық ролик түсірді. [Сабина Зәкіржанқызы Театр сахнасында өнер көрсетсем деймін // https://aikyn.kz , 15.01.2019]
Стеллаж	das Stelage	Заттарды сақтауға арналған бірнеше қатар сөрелері бар құрылғы / устройство с несколькими рядами полок для хранения предметов	Лучше пустые стеллажи, нежели паллеты с товаром в проходах. [п. Запись LiveJournal (2004)]	Кабинеттің оқу бөлмесінде балалардың жеке сабақтарына арнайы жабдықталған алты парта мен орындықтар, педагог ассистенттің әдістемелік және көрнекі

				құралдарын пайдалануға керекті көпфункционалды жылжымалы стеллаж түр. [Нұрқанат Құлабай Инклюзивті білім: Ерекше балаларға ерекше қолдау // https://www.egemen.kz/ , 16.07.2021]
Трасса	die Trasse	Жолдың, құбырдың немесе электр желісінің бағыты мен сызығы / линия направления дороги, трубопровода или электросети.	Люди как муравьи бегают по трассе склад-магазин-склад, вывозя все, что еще не стоит на полках. [п. Запись LiveJournal (2004)]	Трасса біткен зулаған темір машина. [Бақтыгереева А. Трассада // www.adebiportal.kz www.adebiportal.kz , 21.11.2018]
Фанера	das Furnier	Бірнеше қабат ағаш жұқанасынан желімделген құрылыс материалы / многослойный строительный материал, изготовленный путем склеивания листов шпона.	Тревожила его Маруся, ревшая целыми днями у забитого фанерой окна и шептавшаяся с ракушечным ожерельем. [Александр Дорофеев. Эле-Фантик // «Мурзилка», 2003]	Ана ақшыл сарыға боялған фанер есік төргі бөлмеге апарды. [Көп томдық шығармалар жинағы / Тахауи АХТАНОВ.– Алматы: «Мерекенің баспалар үйі» ЖШС, Mereke baspasy, 2013.– ISBN 978-601-7370-29-9 Т.І: Боран: роман; эссе – 384 б.]
Форт	das Fort	Ұзақ уақыт бойы қорғаныс жүргізуге арналған бекіністі құрылыс / замкнутое	Затребовать план нового кронштадтского форта , составленный Дестремом. [Ю.Н. Тынянов.	№2 форт көрінісі», «Қазалы айлағы», «Арыс өткелі», «Сайрам ауылы. Ботбай мазары»,

		укрепление, подготовленное для долговременной обороны.	Малолетный Витушишников (1933)]	«Түркістан қаласы. [Дихан Қамзабекұлы «Түркістан альбомы» – әлемдік және ұлттық құндылық // www.akikat.kazgazeta.kz , 17.02.2019]
Фронт	die Front	Соғыс жүретін аймақ, майдан шебі / линия боевых действий.	Боец невидимого фронта . Одна шифровка может решить исход многолетней войны. [Форум: 17 мгновений весны (2005-2010)]	Туған күн иесін бас командир фронт алдында арнайы құттықтап, салтанатты түрде сыйлық табыстады. [Мәдина Жақып Әскер – өмір мектебі // www.astana-akshamy.kz , 12.02.2019]
Фурма	die Form	Металлургиялық пешке ауа немесе оттегі үрлейтін арнайы құрылғы / специальное устройство для подачи дутья (воздуха, кислорода) в металлургическую печь	Раз зимой Ванька устроился спать на деревянной лавочке, недалеко от гудевших фурм . [Д.Н. Мамин-Сибиряк. Под домной (1891)]	Оттегі конвертеріндегі фурма арқылы жоғары қысыммен жіберілген газ шойынның болатқа айналу процесін жылдамдатады.
Футшток	der Fußstock	Су деңгейін бақылауға арналған бөліктері бар бағана немесе рейка / рейка с делениями, установленная на водомерном посту для наблюдения за уровнем воды.	Кронштадтский футшток является одним из главных в мире по отсчету уровня морской воды. [А.М. Городницкий. Тайны и мифы науки. В поисках истины (2014)]	Гидрологтар өзен жағасындағы футшток көрсеткішіне қарап, көктемгі су тасқынының қауіпті деңгейін анықтады.

<p>Цапфа</p>	<p>Біліктің немесе осьтің подшипникке тірелетін бөлігі / Часть вала или оси, опирающаяся на подшипник</p>	<p>Білік немесе осьтің тірек бөлігі / часть вала, опирающаяся на подшипник.</p>	<p>Украшил собой гранит. Подавился очередной часовой цапфой. Вам, наверное, жутко все это слышать? [Владимир Кузнецов. Часовой // «Волга», 2013]</p>	<p>Тозған цапфаны ауыстыру механизмнің қайтадан біркелкі жұмыс істеуіне мүмкіндік берді.</p>
<p>Центрифуга</p>	<p>die Zentrifuge</p>	<p>Қоспаларды центробеж күш арқылы бөлетін аппарат / аппарат для разделения смеси центробежной силой.</p>	<p>А у тебя, скажи, пожалуйста, центрифуга в лаборатории какого года производства? [Людмила Улицкая. Казус Кукоцкого [Путешествие в седьмую сторону света] // «Новый Мир», 2000]</p>	<p>Ауыл шаруашылығын да заманауи центрифуга сүтті тез арада қаймақ пен іркітке бөлу үшін кеңінен қолданылады.</p>
<p>Цех</p>	<p>die Zeche</p>	<p>Өндірістегі негізгі бөлім / производственное подразделение.</p>	<p>Уже готов корпус, закуплено оборудование для цехов штамповки, сварки, сборки и окраски. [Петр Меньших, Владимир Каданников. В Тольятти придут инвесторы... // «За рулем», 2003.05.15]</p>	<p>Жеңілдетілген несиemen 30-40 миллион теңгеге қол жеткізсем, аяқкіім тігетін цех жұмысын дамытар едім, – дейді Орынгул алдағы мақсаты туралы әңгімелеп. [Қанат Біржансал Еңбек етсең ерінбей... // http://anatili.kazg azeta.kz/, 16.09.2020]</p>
<p>Циркуляр</p>	<p>das Zirkular</p>	<p>Бірнеше мекемеге жіберілетін ресми жазбаша</p>	<p>В каждом министерстве имеется контрольный</p>	<p>Екінші сондай хабарды өзге патшалықтарға, циркуляр</p>

		нұсқау / письменное распоряжение, рассылаемое учреждениям.	аппарат, следящий за исполнением приказов, циркуляров , инструкций ведомственного характера и их соответствием федеральным законам. [Игорь Петрухин. Исторический очерк деятельности прокуратуры // «Отечественные записки», 2003]	хатпен сыртқы істер министрі стац-секретарь Гриц мәлім еткен. [Мұхтар Әуезов Абай жолы // Мұхтар Әуезов. «Абай жолы» роман-эпопеясы. 1-кітабы 1942]
Циферблат	das Zifferblatt	Сағаттың немесе өлшеуіш құралдың бөліктері мен сандары бар беті / панель часов или измерительного прибора с делениями и цифрами.	Спортивные мотивы: руль с тремя спицами, круглые циферблаты приборов, алая подсветка. [Александр Будкин. Плащ тореадора // «За рулем», 2003.05.15]	Қолсағаттың циферблаты сызат түспейтін берік шынымен қапталғандықта н, ол өзінің бастапқы қалпын ұзақ сақтайды.
Цемент	der Zement	Құрылысқа қолданылатын байланыстырғы ш материал / минеральный вяжущий материал для строительства.	Простые детали выколачиваются на моделях, изготовленных из цемента. [Константин Скворцов. От кубка до рыцарского шлема // «Народное творчество», 2004]	34,9 млрд.теңгені (233,0 млн.АҚШ долл.) құрайтын «Мыңарал цемент зауыты» салынған инвестицияны 100% игерді. [Болат Оңғарбай Мойынқұм молшылығы // «Ақиқат журналы», 2019]
Шаблон	die Schablone	Бірдей бұйымдарды жасауға арналған үлгі. / образец для изготовления	Параметры текста шаблона определяются параметрами описанных выше управляющих	– Бізде бір сондай, қатып қалған шаблон сияқты қасаң ұғым бар: ақындарды

		одинаковых изделий.	структур. [В.Э. Карпов, Т.В. Мещерякова. Об автоматизации нетворческих литературных процессов // «Информационные технологии», 2004]	адамзаттың асылы, күнәдан пәк періште немесе елден бөлек есер, жынды көреді. [Анаргүл Төлегенова Ақындардың аспаннан салбырап түскен ештенесі жоқ // turkystan.kz , 2019]
Шайба	die Scheibe	Болт астына салынатын металл сақина / металлическое кольцо под гайку или болт.	Но если это кольцо прикрыть металлической защитной шайбой толщиной 2 мм (см. рис.), закрепленной винтами М 3 или М 4 к крышке снизу, то шило вору уже не поможет. [Советы бывалых // «За рулем», 2003.05.15]	– Кенжебек деймін! Кенжебе-е-ек!– Ә-ә қазір, қазір... «Түу, мыналардың топырлап кеткенін қарашы, қолдан шығып кетер ме екен шайба , шығып кетер ме окен! [Әшімханұлы Д. Көптомдық шығармалар: Т.1. Тасқала. Повестер мен әңгімелер. Астана: Нұра-Астана, 2015 – 480 бет.]
Шахта	Шахта	Пайдалы қазбаларды жер астынан өндіретін орын / горное предприятие по добыче полезных ископаемых.	Первую шахту и десять коксовых печей здесь построили лишь к концу 1914 года, после строительства Транссибирской железнодорожной магистрали. [Константин Анохин. Город-уголь //	Ол қай өндіріс, қай тұрба? Мысалы: бір көмір өндірісінің өзінде ашық шахта , жабық шахта , көлбеу шахта , тік шахта , машиналанған, машиналанбаған шахталар ,

			«Коммерсантъ-Власть», 2002]	электр станциясы, механикалық завод, подъемный, газофикация, тағы әлденеше көмекші өндірістердің жеке-жеке тұрбалары бар емес пе? [М 88 Классикалық зерттеулер: Көп томдық. – Алматы: Әдебиет әлемі, 2012. – Т.1. Ғ.Мүсірепов, Ғ.Мұстафин. Әдебиет туралы. – 424 бет.]
Шина	die Schiene	Дөңгелектің жиегіне кигізілетін резеңке немесе металл қаптама; зақымдалған мүшені қозғалтпай ұстап тұратын медициналық құрал / резиновая или металлическая оболочка обода колеса; медицинское приспособление для фиксации поврежденной части тела	Полная масса свыше пяти тонн неподъемна для маленьких колес, поэтому сзади и спереди установлены полноразмерные шестнадцатидюймовые шины. [Анатолий Карпенков, Юрий Нечетов. Балтийские головастики // «За рулем», 2003.05.15]	Зауыттың өндірістік қуаты бірінші кезеңде жылына 3,5 млн көпбейінді шина шығармақ, кейін өнім өндіруді 9 млн шинаға жеткізу жоспарлауда. [Айтбала Сүлейменқызы Саран қаласында Қазақстан мен Татарстанның бірлескен зауыты ашылды // http://zhasalash.kz/ , 18.08.2025]
Шифер	der Schiefer	Құрылысқа арналған сланец материалы / кровельный материал из сланца.	Все продают весом. Берега Исети состоят из кремнистого шифера . 15-е [А. Н. Радищев.	Үлкен тәйекесі – Жапардың шифер төбелі үйі мен шифер төбелі магазині жайлаудағы осы

			Записки путешествия в Сибирь (1790)]	елдің астанасындайақ жайылып жатқан алқаптың дәл ортасына орналасыпты. [Әкім Тарази. Қиянат // 18.01.2019]
Шихта	die Schicht	Пешке балқытуға жіберілетін шикізат материалдарының қоспасы / смесь сырых материалов, подлежащих переработке в металлургических или других печах.	Ты давай сбегай на шихтный двор, узнай, как по-новому шихту рецептуют». [С. Г. Боровиков. По страницам журнала «Огонек» 1945-1953 // «Волга», 2016]	1928 жылы 16-қыркүйекте балқыту пеші қыздыруға қойылды. 10-қазанда шихта тиелді. [Әлібек Әбдіраш. Қарашаңырақ // «Жас Алаш», 21.10.2018]
Шлаг	der Schlag	Арқанның немесе кабельдің бір нәрсенің айналасындағы бір толық орамы / один полный оборот веревки или кабеля вокруг чего-либо.	В клюза заводятся стальные буксирные троса, они соединяются на полубаке двадцатью шлагами пенькового. [Виктор Конецкий. Вчерашние заботы (1979)]	Матрос арқанның босап кетпеуі үшін оны тірекке тағы бір шлаг жасап орап, мықтап бекітіп тастады.
Шлагбаум	der Schlagbaum	Жолды ашып-жабатын құрылғы / подъемный брус на дороге	Единственное, что напрягает — все же эта полянка за шлагбаумом . [Отчёт о велосипедном походе (2001)]	Кей мекеме өкілдері керексіз тұстан шлагбаум қойып, кіреберісті бетонмен бекітіп тастайды. [Маратқызы Б. Бейбіт күннің батырлары //«Астана

				ақшамы», 21.10.2018]
Шлак	die Schlacke	Металлургиялық процестің қалдығы / расплавленный остаток металлургии.	Если подать на вход мусор, на выходе можно получить шлак , состоящий из силикатов и оксидов металлов. [Николай Малетин. Потребительская корзина для мусора // «Деловой квартал» (Екатеринбург), 2003.02.10]	Бұдан бұрын да 3 миллион теңге алған. Ол ақшаға шлак құятын станок алған. [Әли Нышанов. Есірік // https://zanmedia.kz/zgzan/ Заң, №60 (3385), 20.12.2021]
Шлам	der Schlamm	Кенді байытудан немесе пайдалы қазбаларды жуудан қалатын ұсақ түйіршікті қалдық; сулы шөгінді / мелкозернистый отход, образующийся при обогащении руд или промывке полезных ископаемых; илистый осадок.	По мере его накопления и длительного контакта с водой происходят процессы гидролиза и эмульгирования с образованием шлама и уменьшением светлого слоя воды. [Очистка сточных вод // «Локомотив», 2001.07.26]	Кәсіпорында 1000 жұмыс орны құрылатын болады, зауытқа арналған жер учаскесі Арал ауданында 100 гектарды алып жатыр, шлам қоймасына 500 гектардан астам жер бөлінген. [Нұр-Қасым Жомарт Аралдық белсенділер сода зауытының құрылысына қарсы // https://zhasalash.kz , 17.08.2026]
Шланг	der Schlauch	Сұйықтық немесе газ өткізетін иілгіш түтік / гибкий рукав для подачи жидкости или газа.	Сначала отсоединяем от карбюратора отводящий шланг подогрева и закрываем отверстие штуцера	Иса мен Ұйқыдағы Ару шланг іздеп, қарсы беттегі қызыл вагонға кеткен. [Қабанбаев М. Шығармалары /Марат

ТЕХНИКАЛЫҚ АТАУЛАР

			подходящей пробкой. [Советы бывалых // «Зарулем», 2003.05.15]	Қабанбаев. – Алматы: «Таймас» баспа үйі. 2015. Т. 5. – 320 бет.]
Шлюз	die Schleuse	Су деңгейі әртүрлі жерлерде кемелерді өткізу құрылғысы / гидротехническое сооружение для перевода судов.	Иван Охлобыстин: Когда время терпит, движемся ближе к лесу за шлюзами . [Форум: Горный двухподвесочный (2010)]	Сол кезде шлюз жанында ірге тепкен біздің үй – ауылдың бір шетіндегі оқшаулау бой көтерген жалғыз шаңырақ болды. [Жарылқап Бейсенбайұлы Ұстанымы – ұлт пен тіл мүддесі // http://anatili.kazgazeta.kz , 20.08.2020]
Шмуцтитул	der Schmutztitel	Кітап бөлімінің атауы жазылған қосымша бет / лист с заголовком раздела книги.	В 1906 году Добужинский создал затейливый узорный шмуцтитул к первой публикации в альманахе «Факел» блоковского «Балаганчика». [Наталья Примочкина. «Душа Петербурга» в художественной культуре Серебряного века (А. Блок и М. Добужинский) // «Культурологический журнал», 2014]	Кітаптың көркемдік дизайнын жасау кезінде дизайнер әр бөлімнің алдына ерекше стильдегі шмуцтитул қосуды ұсынды.

Шпатель	der Spatel	Бояу немесе дәрі араластыруға арналған құрал / лопатка для перемешивания веществ.	Мастику наносят шпателем и после высыхания выравнивают. [Татьяна Матвеева. Реставрация столярно-мебельных изделий (1988)]	Олар негізінен Қытайдан тасымалданады – шпатель , шруповерт, бұрандалы шеге қымбаттауда.
Шпация	das Spatium	Полиграфияда сөздер арасындағы аралық материал / пробельный материал при наборе текста.	Собрал губкой остатки воды и солярки в шпациях и под дизелем. [Н.А. Абрамов. Под парусами яхты «Пульсар» (1998)]	Кеме құрастырушылар корпусының беріктігін арттыру мақсатында шпация қадамын инженерлік есепке сай дәлдікпен орнатты.
Шпиндель	die Spindel	Станоктағы айналмалы білік / вращающийся вал станка.	Область применения станин различного типа. Шпиндели , их назначение и типы. Назначение шестеренной клетки и конструктивное ее исполнение. [Программа 57вступительного испытания для поступающих на обучение по направлению подготовки магистратуры 22.04.2 «Металлургия» (2021)]	Станоктың шпинделі жоғары жылдамдықпен айнала бастағанда, шебер өңдеу жұмысына кірісті. (Металл өңдеу өндірісі)

<p>Шприц</p>	<p>die Spritze</p>	<p>Сұйықтық енгізуге арналған құрал / инструмент для введения жидкости.</p>	<p>И создать шприцы, которые не будут, как сейчас, внушать страх всем детям и некоторым взрослым. [Новости здоровья // «Домовой», 2002.06.04]</p>	<p>– Вакцина қалай сақталады және қалай егіледі?– Вакцина бір реттік шприцпен егіледі. [Әдебиет Белгібайұлы «КВИ-мен күрестің тиімді жолы – вакцина» // www.ortalyq.kz, 04.10.2021]</p>
<p>Шпур</p>	<p>die Spur</p>	<p>Жартаста немесе құрылыс материалында жасалған цилиндрлік тесік / цилиндрическое отверстие в породе.</p>	<p>Предварительно в элементах сносимой конструкции бурят шпуры. [БНТИ (Бюро научно-технической информации) // «Наука и жизнь», 2009]</p>	<p>Бәрін қойшы, басына каска, үстіне майка, бұтына “шортик” киіп бұрқыратып шпур бұрғылап жатқан кеншіні көргенде, аузыма айтатын сөз түспей қалды. [Әлібек Әбдіраш Жазатайым жағдай // «Жас алаш», 21.10.2018]</p>
<p>Шрифт</p>	<p>die Schrift</p>	<p>Типографиядағы әріптердің графикалық түрі / рисунок букв типографского набора.</p>	<p>На карте он был обозначен самым мелким шрифтом. [Даниил Гранин. Зубр (1987)]</p>	<p>Ендеше, бұл шрифт – дүниежүзілік деңгейде байланыс құралына айналып отырған ғаламтордың арқа сүйейтін негізгі әліпбиі. [Нұрдәулет Ақыш Заман талабына сай // https://anatili.kazgazeta.kz, 14.10.2021]</p>

Штамп	der Stempel	Қысыммен өңдеу немесе басу құралы / форма для обработки и печати	Чем пахнет январь Наш главный редактор борется со штампами . И я не знаю, что делать. [Юрий Зубцов. Чем пахнет январь // «Домовой», 2002.01.04]	«Бір шөкім бұлт» біздің прозадасоңғы жылдары әсіресе қабындап бара жатқан штамп , схема атаулыдан түгелдей ада кітап. [К 40 Классикалық зерттеулер: Көптомдық. – Алматы: «Әдебиет Әлемі», 2014. ISBN 978-601-7414-00-9 Т.34: Әдебиеттану және әдеби сын (1960-1990). – 412 бет]
Штанга	die Stange	Металл стержень немесе механизм деталі / металлический стержень механизма.	12. 3. Тренируюсь, штангист «взял» в рывке штангу . [Владимир Лукашик, Елена Иванова. Сборник 62задач по физике. 7-9 кл. (2003)]	Сүйегім ірі, дене бітімім спортшыларға келетіндіктен мені штанга көтеруге тартқысы келген ғой. [Мәдина Жакып Еліміздің туын Олимпиадада көтергім келеді // www.astana-akshamy.kz , 12.02.2019]
Штатив	das Stativ	Құралдарды ұстап тұратын тіреу / подставка для закрепления приборов.	Первое, что пришло мне в голову, — это схватить штатив киноаппарата и, вертя его над головой, пробиваться к выходу. [Д.А. Гранин. Месяц вверх ногами (1966)]	Зертханашы шыны түтікшелерді штативке қойып, химиялық реакцияның нәтижесін күте бастады.

<p>Шток</p>	<p>der Stock</p>	<p>Поршеньмен байланысқан металл өзек / стержень, соединяющий детали механизма.</p>	<p>Несколько десятков таких ШТОКОВ найдены у берегов Испании, Ливии, Ливана. [Александр Окороков, Андрей Кулагин. Корабельный якорь как древний символ веры и надежды // «Культурологический журнал», 2016]</p>	<p>Диапирлі ядролар әртүрлі – линза, ШТОК, саңырауқұлақ, т.б. сияқты пішіндерге ие болады. [Байбатша Ә.Б. Жалпы геология (Жер динамикасы): Оқулық. – Алматы: ҚазҰТУ. 2021 – 498 б.]</p>
<p>Штокверк</p>	<p>das Stockwerk</p>	<p>Рудалы тау жынысы / рудное тело.</p>	<p>Залежи угля имеют различную форму (от пластов и линз до жил и ШТОКВЕРКОВ) и являются сложными по минеральному составу. [Условия образования abiогенных углей (2004) // «Геоинформатика», 31.03.2004]</p>	<p>Олар - желі (тастамыр) денелер, ұя, ШТОКВЕРК, құбыр, кейде тақта және линза тәрізді жатындар. магматогендік кенорындардың ерекшеліктеріне рудалардың комплекстілігі, олардың минералдық және химиялық құрамының күрделілігі жатады. [Байбатша Ә.Б. Жалпы геология (Жер динамикасы): Оқулық. – Алматы: ҚазҰТУ. 2021 – 498 б.]</p>

Штольня	der Stollen	Жер астындағы көлденең шахта жолы / горная выработка с выходом на поверхность.	Они были в затопленных штольнях, под водой. [Елена Костюкович, Елена Калашникова. Музыкальное чувство памяти // «Русский репортер», 2013]	Таудың ішіндегі ескі штольня арқылы геологтар кен орнының орталығына дейін жете алды.
Штрек	die Strecke	Жер астындағы горизонталь тау кен жолы / горизонтальная горная выработка.	Морские термины мы брали у голландских мореплавателей — мачты, стеньги, бушприты; горняцкие — у немцев: штрек , шахта, штольня, шлих... [В.О. Авченко. Кристалл в прозрачной оправе. Рассказы о воде и камнях (2015)]	Өзі қайда, басқа серіктері қайда, белгісіз; алдынан екі тарау штрек үңгір шықты да «тротуар» екіге бөлінді. [Әкім Тарази Тасжарған // kazaitys.kz, 18.01.2019]
Штыб	der Staub	Ұсақ көмір қалдығы / угольная мелочь.	Штыб — это угольная пыль, которую глотает большинство шахтеров, поскольку ничего не берут из дома, чтобы ничего не отрывать от семьи». [Валерий Лебедев. Отечество в опасности (2003) // Интернет-альманах «Лебедь», 01.11.2003]	Көмір өндірісінде штыбты арнайы технологиямен тығыздап, отын брикеттерін жасауға пайдаланады.

Шурф	der Schurf	Барлау немесе грунтты зерттеуге арналған тік жерасты қазындысы / вертикальная горная выработка для разведки или изучения грунта.	У каждого был свой шурф , и за три дня каждый углубился на пол метра, не больше. [Варлам Шаламов. Колымские рассказы (1954-1961)]	Қаланың жасын анықтауға бір шурф жеткіліксіз. Мысалы, Қазан қаласына татар ғалымдары 24 жерден шурф салып зерттеген. [Ғалымжан Елшібай Түркістанның жасы нақтылануы тиіс // www.zhasalash.kz , 30.10.2018]
Шуруп	die Schraube	Бұранда тәрізді бекіткіш / крепежная деталь с резьбой.	Это можно сделать при помощи отвертки и шурупов , поставляемых в комплекте. [Прибор висячий // «Столица», 1997.06.17]	Жиһазды құрастыру кезінде әрбір шурупты нығыздап бұрау керек.
Штейгер	der Steiger	Тау кен жұмыстарын басқаратын маман / горный мастер.	К середине XVIII века у казённых горных штейгеров сложилось ощущение, что запасы руды исчерпались. [Алексей Иванов. Message: Чусовая. Части 6-7 (2007)]	Тәжірибелі штейгер кеншілерге жұмыс орнындағы қауіпсіздік ережелерін егжей-тегжейлі түсіндірді.
Штемпель	der Stempel	Белгі немесе мөр басатын құрал / прибор для получения оттиска.	Вы поглядите по штемпелю на конверте, — сказала Александра Владимировна. [Василий	1917 жылғы оқып жүрген кедей жастары ашқан «демократ советтерінің» (Педагогический

			Гроссман. Жизнь и судьба, часть 3 (1960)]	Совет учащихся) штемпель мөрлерін алдым. [Көптомдық шығармалар жинағы /Сәкен Сейфуллин – Алматы: Қазығұрт» баспасы, 2012. Том 11. – 480 бет.]
Штепсель	der Stöpsel	Электр желісіне қосатын штепсель құрылғысы / устройство для подключения к сети.	Я вытащил штепсель, не дожидаясь торжественных звуков гимна. [Сергей Довлатов. Чемодан (1986)]	Үтікті пайдаланып болған соң, штепсельді розеткадан суыруды ұмытпаңыз.
Эркер	der Erker	Ғимарат қабырғасынан шығып тұратын, әдетте шыныланған бөлігі / выступающая из плоскости фасада часть помещения, обычно остекленная.	Украшением этого здания является прямоугольный угловой двухэтажный эркер с балконом на четвертом этаже. [Д. П. Дроздов. Большая Ордынка. Прогулка по Замоскворечью от Москворецкого моста до Серпуховской площади (2017)]	Қонақ бөлмедегі кең эркер үйдің ішіне жарықтың мол түсуіне мүмкіндік береді.

ТҰРМЫС ЖАЙЫНДАҒЫ СӨЗДЕР

Кіріме сөз	Түпнұсқа	Түсіндірме	Орыс тілінде қолданылуы	Қазақ тілінде қолданылуы
Абонент	der Abonnent	Байланыс немесе ақпараттық қызметтерді пайдалануға құқығы бар жеке немесе заңды тұлға. / Лицо или организация, имеющее право на пользование какой-либо услугой.	Предоставить абоненту доступ к его личному счету. [Договор о доступе в интернет (2003)]	Аудан бойынша 424 абонент АДСЛ-Мегалайн қызметін пайдаланып отыр. [Болат Оңғарбай <i>Мойынқұм молшылығы // Ақиқат журналы, 18.02.2019</i>]
Адресант	der Adressant	Хатты, жеделхатты немесе сәлемдемені жіберуші тұлға. / Отправитель письма, телеграммы или посылки.	На самом деле адресат может ошибочно предполагать, что адресант исходит из теории Y, а не из теории X. [Александр Ослон. Мир теорий в эпоху «охвата» // «Отечественные записки», 2003]	Ғалымның осы пікіріне қосыла отырып біз ғылыми дискурстың өзге де дискурс түрлерінен ерекшеленетіні секілді адресант мақсатына сай оның жанрларындағы өзара ерекшеліктерді анықтап көреміз. [Шәрбат Нұрмышева <i>Ғылыми стиль және ғылыми дискурс ерекшеліктері // 08.10.2018</i>]
Адресат	der Adressat	Хатты, сәлемдемені немесе хабарламаны алушы тұлға. / Получатель письма, посылки или сообщения.	Кто бы ни был желательным адресатом этих статей, их значение состоит прежде всего в том, что они написаны друг для друга	Бұл жерде бұқара тек адресат қана болып табылмайды, сонымен бірге автор да соған кіреді. [Рахымжанова М.]

			— не в персональном, но в функциональном смысле. [Александр Филиппов. Участь эксперта // «Отечественные записки», 2003]	<i>Публицистический стиль – баспасөз жаршысы // 30.10.2018]</i>
Айсберг	der Eisberg	Айсберг (мұздық тау) — мұхитта немесе теңізде еркін жүзетін ірі мұз бөлігі	„Ледяной горою айсберг Из тумана вырастает И несёт его течение По бескрайним по морям Хорошо тому, кто знает Как опасен в океане Как опасен в океане Айсберг встречным кораблям---„ (Из песни А.Пугачевой «Айсберг»)	Айсбергтер, әсіресе үстел тәрізділері, оңтүстік полярлық аймаққа тән. Солтүстік полярлық аймақтарда айсбергтер сирек кездеседі, олардың арасында салыстырмалы түрде кішкентай өлшемді шығару және қаптау мұздықтарының айсбергтері басым. Ең үлкен үстел тәрізді айсбергтер мұздықтан ірі мұз қабагтары бөлінгенде пайда болады, бұл тек өндіргіш мұздық суда қалқып тұрған немесе осы жағдайға жақын аймақтарда мүмкін. (https://www.bing.com/search?q)
Альпеншток	der Alpenstock	Тауға шығуға арналған металл ұштығы бар	Весь дом внутри был увешан теперь	Альпинистер мұзды беткейлерде

		ұзын ағаш таяқ. / Длинная деревянная палка с металлическим наконечником для ходьбы по горам.	острейшими альпеншто- ками и связками надёжных верёвок. [В.М. Шапко. Синдром веселья Плуготаренко // «Волга», 2016]	тепе-теңдікті сақтау үшін альпенштоқты пайдаланды.
Бакенбарды	der Backenbart	Беттің екі жағында, кұлақтан иекке қарай өсірілген сақал түрі. / Полоски волос, оставляемые при бритье между висками и ртом.	Усы и бороду он брил, оставляя на висках небольшие полоски бакенбард . [Ю. О. Домбровский. Обезьяна приходит за своим черепом, часть 1 (1943- 1958)]	Ол айна алдында тұрып, өзінің ұзын бакенбардысын мұқият түзеп қойды.
Бальзам	der Balsam	Емдік немесе хош иісті қасиеті бар сұйық зат. / Лечебное или ароматическое вещество	Хороши в этом отношении чай из ромашки и лимонный бальзам . [Вера Елгаева. Бессонница // «100% здоровья», 2003.03.01]	Қышыған жерге арнайы бальзам , мүсәтір спиртін, аздаған сода немесе тұз ерітіндісін, сондай-ақ, ашыған сүт өнімдерін жағып қойғаныңыз абзал болады. [Мәдина Жұқып Маса мазаламайды // “Астана ақшамы” // 21.10.2018]
Берейтор	der Bereiter	Ат үйретуші немесе салт атқа мінуді үйрететін маман. / Специалист по объезде лошадей или обучению верховой езде.	В таких случаях уезжал он всегда на своих лошадях, но без берейтора , а на обратную дорогу нанимал извозчика. [Леонид	Тәжірибелі берейтор аттың мінезін тез танып, оны жарысқа дайындап шықты.

			Юзефович. Костюм Арлекина (2001)]	
Бланк	der Blank	Алдын ала дайындалған ресми құжат үлгісі. / Официальный печатный шаблон документа	Она узнала меня и, заполняя бланк , соболезнующе покачивала головой, а напоследок сказала, протягивая бумагу: «Ну вот видите как... [Андрей Волос. Недвижимость (2000) // «Новый Мир», 2001]	Хаттамада түсініктеме беру үшін жеке бланк жоқ, оны адам береді және әкімшілік құқық бұзушылық туралы іске тігіледі. [Қазақстан Республикасының әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне түсініктеме (баптар бойынша)]
Брудершафт	die Bruderschaft	Екі адамның жақын достық белгісі ретінде бокалдарды айқастырып, сусын ішуі. / Застольный обряд, при котором два человека одновременно выпивают свои бокалы с переплетенными руками в знак дружбы.	Мы с ним выпили на брудершафт в новогоднюю ночь, но он все равно продолжал церемонно называть меня на «вы». [Сати Спивакова. Не всё (2002)]	Олар брудершафт ішіп, бұдан былай бір-біріне «сен» деп сөйлесуге келісті.
Бутерброд	das Butterbrot	Нанға май, ірімшік, шұжық т.б. жағып дайындалатын тағам. / Хлеб с маслом и добавками.	Mezuа: Моя тоже не любит утром кушать... Бутерброды , говорит, тяжелая пицца... А я вот решила каши теперь готовить... [Наши дети: Подростки	Кулуарда біреу темекі тартып, біреулер буфетке кіріп шай, кофе ішісіп, айран мен бутерброд жесіп, әртүрлі күйде: отырған, тұрған жайларда тамақ күйсей тұрып, сөз

			(2004)]	күйісін де қайыры-сып тұрды. [Мұхтар Әуезов. «Абай жолы» роман-эпопеясы. 1-кітабы 1942]
Бюстгальтер	der Büstenhalter	Әйелдердің омырауын сүйемелдеуге арналған іш киім / Женское нижнее белье, предназначенное для поддержки груди.	Правильно подобранный бюстгальтер очень важен для здоровья и внешнего вида.	Дұрыс таңдалған бюстгальтер денсаулық пен сырт келбет үшін өте маңызды.
Вариетет	die Varietät	Ботаника мен зоологияда: түрдің ішіндегі болмашы өзгешеліктері бар топ, түр тармағы. / В ботанике и зоологии: группа организмов, имеющая небольшие отличия внутри одного вида.	Но между этими вариететами не было еще резких различий. [Л.П. Сабанеев. Собаки охотничьи, комнатные и сторожевые (1896)]	Селекционерлер бидайдың суыққа төзімді жаңа вариететін зертханада сынақтан өткізді.
Вахтёр	der Wachter	Мекеменің кіреберісінде тұратын, өткізу режимін қадағалайтын күзетші. / Дежурный сторож, следящий за порядком в проходной учреждения.	Пил чай то с вахтером , то со сторожем. [Сати Спивакова. Не всё (2002)]	Оны бұзуға вахтер тұрмақ, директордың да құқысы жүре қоюы екіталай. [Баяндин Құттыбек Б 31 Нұрмолда Алдабергенов. / Қ.Баяндин. – Алматы: ЖШС “Қазақстан” баспа үйі”, 2014. – 312 б. + 16 б. фотосуреттер.]
Вундеркинд	das Wunderkind	Ерекше қабілеті бар дарынды бала. /	Обычный вундеркинд , шесть лет назад	Биыл аяқ астынан ұлымыз вундеркиндқа

		Одаренный ребенок.	ставший лучшим юниором мира и с тех пор потихоньку покоряющий теннисный олимп. [Сергей Подушкин. Французское препятствие. Перед финалом Кубка Дэвиса Себастьен Грожан проявил себя в Петербурге // «Известия», 2002.10.27]	айналып шыға келмесі бар ма? [Жарас Кемелжан Болмай қалған вундеркинд // https://zhasalash.kz , 7 қазан 2021]
Галстук	das Halstuch	Мойынға тағылатын сәндік киім элементі. / Предмет одежды, завязываемый на шее.	Я работал в банке семь лет и все это время носил галстук , потому что было положено. [Елена Семенова. Олигарх без галстука // «Аргументы и факты», 2003.01.29]	Галстук деген менің ұғымымда үлкен мәдениеттің, көргенділіктің, ақылдылықтың, тағы сондай бірдемелердің үлгісі болатын. [Пернебай Сапаров Галстук // kostanaytany.kz , 11.07.2021]
Гантель	die Hantel	Бұлшықеттерді дамытуға және денені шынықтыруға арналған қолға ұстайтын спорттық жабдық. / Спортивный снаряд для упражнений с отягощениями, направленных на развитие мышц.	Всю последнюю зиму он возился с гантелями , эспандером и динамометром. [Василий Аксенов. Звездный билет // «Юность», 1961]	Сосын үйіне келіп тастай сумен жуынады, гир көтеріп, гантель көтеріп әуре. (Әкім Тарази Тасжарған // kazaitys.kz , 18.01.2019)

Гардина	die Gardine	Терезені толық немесе жартылай жауып тұратын жеңіл перде. / Занавеска из легкой ткани, закрывающая окно полностью или частично.	Сейчас же задымились обои, загорелась сорванная гардина на полу и начали тлеть рамы в разбитых окнах. [М.А. Булгаков. Мастер и Маргарита, часть 2 (1929-1940)]	Бөлмеге күн сәулесі тым қатты түспеуі үшін гардинаны жауып қойды.
Глинтвейн	der Glühwein	Дәмдеуіштер (дәрімен, қалампыр) мен қант қосып, ыстық күйінде ішілетін шарап сусыны. / Горячий алкогольный напиток на основе красного вина с добавлением пряностей и сахара.	Они будут топить печку-голландку, наварят ведро глинтвейна и всю ночь будут пить этот глинтвейн , заедая сыром и оливками. [Марина Зосимкина. Ты проснешься. Книга первая (2015)]	Тау шаңғысы курортында демалушылар серуеннен соң дәмді глинтвейн ішіп бой жылытты.
Гриф	der Griff	Ішекті музыкалық аспаптардың мойын бөлігіндегі ұзын ағаш тетік; штанганың немесе гантельдің қолмен ұстайтын темір өзегі; құжаттардағы ресми белгі немесе таңба. / Длинная узкая часть струнного музыкального инструмента; металлический стержень	К полудню была завершена большая часть пути, нарисованного мне на казенной бумаге с грифом и номером нашей почтовой части. [Виктор Астафьев. Обертон (1995-1996)]	Спортшы ауыр салмақты көтермес бұрын штанганың грифіне арнайы ұнтақ жағып алды.

		штанги или гантели; печать или надпись на документе, определяющая порядок пользования им.		
Дезодорант	das Desodorant	Жағымсыз иісті жоятын немесе басатын құрал. / Средство против неприятного запаха	В майке, с полотенцем на плече, свежий, благоухающий дезодорантом . [В.М. Шапко. Синдром веселья Плуготаренко // «Волга», 2016]	Ыстық күндері сергектік сақтау үшін құрамында табиғи компоненттері бар дезодорантты таңдаған жөн.
Дратхаар	der Drahthaar	Ит тұқымы. / Порода собак.	Я питал страсть к гончим псам, к благородным сеттерам — ирландским и гордонам, я уважал дратхааров , преклонялся перед западносибирской лайкой. [Юрий Коваль. От Красных ворот (1990)]	Орман аралағанда дратхаар өзінің өткір иіс сезу қабілеті мен төзімділігінің арқасында иесіне таптырмас көмекші болды.
Дунст	der Dunst	Ауадағы ұсақ су тамшыларынан немесе шаңтозаңнан тұратын жеңіл тұман; аспаздықта: жоғары сұрыпты бидайдан алынатын, ұнтақ жарма мен ұнның арасындағы ірі тартылған өнім. / Легкий туман, испарения или марево в	Из любопытства я пробовал стрелять дунстом : если заряд не разорвет птицу, то убивает ее, как будто палкой, не делая ран. [С. Т. Аксаков. Записки ружейного охотника Оренбургской губернии (1852)]	Наубайшы нанның ерекше құрылымын сақтау үшін қамырға аздап бидай дунстын қосты.

ҚАЗАҚ ЖӘНЕ ОРЫС ТІЛДЕРІНДЕГІ НЕМІС ТІЛІНЕН ЕНГЕН СӨЗДЕРДІҢ ҚЫСҚАША ЖИЫНТЫҒЫ

		воздухе; в кулинарии: продукт крупного помола пшеницы, нечто среднее между манкой и мукой высшего сорта.		
Замша	der Sämischleder	Жұмсақ былғары. / Мягкая кожа.	Например, изделие «Поролоновая губка с оболочкой из натуральной замши ». [Аксессуары: Чем протереть машину // «Автопилот», 2002.01.15]	Әли сұр костюмін киді, замш туфлин киді. [Әкім Тарази Тасжарған // kazaitys.kz, 18.01.2019]
Имбирь	der Ingwer	Аспаздық пен медицинада қолданылатын, ерекше хош иісті ащы тамыр; тағам мен сусынға арналған дәмдеуіш. / Пряный корень тропического растения, используемый в кулинарии и медицине.	У них там имбири разные пойдут, соль, барда 1, бог с ними совсем! [И.С. Тургенев. Лебедянь (1848)]	Қуат пен қилы оқиғаларға деген құштарлық негізінен имбирь мен қалампыр, бұрыш пен корицаны іздестіруге пайдаланылды. [Анри Бергсон Мораль мен діннің екі қайнары // 27.07.2022]
Импонируют	imponieren	Әсер қалдыру, ұнау. / Производит впечатление.	Мне лично Петя импонирует с первой же минуты. [Форум: коммен-тарии к фильму «Все будет хорошо» (2008-2011)]	Маған оның кез келген қиындықты сабырмен қарсы алатын парасаттылығы қатты ұнайды (<i>импонирует</i>).
Камердинер	der Kammerdiener	Қожайынға қызмет ететін жеке қызметші / слуга.	Скрипит дверь, камердинер почтительно: «Ваше	Корольдардың тарихнамашылары камердинер немесе сарай

			величество, она здесь». [Юрий Давыдов. Синие тюльпаны (1988-1989)]	қызметшілерінен артық тарихшы емес. [«XX ғасырдағы тарих философиясы». Жиырма томдық. 16-том. Алматы: «Жазушы», 2007. – 462 б.]
Камер-лакей	der Kammerlakai	Сарайда немесе бай үйлерде патшаның, кінәздің жеке бөлмесінде қызмет ететін жоғары дәрежелі лакей. / Придворный служитель высокого ранга для дежурства в покоях монарха или в богатых домах.	Везников шутливо похлопал мальчика по плечу. Это мой камер-лакей , — улыбнулся он Смагину. Через маленькую Переднюю они вошли в кабинет. [Рюрик Ивнев. У подножия Мтацминды (1960-1967)]	Патша сарайындағы камер-лакей мәртебелі қонақтарды қарсы алып, олардың жайлылығын қадағалады.
Кармазин	der Karmesin	Қызыл түсті мата / ткань красного цвета	Вышел из смежной палаты дьяк, вынес свертки кроваво-красного Кармазина . [А.П. Чапыгин. Разин Степан (1927)]	Саудагерлер жәрмеңкеге алыстан алдырған асыл кармазин маталарын шығарды.
Картофель	die Kartoffel	Тағам ретінде пайдаланылатын түйнекті өсімдік. / Пищевое растение с клубнями.	Рыбу подать с соусом и отварным картофелем . [Рецепты национальных кухонь: Германия (2000-2005)]	Қысқа дайындық ретінде ауыл тұрғындары картофельді жинап, қоймаларға толтырып алды.
Кельнер	der Kellner	Даяшы / официант	К ним подскочил кельнер , и они стали заказывать	Ескі қаланың жайлы дәмханасында епті кельнер

ҚАЗАҚ ЖӘНЕ ОРЫС ТІЛДЕРІНДЕГІ НЕМІС ТІЛІНЕН ЕНГЕН СӨЗДЕРДІҢ ҚЫСҚАША ЖИЫНТЫҒЫ

			всякие дорогие угощения. [Даниил Гранин. Зубр (1987)]	тапсырысты жылдам орындап, қонақтардың ризашылығына бөленді.
Клейстер	der Kleister	Ұннан немесе крахмалдан жасалған желім / клей, приготовленный из крахмала или муки	И тут же он попросил у нее муки для клеястера . [И. Грекова. Первый налет (1960)]	Мектептегі еңбек сабағында балалар қағаздан ойыншық жасау үшін өздері клейстер дайындады.
Книксен	der Knicks	Қыз балалардың немесе әйелдердің сыпайылық танытып, тізесін сәл бүгіп сәлем беруі. / Сдержанный присед (поклон) у девочек и женщин как знак приветствия или вежливости.	Был он мужчина здоровенный, курчавый, физиономия натерта коричневой краской. Кетти сделала книксен , поцеловала руку. Раб стал в углу со свитком. [Даниил Гранин. Зубр (1987)]	Кішкентай биші қойылым аяқталған соң көрермендерге книксен жасап, сахнадан шығып кетті.
Марципан	das Marzipan	Езілген бадам жаңғағы мен қант шәрбатынан жасалған кондитерлік қоспа; тәтті тағамдар мен фигуралар жасауға арналған жұмсақ дәмді масса. / Кондитерское изделие из смеси измельченного миндаля и сахарного сиропа; эластичная масса для изготовления сладостей.	Туся перебегаёт из купе в купе — на столике, в перевязанной шелковой лентой коробочке, марципан . [Г.С. Зеленина. Куриная Слепота и ее обитательницы // «Волга», 2014]	Аспаз мерекелік торттың бетін марципаннан жасалған әдемі гүлдермен безендірді.

Мангольд	der Mangold	Жапырақтары мен сабақтары тағамға қолданылатын, қызылшаның бір түрі болып табылатын бақша өсімдігі. / Листовая свекла, у которой в пищу употребляют стебли и листья.	Остальные позиции не менее аппетитные: острый салат из утки, зеленой папайи, тайских трав и чили; кальмар с джемом чили и китайской капустой; филе морского леща с мангольдом (листовой свеклой), лимоном и каперсами. [Лондон (2006)]	Дұрыс тамақтануды ұстанатындар витаминге бай мангольд жапырақтарын салатқа жиі қосады.
Лацкан	das Revers	Пиджак немесе пальто жағасының кеудеге қарай қайырылған бөлігі. / Отворот в верхней части пиджака, пальто или мундира.	Почему заботиться в парламенте об интересах молодежи призваны как минимум 40-летние чиновники с депутатским значком на лацкане дорогого костюма. [Олег Головин. Коллективный Маугли // «Завтра», 2003.08.13]	Классикалық костюмнің лацканына гүл немесе сәнді түйреуіш тағу — талғампаздықтың белгісі.
Ледерин	das Lederin	Кітап мұқабасы мен галантереяға арналған теріге ұқсас жасанды материал. / Искусственный материал для книжных переплетов, имитирующий кожу.	И потом: состояние тома отличное, обложка твердая: даже не картон, а ледерин , плюс иллюстрации имеются. [Фёдор Ошевнев. Записки	Кітапханашы сирек кездесетін басылымдардың ледерин мұқабасын мұқият сүртіп шықты.

			букиниста (2016) // «Ковчег», 2015]	
Моцион	die Motion	Денсаулықты нығайту мақсатында жасалатын жеңіл серуен немесе физикалық жаттығу. / Легкая прогулка или физические упражнения ради укрепления здоровья.	Не слушайте, это я так, для моциона языка. [И. Грекова. На испытаниях (1967)]	Кешкілік саябақта жасалған моцион адамның ұйқысын жақсартып, көңіл-күйін көтереді.
Пакгауз	das Packhaus	Теміржол станцияларында, порттарда немесе кеденде жүк сақтауға арналған жабық қойма. / Закрытое складское помещение при железнодорожных станциях, портах или таможах.	Я любила эти поля, виадукы, пакгаузы , эти погруженные в снега деревеньки с курящимися трубами. [И. Грекова. Перелом (1987)]	Поезд тоқтаған соң, тауарлар тез арада станциядағы кең пакгаузға түсірілді.
Папироса	die Papier	Ұшында темекісі бар, қалған бөлігі бос қағаз түтікшеден (мүштектен) тұратын темекі бұйымы. / Гильза из папиросной бумаги, часть которой наполнена табаком, а остальная служит мундштуком.	Гастев положил папиросу в вырез пепельницы и на цыпочках пошел к шкафу.) [Анатолий Азольский. Облдрамтеатр // «Новый Мир», 1997]	Шай ішуі тоқталып, үнсіз томсарып, папирос артынан папирос тартып, түтінін будақтатып, ойланып қалды. [Мұхтар Әуезов. «Абай жолы» роман-эпопеясы. 1-кітабы 1942]
Паштет	die Pastete	Етті, бауырды немесе балықты ұсақтап турап,	Я закажу тебе рыбный паштет и немного	Дастархан мәзірінде бауырдан

		май қосу арқылы дайындалатын қоймалжың тағам. / Фарш из дичи, мяса или печени, приготовленный в виде пастообразной массы.	спаржи. [Сергей Довлатов. Наши (1983)]	жасалған дәмді паштет ерекше орын алды.
Пенал	das Pennal	Оқу құралдарын (қалам, қарындаш) сақтауға арналған шағын қорапша немесе қапшық. / Небольшой футляр или сумка для хранения письменных принадлежностей.	Первоклассник, стоявший рядом с ее кабинетом, вздрогнул и уронил на пол деревянный пенал . [Андрей Геласимов. Фокус Малдер похож на свинью (2001)]	Оқушы жаңа пеналына түрлі-түсті қаламдарын ұқыптап орналастырды.
Плацкарта	die Platzkarte	Жолаушылар вагонындағы белгілі бір орынға иелік ету құқығын беретін қосымша билет немесе талон. / Дополнительная к проездному билету квитанция на право занятия определенного места в вагоне.	Плацкарта убито воспарила в каком-то высоком падении. [Олег Павлов. Карагандинские девятины, или Повесть последних дней // «Октябрь», 2001]	Плацкарт билетінің құны - 2686 тг, купе-4500 тг. [Айтақын Мұхаммади Жетісуда туризм қарқынды дамыған жоқ // http://alataugazeti.kz/ , 24 желтоқсан, 2021 жыл]
Плюш	der Plüsch	Беткі жағында ұзын (3-8 мм), жұмсақ түгі бар мата; жиһаз қаптауға, киім тігуге немесе ойыншық жасауға қолданылады. / Ткань с длинным (3-8 мм), мягким ворсом на	Под бумагой оказался небольшой ювелирный футляр красного плюша , видимо только что из магазина. [А. И. Куприн. Гранатовый браслет (1911)]	Анығында плюш, барқыт қаптаған диванның өзі де осы күнде мещандық машығы тәрізденеді. [Мұхтар Әуезов. «Абай жолы» роман-эпопеясы. 1-кітабы 1942]

ҚАЗАҚ ЖӘНЕ ОРЫС ТІЛДЕРІНДЕГІ НЕМІС ТІЛІНЕН ЕНГЕН СӨЗДЕРДІҢ ҚЫСҚАША ЖИЫНТЫҒЫ

		лицевой стороне; используется для обивки, одежды или игрушек.		
Пудель	der Pudel	Сәндік ит тұқымы. / Декоративная порода собак	А также в семье имеются: двулетняя дочка Катя и собака Джеки, помесь эрдельтерьера с карликовым пуделем . [Ольга Демьянова. Вот, например // «Столица», 1997.06.10]	Цирк аренасында епті пудель түрлі қиын жаттығуларды шебер орындады.
Ранец	der Ranzen	Арқаға асылатын сөмке. / Сумка, носимая на спине.	Память надолго сохраняет день, когда мы в первый раз идем в школу, вооружившись пока еще легкими ранцами и огромными букетами цветов. [Алевтина Луговская. Если ребенок боится ходить в школу (2002)]	Бірінші сынып оқушысы мектепке арналған ауыр ранцесін әрең көтеріп келеді.
Рюкзак	der Rucksack	Заттарды арқаға асып тасымалдауға арналған, екі иықбауы бар сөмке. / Запечная сумка с двумя лямками для переноски вещей на спине.	Я вернусь со съемок домой, возьму рюкзак , сяду на велик и растворюсь в первых тенях на горном двухподве-сочном. [Форум: Горный двухподве-сочный (2010)]	Саяхатшы барлық қажетті жабдықтарын сыйымды рюкзагына салып, жолға шықты.

<p>Трюфель</p>	<p>der Trüffel</p>	<p>Жер астында өсетін, өте дәмді әрі қымбат саңырауқұлақ түрі; сонымен қатар соған ұқсас пішінді шоколадты кэмпит. / Подземный деликатесный гриб; также шоколадная конфета округлой формы.</p>	<p>Шампиньоны приготовить, как сказано в примечании о шампиньонах, трюфели-так же. [Елена Молоховец. Подарок молодым хозяйкам, или средство к уменьшению расходов в домашнем хозяйстве / Колдуны, пельмени, вареники и т.д. (1875-1900)]</p>	<p>Ленинградтың трюфельдері ол кезде үлкендігі баланың жұдырығындай болады да, оны түйірлеп сатады. [«Ұлы дала тұлғалары» сериясымен жарық көрген Қ. Жұбановқа арналған ебек. – Алматы: А.Байтұрсынұлы атындағы Тіл білімі институты, 2013. – 448 бет.]</p>
<p>Турнир</p>	<p>das Turnier</p>	<p>Бірнеше қатысушының немесе команданың қатысуымен өтетін спорттық немесе ойын жарысы; орта ғасырлардағы рыцарьлар сайысы. / Спортивное соревнование или средневековое состязание рыцарей.</p>	<p>Первый и пока единственный на этом турнире. [Филипп Бахтин. Напугать Жеглова. Очередная победа фаворита Australian Open // «Известия», 2003.01.21]</p>	<p>Қостанайда "KSK Nauryz Fast-CUP" студенттер киберспорты турнирі аяқталды. [Жандос Жүсіпбек Киберспорт: кім мықты? // kostanaytany.kz, 10.07.2021]</p>
<p>Фляга</p>	<p>die Flasche</p>	<p>Су немесе өзге сұйықтықтарды тасымалдауға арналған, пішіні жалпақ келген металл не пластик ыдыс. / Металлический или пластиковый плоский сосуд для переноски воды или других жидкостей.</p>	<p>Утром, когда в лазарет принесли фляги с едой, Алеша помнил о лейтенанте и всех опередил, чтобы порция больному досталась первой-шая, погуще. [Олег Павлов. Карагандинские</p>	<p>Екі сума бал әкелдім – екі фляга шығатын шығар. [Б 78 ШЫҒАРМАЛА РЫ. Әңгімелер. / Оралхан Бөкей. – Алматы: «Елшежіре», – 2013. Т. 4. – 384 б.]</p>

ҚАЗАҚ ЖӘНЕ ОРЫС ТІЛДЕРІНДЕГІ НЕМІС ТІЛІНЕН ЕНГЕН СӨЗДЕРДІҢ ҚЫСҚАША ЖИЫНТЫҒЫ

			девятины, или Повесть последних дней // «Октябрь», 2001]	
Фрикаделька	die Frikadelle	Еттен жасалған тағам; мясное блюдо	Дай вермишели с фрикадельками только подогрей, дай шпрот, дай чаю с печеньем. [Марина Палей. Дань саламандре (2008)]	Балалар сорпадағы жұмсақ әрі дәмді фрикаделькала рды сүйсіне жейді.
Фура	die Fuhre	Үлкен көлемдегі жүктерді алыс қашықтыққа тасымалдауға арналған сыйымдылығы жоғары жабық жүк көлігі немесе тіркеме. / Большегрузный автомобиль или прицеп для перевозки грузов на дальние расстояния.	К Первому мая получили две фуры подарков для детского дома... [Екатерина Костикова. Наша бронелодка стоит на запасном пути // «Столица», 1997.05.27]	Мысалы, 31 мамырда өңірге Ресей аумағынан 520 адам келсе, оның 364-і жаяу және 156 фура жүргізушілері тіркелген. [Фарида Бықай Шетелдіктер анықтамасыз өте алмайды // https://egemen.kz/ , 15.07.2021]
Футляр	das Futteral	Зат сақтайтын қап / чехол	Муж всегда возит эти стихи в футляре скрипки. [Сати Спивакова. Не всё (2002)]	Бейсаналыны әдетте іші интимді-жеке тірлікке толған, яғни шамамен Библия «жүрек» деп атайтын және одан басқа барлық жаман ойлары бар футляр ретінде елестеді. [«Классикалық емес батыс философиясы». Жиырма томдық. 13 – том. Алматы:

ТҰРМЫС ЖАЙЫНДАҒЫ СӨЗДЕР

				Жазушы, 2007. – 494 б.]
Шлейф	die Schleppe	Киімнің артқы ұзын бөлігі / Длинный подол платья	Вот уж за кем тянулся шлейф прошлой жизни! [Андрей Волос. Недвижимость (2000) // «Новый Мир», 2001]	Ұшақ аспанда аппақ түтіннен ұзын шлейф қалдырып, жоғары көтерілді.
Шнапс	der Schnaps	Дәнді дақылдардан немесе жемістерден жасалатын күшті алкогольді ішімдіктердің жалпы атауы / Общее название крепких алкогольных напитков, получаемых путем перегонки зернового или фруктового браги.	Перед ужином для аппетита была предложена рюмка шнапса .	Кешкі ас алдында тәбетті ашу үшін бір рюмка шнапс ұсынылды.
Шницель	das Schnitzel	Ет тағамы / Мясное блюдо	Ты решила пожарить к обеду готовые шницели ? [Это полезно // «Даша», 2004]	Аспаз кешкі асқа қытырлақ қабығы бар дәмді тауық шницелін дайындады.

ҒЫЛЫМИ ТЕРМИНДЕР

Кіріме сөз	Түпнұсқа	Түсіндірме	Орыс тілінде қолданылуы	Қазақ тілінде қолданылуы
Абзац	der Absatz	1) Мәтіннің алғашқы жолындағы шегініс (қызыл жол); 2) осындай шегіністен келесі шегініске дейінгі мәтін бөлігі / 1) Отступ в начале строки; 2) часть текста от одного отступа до другого	Каждый написанный сегодня абзац — лишь узел бесконечной сети, образующей гигантский «супертекст». [Михаил Арапов. Когда текст обретает смысл // «Знание -- сила», 2003]	Құқық нормаларын қамтитын абзац , бөлік, тармақша, тармақ және бап нормативтік құқықтық актінің негізгі құрылымдық элементтері болып табылады. [Назарбаев Нұрсұлтан Қазақстан Республикасының Заңы № 480-V ҚРЗ // http://oraloniri.kz 01.11.2018]
Аблаут	der Ablaut	Бір түбірге жататын сөздерде немесе бір сөздің әртүрлі формаларында дауысты дыбыстың тарихи және морфологиялық алмасуы / чередование гласных в формах одного слова или однокоренных словах.	Сильный неизменяемый гласный алтайского корня принципиально отличен от подверженного аблауту гласного индоевропейского корня или же от семитского гласного, у которого не только качество и количество, но даже позиция в корне подвержены изменениям. [Н.С.Трубецкой. Проблема родства между большими	Тіл білімінде аблаут құбылысы герман және үндіеуропа тілдерінің морфологиялық құрылымын зерттеуде маңызды рөл атқарады.

ҒЫЛЫМИ ТЕРМИНДЕР

			языковыми семьями (1935)]	
Абрис	der Abriss	Нәрсенің сыртқы пішінін көрсететін контурлық сызық, сұлба; сондай-ақ жер бетінің немесе ғимараттың жеңіл нобайы. / Контурная линия, очертание предмета; также схематичный план участка местности или здания.	Он отлично чувствовал его торжественную плавную медь, державно плывущую над градами и весями, его жесткий абрис , сходный с выкройкой военного мундира. [Ю.О. Домбровский. Факультет ненужных вещей, часть 5 (1978)]	Сәулетші жобаның алғашқы нұсқасын жасау үшін қағаз бетіне ғимараттың абрисін салды.
Абсорбция	die Absorption	Заттың немесе энергияның бүкіл көлемімен сіңірілуі / Поглощение вещества или энергии всем поглотителем целиком	В химической лаборатории проводился эксперимент по абсорбции углекислого газа специальным раствором щелочи.	Мысалы, абсорбция деген терминді орыс тіліндегі түсіндірмесіне сүйеніп, «сіңіру», «жұтылу», «сорылу» деп қазақшалап шатастып жүрміз. [Мұхамбедия Ахметов Медицина терминдерін қалай қазақшалап жүрміз? // https://pdf.egemen.kz , 24.11.2022]
Агроном	der Agronom	Ауыл шаруашылығы саласының маманы / Специалист в области земледелия и	После окончания института стал работать в родном совхозе агрономом . [Владимир	Агроном қыздың әкесі байғұс совет солдаттарын жаны қалмай құшақ жаяқарсы алды. [Б 78

		сельского хозяйства	Плотников. Надо уметь держать удар // «Аграрный журнал», 2002.02.15]	ШЫҒАРМАЛА РЫ. Әңгімелер. / Оралхан Бөкей. – Алматы: «Ел-шежіре», – 2013. Т. 4. – 384 б]
Агрономия	die Agronomie	Ауыл шаруашылығы және жер өңдеу туралы ғылым / Наука о земледелии и сельском хозяйстве	Если, конечно, ухаживать в соответствии с канонами агрономии . [В. Я. Тучков. Русский холод. Надуманное // «Волга», 2016]	Агрономия ғылымында өсімдікті белгілі бір аймаққа жерсіндіру деген мәселебар.(Темір Құсайын Орда орманы ғылыми зерттеуге зәру // https://egemen.kz 23.07.2021)
Алюминий	das Aluminium	Күміс түсті, жеңіл металл химиялық элемент / Химический элемент, лёгкий серебристый металл	Содержание в них алюминия в целом меньше, чем в везувианах из родингитовых пород. [А. А. Антонов. Минералогия родингитов Баженовского гипербазитового массива (2003)]	Қостанай облысында жаңа алюминий зауытының құрылысы басталады. [Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы]
Амбулатория	das Ambulatorium	Келіп ем алатын науқастарға қызмет көрсететін емдеу мекемесі / Лечебное учреждение для проходящих больных	На его квартире у Голды всю ночь шел обыск, на амбулаторию у них еще не хватило времени. [Василь Быков. Болото (2001)]	Аудан орталығында 15 төсектік аурухана, бір амбулатория, жер-жерде 8 медқызметкер бар Аудан орталығында 15 төсектік аурухана, бір амбулатория, жер-жерде 8 медқызметкер бар. [Нұрмахан Оразбек Өткенге өкпе жүрмейді //

ҒЫЛЫМИ ТЕРМИНДЕР

				www.akikat.kazgazeta.kz , 12.02.2019]
Амеба	die Amöbe	Пішіні тұрақсыз біржасушалы организм / Одноклеточный организм без постоянной формы тела	У каждого имела своя культура амебы , жгутиковых, инфузорий. [Даниил Гранин. Зубр (1987)]	Амеба кедергілердің бір бөлігін игеруге көмектесетін жаңа формаға ие болады, қайтадан пайда болған кедергілерден өту үшін оған тағы жаңа форма қажет болады, ол адам болғанға дейін осылайша жалғаса береді. («Қазіргі Шығыс философиясы». Жиырма томдық. 18 – том. Алматы: Жазушы, 2008. – 479 б.)
Анатомия	die Anatomie	Адам ағзасының құрылысы туралы ғылым / Наука о строении организма человека	Это что же, — читается на лицах, все более вытягивающихся уже вопреки всем представлениям о человеческой анатомии . [Андрей Волос. Недвижимость (2000) // «Новый Мир», 2001]	Денсаулық, пульсация және анатомия тақырыптарында бірнеше трактат жазған Рази толық аяқтай алмай қалған әл-Джами әл-Кабир немесе «ат-Тибб әл-Кабир» атты медициналық энциклопедияны дүниеге әкелді. [Шанжархан Бекмағамбет Тіл генетикасы туралы не білгеніміз бар? // https://anatili.kazgazeta.kz , 20.10.2021]

<p>Аннотация</p>	<p>die Annotation</p>	<p>Ғылыми не әдеби еңбектің қысқаша мазмұны / Краткое изложение научной или литературной работы</p>	<p>В аннотации говорится: «Предназначена для самых широких кругов читателей, интересующихся применением естественно-научных методов в гуманитарных науках». [А.А. Зализняк. Лингвистика по А. Т. Фоменко // «Вопросы языкознания», 2000]</p>	<p>Публицистикалық жанрларға әдеби хабар, аннотация, рецензия, мақала, шолу, творчестволық портрет, әдебифельетон, әдеби очерк, әдеби есеп, т.б. жатады. [Әдебиет теориясы. Нұсқалық. Р.Н.Нұрғали – Астана: 2002. – 293 бет]</p>
<p>Аншлиф</p>	<p>der Anschliff</p>	<p>Минерал немесе кен үлгісінің жылтыратылған жұқа кесіндісі; микроскоп арқылы зерттеу үшін қолданылады / полированный шлиф минерала для микроскопического исследования</p>	<p>Был подготовлен аншлиф с медью, который изучался с помощью микрозондового анализатора. [Л.В.Кулешевич, О.Б. Лавров. Самородная медь и медные промыслы в Карелии (2010)]</p>	<p>Зертханада металл құрылымын тексеру үшін оның бетінен тегіс аншлиф дайындалды.</p>
<p>Базальт</p>	<p>der Basalt</p>	<p>Жанартаулық шыққан, тығыз құрылымды, кара немесе сұр түсті тау жынысы / Плотная вулканическая горная порода тёмного цвета</p>	<p>Первая тоньше, моложе и состоит преимущественно из базальта. [Григорий Тарасевич. О науке без звериной серьёзности (2018)]</p>	<p>Джоли гипотезасына сай континенттер астында тереңдік радиогендік жылу жиналады. ол мезгіл-мезгіл базальт қабатының балқуына, гранитті блоктардың «отыруына», континенттерде теңіз трансгрессиясына, қарқынды</p>

ҒЫЛЫМИ ТЕРМИНДЕР

				жылу беру мен суынуға әкеледі. [Байбатша Ө.Б. Жалпы геология (Жер динамикасы): Оқулық. – Алматы: ҚазҰТУ. 2021 – 498 б.]
Бастард	der Bastard	Орта ғасырлардағы еуропалық құқықта некесіз туған, бірақ әкесі мойындаған текті адамның баласы; сондай-ақ биологияда жануарлар немесе өсімдіктердің буданы. / В средневековом праве — внебрачный ребенок знатного лица; в биологии — гибрид, помесь.	Которое потом заселили его бастарды вроде Бегбедера, но сейчас не о них. [А.В.Поляринов. Гибсон против Эллиса. Как «Гламорама» погубила «Распознавание образов» (17.07.2017)]	Тарихи деректерде кейбір бастардтар өздерінің ерлігімен көзге түсіп, жоғары әскери лауазымдарға ие болған.
Бикс	die Büchse	Медициналық құрал-саймандар мен таңғыш материалдарды зарарсыздандыру (стерилизациялау) және сақтау үшін қолданылатын металл жәшік. / Металлическая коробка для стерилизации и хранения медицинских инструментов и перевязочных материалов.	Медсестра достала из автоклава горячий металлический бикс со стерильными бинтами.	Операция алдында барлық қажетті жабдықтар салынған бикс мұқият тексерілді.
Бильгарциоз	die Bilharziose	Тропикалық елдерде кездесетін, қан	Жуткая болезнь — бильгарциоз — поразила	Тропиктік аймақтардағы өзен суымен

		сорғыш паразит құрттар (шистосомалар) тудыратын ауру./ Тропическое заболевание, вызываемое паразитическими червями (шистосомами).	более пяти миллионов египтян. [Во всем мире // «Знание - сила», 1998]	жуынғанда бильгарциоз жұқтыру қаупі өте жоғары.
Бронх	der Bronchus	Өкпеге ауа өткізетін тыныс жолдарының тармақтары / Разветвления дыхательного горла, проводящие воздух в лёгкие	Поскольку слизистая легких и бронхов формируется именно из них, принимать их тоже крайне важно. [Анна Варшавская. Дым для дам // «Домовой», 2002.09.04]	Өкпе созылмалы жүрек қан тамырлары, қантдиабетінің асқынған түрлері, бронх демікпесі, өкпенің созылмалы ауруымен ауыратындарға және онкологиялық сырқаты бар жандарға, сондай-ақ жүкті келіншектерге, омыраудабаласы бар аналарға салынбайды. [Әйтенова С. Ковид-19-ға қарсы вакцинациялау басталды // http://alatau_gazeti.kz/ , 22 шілде, 2021]
Вакцина	die Vakzine	Әлсіретілген немесе өлтірілген микроорганизмдерден жасалған препарат / Препарат из ослабленных или убитых микроорганизмов	Первая попытка клинических испытаний вакцины против СПИДа обернулась неудачей [Ольга Неверова. Надежда -- не компас. Первая попытка	Індетті жеңілдетеді деген вакцина төңірегінде деалып қашпа әңгіме «қамқа тонға сіркелегенбитте й, өріп жүр. [Айтақын Мұхамади

ҒЫЛЫМИ ТЕРМИНДЕР

			клинических испытаний вакцины против СПИДа обернулась неудачей // «Известия», 2003.02.27]	Жалған вакцина құжатын жасаған дәрігер тұтылды // http://alataugazeti.kz , 24 желтоқсан, 2021]
Вакцинация	die Vakzination	Аурудың алдын алу үшін вакцина енгізу / Профилактикалық енгізілуіне вакцина енгізілуіне	Связано это было с началом широкомасштабной вакцинации против кори во всех развитых странах мира. [В.В. Зверев, Н.В. Юминова. Проблемы кори, краснухи и эпидемического паротита в Российской Федерации // «Вопросы вирусологии», 2004.05.03]	Брифингте Қазақстанда және Алматыоблысын да Ковид-19-ға қарсы вакцинация кезеңдері барысы жайлы сөз болды. [Арайлым Нұржапар Коронавирустық инфекциямен сырқаттану төмендеп келеді // http://alataugazeti.kz , 26 желтоқсан, 2021]
Варикозный / варикозды	varikös	Варикозға (веналардың кеңеюіне) тән немесе соған байланысты; тамырлардың түйінделіп ісінуімен сипатталатын. / Относящийся к варикозу, характерный для расширения вен.	Это могло бы придать ее внешности игривый вид, если бы не синеватые узлы варикозных вен на обнажившихся толстых ногах. [Андрей Волос. Недвижимость (2000) // «Новый Мир», 2001]	Дәрігер емделушіге варикозды тамырлардың ісінуін басу үшін арнайы компрессиялық шұлық киюді ұсынды.
Виргация	die Virgation	Тау тізбектерінің немесе геологиялық құрылымдардың бір нүктеден шоқ тәрізді жан-жаққа	В 1945 г. была опубликована статья «Глубинные разломы в геосинклинальных областях», а	Орталық Азия тау жүйелерінің картасынан тау жоталарының айқын виргациясын көруге болады.

		тармақталып таралуы. / Веерообразное расхождение горных хребтов или геологических структур из одной точки.	в 1947 г. вышла в свет «Асимметрия глубинных тектонических структур Урало-Тянь-Шаньского орогена и происхождение его <i>виргаций</i> ». [А.Л. Книппер, А.В. Лукьянов, С.В. Руженцев. Лидер отечественной школы неомобилизма // «Вестник РАН», 2009]	
Висмут	das Wismut	Периодтық жүйедегі V топтың химиялық элементі; морт келетін, күміс түстес, қызғылт реңі бар жылтыр металл. / Химический элемент V группы периодической системы; хрупкий блестящий металл серебристо-белого цвета с розоватым оттенком.	В качестве теплоносителя в разных странах исследовались вода высокой чистоты, натрий, эвтектический сплав свинец- висмут . [Ф.М. Митенков. Судовая ядерная энергетика // «Вестник РАН», 2003]	Бағалы минерал сырт және ТМД елдеріне экспортталады. Бұл кеніште басты өндірістік минерал шеелиттен (вольфрам рудасы) тыс молибден, ВИСМУТ , бериллий, алтын, күкірт колчаданы және күмістің бай қоры барлығы анықталған. [Батыржан Байжұманов <i>Бұғытының байлығы ел игілігіне қызмет етуге тиіс</i> // https://egemen.kz/ 19.07.2021]
Галмей	der Galmei	Мырыштың табиғи минералды қосылыстарының (көбінесе	Одного только олова, ртути, коболта, галмея и висмута по сіе время еще не	Тау-кен ісінің тарихында галмей мырыш пен мыстың қорытпасы —

		каламин немесе смитсонит) ескірген атауы; мырыш алу үшін қолданылатын негізгі шикізат. / Устаревшее название природных минеральных соединений цинка (преимущественно каламина или смитсонита); основное сырье для получения цинка.	находили, однако можно надѣяться, что въ толь пространномъ Государствѣ со временемъ большее число минераловъ откроется. [А.М. Разумов (перевод трактата В. Крафта с немецкого). Руководство къ Математической и Физической Географіи (1764)]	жез алу үшін маңызды минерал саналды.
Гематома	das Hämatom	Қан тамырлары зақымданғанда қанның жиналуы / Скопление крови в тканях при повреждении сосудов	Одним из них стал разжижающий кровь гепарин: при операциях он помогает избежать образования тромбов и <i>гематом</i> . [Сергей Попов. Чудо-сплавы // «Наука в России», 2013]	Дәрігер жарақаттан кейін пайда болған гематоманың тезірек жазылуы үшін арнайы жақпа майды қолдануды бұйырды.
Гештальтпсихология	die Gestalt-psychologie	Сана мен психикалық құбылыстарды жеке элементтердің жиынтығы емес, тұтас құрылымдар (гештальттар) ретінде қарастыратын психологиядағы бағыт. / Направление в психологии,	В научный обиход его ввели немецкие ученые, представители школы <i>гештальтпсихологии</i> . [Р.М. Фрумкина. Психоллингвистика (2001)]	Қазіргі заманғы « гештальтпсихология » сатысына көше отырып, сенсуализм принциптерінің әсерінен босады. [«XX ғасырдың мәдениет философиясы». Жиырма томдық. 17 – том. Алматы: Жазушы, 2008. – 503 б.]

		которое рассматривает психику с точки зрения целостных структур (гештальтов), а не отдельных элементов.		
Герц	das Hertz	Халықаралық бірліктер жүйесіндегі (SI) тербеліс жиілігінің өлшем бірлігі./ Единица измерения частоты периодических процессов в Международной системе единиц (СИ).	У кота при произнесении одной фонемы эти колебания достигают 90 Гц. [А.П. Дубров, О.Л. Силаева, В.Д. Ильичев. Кот, говорящий по-азербайджански // «Первое сентября», 2003]	Қазіргі заманғы мониторлардың жаңарту жиілігі әдетте 60 герцтен басталады, бұл кескіннің біркелкілігін қамтамасыз етеді.
Глёт	die Glätte	Қорғасын оксиді (PbO); шыны, глазурь және бояу өндірісінде қолданылатын сары-қызғылт ұнтақ. / Оксид свинца; порошок, используемый в производстве стекла, глазури и красок.	Химически чистый <i>глёт</i> или сурик, нагреваясь, сейчас же превращается в блестящие свинцовые капли, не оставляя на спичке никаких следов посторонней примеси. [Заметки // «Радио Всем», 1929]	Глёт хрусталь шынысын жасауда және қыш бұйымдардың бетіне жағылатын жылтыр қабат (глазурь) дайындауда қолданылады.
Глетчер	der Gletscher	Тау бастарында немесе полюстік аймақтарда өз салмағымен төмен қарай баяу жылжитын табиғи мұз жиынтығы. / Масса льда, медленно движущаяся под	Отсюда на юге виден каменный глетчер — моренное образование, спаянное льдом и текущее как ледник. [А.А. Алексеев. Эльбрус и его отроги (2006)]	Фирннің бетіне қар түскен сайын үстіндегі массаның салмағынан тығыздала береді де уақыт өте келе глетчер мұзына айналады. [Байбатша Ә.Б. Жалпы геология

ҒЫЛЫМИ ТЕРМИНДЕР

		действием собственной силы тяжести с гор или в полярных областях.		(Жер динамикасы): Оқулық. – Алматы: ҚазҰТУ. 2021 – 498 б.]
Гнейс	der Gneis	Құрамы кварц, дала шпаты және слюдадан тұратын, жолақты құрылымы бар метаморфты тау жынысы. / Метаморфическая горная порода с полосчатой структурой, состоящая из кварца, полевого шпата и слюды.	Содержавшиеся в гнейсах кристаллы графита и их громки при очень высоком давлении и температуре перешли в так называемые импактные алмазы. [Георгий Балакшин. Приложение к книге Д.И. Саврасова «Мои алмазные радости и тревоги» (2011)]	Температуралық мору кезінде өте қарқынды қирауға түсетіндер – полиминералды таужыныстар (гранит, сиенит, гнейс , құмтас). [Байбатша Ә.Б. Жалпы геология (Жер динамикасы): Оқулық. – Алматы: ҚазҰТУ. 2021 – 498 б.]
Горст	der Horst	Жер қыртысының тектоникалық қозғалыстар нәтижесінде көршілес учаскелермен салыстырғанда жоғары көтерілген бөлігі. / Участок земной коры, поднятый над окружающими областями по вертикальным разломам.	По мере удаления от осевой зоны появляются группы горстов и грабенов шириной 1-3 км, составляющих склоны срединно-океанического поднятия. [А.И. Конюхов. Геология океана: загадки, гипотезы, открытия (1989)]	Жарылымдар көбінесе топтанып кездесіп, күрделі дизъюнктивтер: сатыланған ығыспалар, грабендер мен горсттар жасайды. [Байбатша Ә.Б. Жалпы геология (Жер динамикасы): Оқулық. – Алматы: ҚазҰТУ. 2021 – 498 б.]
Грабен	der Graben	Жер қыртысының тектоникалық жарылыстар нәтижесінде көршілес	Котловина кратера была открыта в 1946 году Д.В. Кожевиным и в разное время	Авлакогендер (грекше – атыздан жаралған) – сызықтық грабен -ойыстар.

		учаскелерден төмен түскен бөлігі. / Опущенный участок земной коры, ограниченный крутыми разломами.	рассматривалась как <i>грабен</i> , как эрозионная впадина, как вулканический кратер. [Снова о меченых нейтронах // «Знание-сила», 2013]	[Байбатша Ә.Б. Жалпы геология (Жер динамикасы): Оқулық. – Алматы: ҚазҰТУ. 2021 – 498 б.]
Грейзен	der Greisen	Граниттердің өзгеруінен түзілген тау жынысы, құрамында бағалы минералдар болуы мүмкін / измененная горная порода	Преобладающее его количество находится в составе <i>грейзенов</i> (горная порода, состоящая в основном из кварца и светлых слюд). [Вера Пахомова. Геммология и ее развитие в Сибири и на Дальнем Востоке // «Наука в России», 2013]	Жапсарлық-метасоматоз процесі нәтижесінде метасоматиттер – скарн, грейзен , туынды кварциттер жаралады. [Байбатша Ә.Б. Жалпы геология (Жер динамикасы): Оқулық. – Алматы: ҚазҰТУ. 2021 – 498 б.]
Дедукция	die Deduktion	Жалпыдан жекеге қарай ой қорыту / Логическое умозаключение от общего к частному	В общей тектологии, следовательно, соотношение индукции с дедукцией не может быть таким неравномерным. [А.А. Богданов. Очерки организационной науки: Основные понятия и методы (1919)]	Адамзатдамуын ың дұрыс бағытта және орнықтыболуын ың кепілі – осы дедукциялық таным Адамзатдамуын ың дұрыс бағытта және орнықтыболуын ың кепілі – осы дедукциялық таным. 54+61 [Асан Омаров Асыл құбыламыз шығыс болуы керек // www.akikat.kazgazta.kz , 11.02.2019]

<p>Демантоид</p>	<p>der Demantoid</p>	<p>Алмас тәрізді күшті жылтыры бар, сирек кездесетін ашық жасыл түсті гранат минералы. / Редкий прозрачный гранат ярко-зеленого цвета с алмазным блеском.</p>	<p>Особенно известны демантоиды — хризолиты; в бажовских сказах старатели называют их «кразелитами». [Алексей Иванов. Message: Чусовая. Части 1-3 (2007)]</p>	<p>Демантоид өзінің ерекше түсі мен жарық шағылыстыру қабілетіне байланысты ең қымбат асыл тастардың біріне жатады.</p>
<p>Деформация</p>	<p>die Deformation</p>	<p>Сыртқы әсерден дененің пішіні мен көлемінің өзгеруі / Изменение формы и размеров тела под воздействием факторов</p>	<p>Данный график показывает уменьшение жизненного пространства и, соответственно, деформацию салона. [В.А.Овчинников. Применение генетических алгоритмов в задачах синтеза кузова автомобиля // «Информационные технологии», 2004]</p>	<p>Кішігірім проблемалардың негізінде пайда болған деформация өте жылдам күшейіп, кең таралды. (Қазіргі мұсылман философиясы. Жиырма томдық. 19-том. Алматы: «Жазушы», 2009. 469 бет.)</p>
<p>Друза</p>	<p>die Druse</p>	<p>Ортақ негізге бекіген, бір шеті ашық қуысқа қарап өскен кристалдар жиынтығы. / Сросток кристаллов, прикрепленных одним концом к общему основанию и имеющих свободный рост на другом конце.</p>	<p>Небольшие друзы таких кристаллов в полостях родингитов часто «присыпаны» пренитом. [А.А. Антонов. Минералогия родингитов Баженовского гипербазитового массива (2003)]</p>	<p>Морфологиясы бойынша мынадай минералдық агрегаттарды ажыратады: түйірлі, друза, тасберіш, тасшемен (жеода), оолит, сауыс пішіндер (қада, сүңгі, бүйрек, т.б.), жер сияқты масса (күйе, жоса), жұғынды, жағынды және дендрит (тармақтанған немесе бұтақтанған).</p>

				[Байбатша Ә.Б. Жалпы геология (Жер динамикасы): Оқулық. – Алматы: ҚазҰТУ. 2021 – 498 б.]
Дюны	die Düne	жел әсерінен пайда болатын құм төбелер / песчаные холмы	Первая остановка — солодовня. За стеклом золотистые дюны отборного ячменя. Плывет нежный теплый аромат пророщенного зерна. [Елена Малик. Северная Бавария // «Автопилот», 2002.05.15]	Мұнда астыңғы жағы ылғал жерге тірелген дюна деп аталатын пішіндер қалыптасады. [Байбатша Ә.Б. Жалпы геология (Жер динамикасы): Оқулық. – Алматы: ҚазҰТУ. 2021 – 498 б.]
Зальбанд	das Salband	Пайдалы қазба қабаты (желісі) мен оны қоршап тұрған тау жынысының арасындағы жіңішке жапсарлы қабат. / Узкая пограничная полоса между жилой полезного ископаемого и вмещающей породой.		Кен орнын зерттеу кезінде зальбандтың құрылымы мен қалыңдығына ерекше назар аударылады.
Золь	das Sol	Қатты бөлшектері сұйықтықта біркелкі таралған, бірақ шөкпейтін жоғары дисперсті коллоидты ерітінді. / Высокодисперсная коллоидная	По-видимому, частички золота там измельчены до состояния золя . [Евгений Капитонов. Охотники за морским золотом // «Техника - молодежи», 1975]	Золь күйіндегі ерітінділер жарық сәулесін шашырату (Тиндаль эффектiсi) қабiлетiмен ерекшеленедi.

ҒЫЛЫМИ ТЕРМИНДЕР

		система, в которой частицы твердой фазы равномерно распределены в жидкой среде.		
Изолятор	der Isolator	Жұқпалы ауруларды бөлек ұстауға арналған орын / Помещение для изоляции больных	Как это — в лесу? — удивлялся я. — Действие происходит в штрафном изоляторе . [Сергей Довлатов. Наши (1983)]	Студенттер арасында ауруанықталған жағдайда жатақханаларда изоляторбөлмелері жабдықталғанСтуденттер арасында ауруанықталған жағдайда жатақханаларда изоляторбөлмелері жабдықталған. [Айтолқын Айқадамова Оқу – офлайн //https://kostonaytany.kz, 09.09.2021]
Импульс	der Impuls	Қозғалысты туындататын күш немесе әсер / Побудительная сила или физическая величина движения	Критериями полагаются: удельная тяга и удельный импульс по тепловой энергии (величина, прямо пропорциональная обратной величине удельного расхода топлива). [Векторная оптимизация в проектировании сложных изделий на примерах выбора	Басқа импульс болып өзін мүмкіндікбайлығынан түсіну тілегі болып табылады. [«Әлемдік философиялық мұра». Жиырма томдық. 10-том. Ғылым мен техниканың батыстық философиясы.- Алматы: Жазушы, 2006]

			вариантов реактивного двигателя // «Информационные технологии», 2004	
Интеллект	der Intellekt	Ойлау, түсіну қабілеті / Способность мыслить и понимать	Ах, простите, мы недостаточно умны для Вас, так что же Вам-то мешает проявить свой блестящий интеллект ? [Форум: 12 часов в день? Не могу согласиться с М. Прохоровым (2010-2011)]	Тіршіліктің түсінігін интеллектіден тауып, ол тіршіліктің мәнін аса тарылтады. [«Әлемдік философиялық мұра». Жиырма томдық. 9-том. «Өмір философиясы». –Алматы: «Жазушы» баспасы, 2006. – 464 бет]
Инцухт	die Inzucht	Бір популяция ішіндегі жақын туыс даралардың шағылысуы. Мал шаруашылығы мен өсімдік шаруашылығында белгілі бір қасиеттерді бекіту үшін қолданылады. / Близкородственное скрещивание в пределах одной популяции. Используется в селекции для закрепления определенных признаков.	Методом инцухта мне пришлось работать при получении сорта «timiрязевка». [О. Соскина. Искусство создавать цветы // «Юный натуралист, 1940]	Селекционерлер пайдалы белгілерді сақтау үшін инцухт әдісін қатаң бақылаумен жүргізеді.
Каинит	der Kainit	Калий тұздарының кен орындарында кездесетін, құрамында калий мен магний бар сирек минерал. /	В качестве второстепенных компонентов присутствуют полигалит, каинит , ангидрит,	Каннит минералы ауыл шаруашылығында калий тыңайтқыштары мен өндіру үшін шикізат ретінде

ҒЫЛЫМИ ТЕРМИНДЕР

		Редкий минерал, содержащий калий и магний, встречающийся в месторождениях калийных солей.	галопелитовое и глинистое вещество. [В.А.Загородных Калийно-магниевые соли Калининградско-Гданьского солеродного бассейна (2003) // «Геоинформатика», 17.09.2003]	қызмет ете алады.
Какаду	der Kakadu	Басындағы қауырсындарынан тұратын айдарымен және мықты, иілген тұмсығымен ерекшеленетін ірі тотықұс түрі. / Крупный попугай, отличающийся хохолком из перьев на голове и мощным загнутым клювом.	Из тысяч попугаев — какаду , лори, какапо и еще бог знает скольких видов — мы не нашли ни одного, которого можно было бы высмеять: «разодет как попугай». [Д.А. Гранин. Месяц вверх ногами (1966)]	Какаду — дыбыстарды, соның ішінде адамның сөйлеу мәнерін де тез үйренетін өте ақылды құс.
Камы	die Kämme	Мұздықтың шетінде немесе ери бастаған тұсында су ағындарымен жиналған құм мен қиыршық тастан тұратын конус пішінді төбелер. / Куполовидные крутосклонные холмы, образованные слоистыми осадками талых ледниковых вод.	Камы часто располагаются группами, создавая характерный пересеченный ландшафт.	Камдар мен оздардың қалыптасуы мұздың жойылуы барысында мұздықтың азаю сатысында жүреді. [Байбатша Ө.Б. Жалпы геология (Жер динамикасы): Оқулық. – Алматы: ҚазҰТУ. 2021 – 498 б.]
Капилляр	die Kapillare	Өте жіңішке, түтік тәріздес өзек. Биологияда	У курильщиц количество «спазмированных	Таужыныстарда сұйық фазада болатын

		— ең ұсақ қан тамырлары; физикада — сұйықтықтардың еркін қозғалуына мүмкіндік беретін өте тар түтік. / Мельчайший сосуд или очень узкая трубка, диаметр которой сопоставим с размером молекул жидкости.	х» капилляров доходит до 70%. [Анна Варшавская. Дым для дам // «Домовой», 2002.09.04]	жерасты суы гигроскоптық, жарғақ, капилляр (қылтүтіктік) және гравитациялықт үрлерге бөлінеді. [Байбатша Ә.Б. Жалпы геология (Жер динамикасы): Оқулық. – Алматы: ҚазҰТУ. 2021 – 498 б.]
Карналлит	der Carnallit	Құрамында калий мен магний бар, суда тез еритін жұмсақ минерал. Түсі көбіне ақ, қызғылт немесе сарғыш келеді. / Мягкий, гигроскопичный минерал, представляющий собой двойную соль хлорида калия и магния.	Породообразующее значение здесь имеет галит, кизерит, сильвин и карналлит . [В.А. Загородных. Калийно-магниевые соли Калининградско-Гданьского солеродного бассейна (2003) // «Геоинформатика», 17.09.2003]	Қазба тұз (галит, сильвин, карналлит) химия өнеркәсібінде қолданылса, гипс пен ангидрит құрылыста пайдаланылады. [Байбатша Ә.Б. Жалпы геология (Жер динамикасы): Оқулық. – Алматы: ҚазҰТУ. 2021 – 498 б.]
Квант	das Quant	Физикалық шаманың (мысалы, энергияның) ең кіші, әрі қарай бөлінбейтін порциясы немесе мөлшері. / Неделимая порция какой-либо величины в физике (например, энергии).	Он считал, что есть кванты времени и кванты пространства. [Даниил Гранин. Зубр (1987)]	Түптеп келгенде қара тастың өзі кванттық деңгейде бізбен тектес дейді. [Смағұл Елубаев Мәңгілік сауал мәнісі // http://anatili.kazgazeta.kz/ , 11.09.2020]

ҒЫЛЫМИ ТЕРМИНДЕР

<p>Кварц</p>	<p>der Quarz</p>	<p>Жер қыртысында ең көп таралған, кремний диоксидінен (SiO_2) тұратын қатты минерал. Ол тау жыныстарының көпшілігінің құрамына кіреді. / Один из самых распространенных минералов в земной коре, представляющий собой диоксид кремния.</p>	<p>В подчиненных количествах в них присутствуют кварц и биотит. [А. А. Антонов. Минералогия родингитов Баженовского гипербазитового массива (2003)]</p>	<p>Ұстаханадағы жігіттер модельдерді кварц құмы толы жәшіктерге салады. [Нұрқанат Қанапия 11.Машина жасау: қанат жаяр өріс кең // www.ortalyq.kz, 05.10.2021]</p>
<p>Керн</p>	<p>der Kern</p>	<p>Ұңғыманы бұрғылау кезінде арнайы бұрғы арқылы алынатын тау жынысының цилиндр пішінді үлгісі. / Цилиндрическая колонка горной породы, извлекаемая из скважины при бурении.</p>	<p>Поэтому, выделяя его из керн, можно узнать о прошлом составе атмосферы, в частности, о содержании парниковых газов. [Наталья Лескова. «Антарктида — любовь моя» // «Знание — сила», 2020]</p>	<p>2025 жылға дейін орталық және батыс өңірлерде 2 Керн сақтау қоймасын салу бойынша міндеттер қойылды. [Жақсылық Мұратқали Қолдағы ресурсты ақылмен игерсек игі // https://egemen.kz /15.07.2021]</p>
<p>Кизельгур</p>	<p>der Kieselgur</p>	<p>Кизельгур der Kieselgur (кизельгур / диатомит) Көп жағдайда кремнийден тұратын, ежелгі диатомды балдырлардың қалдықтарынан түзілген борпылдақ шөгінді тау жынысы. / Осадочная горная</p>	<p>Попробовал разновидность глины — инфузорную землю, или кизельгур, и та подошла идеально. [От динамита до «Виагры» // «Коммерсантъ-Власть», 2000]</p>	<p>Кизельгур өзінің кеуекті құрылымына байланысты сүзгілеу жұмыстарында және оқшаулағыш материал ретінде қолданылады.</p>

		порода, состоящая преимущественно из панцирей диатомовых водорослей.		
Кобальт	das Kobalt	Күміс түсті ақ, қызғылт реңкі бар, қатты және магнитті металл. Ол негізінен химиялық қоспалар мен құймалар түрінде кездеседі. / Серебристо-белый, твердый магнитный металл с розоватым оттенком, используемый в основном в составе сплавов и химических соединений.	Он догадался создать прототип перезаряжаемой батареи, используя оксид лития- кобальта в качестве катода и полиацетилен в качестве анода. [Нобелевская премия по химии // «Знание — сила», 2020]	... б) микроэлементте рдің жылжымалы қосылыстары (марганец, мырыш, мыс, кобальт , молибден, күкірт, бор, никель, темір, хром); [Қазақстан Республикасының әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне түсініктеме (баптар бойынша)]
Кольраби	der Kohlrabi	Сабағы жеуге жарамды, шар пішінді жуандаған қырыққабаттың бір түрі. / Разновидность капусты, у которой в пищу употребляется утолщенный стебель (стеблеплод).	Меню зависит от того, что завезут: рыбу, свинину, или, допустим, кольраби . [Екатерина Деготь, Николай Клименюк, Нина Назарова. Вена (2008)]	Диетологтар кольрабиді пайдалы дәрумендер мен минералдарға бай болғандықтан балалар тағамына қосуды ұсынады.
Ланцет	die Lanzette	Екі жағы бірдей өткірленген, ұшы сүйір, хирургиялық қан шығару немесе тілік жасау үшін қолданылатын ежелгі медициналық құрал. /	И тогда румяный подошел и четким, хорошо рассчитанным движением ударил находящегося сверху ланцетом .	Қазіргі заманғы автоматты ланцеттер қан алу процесін ауырсынусыз және қауіпсіз етеді.

ҒЫЛЫМИ ТЕРМИНДЕР

		Хирургический инструмент с двухсторонним обоюдоострым лезвием для вскрытия нарывов или пускания крови.	[Ю.О. Домбровский. Ручка, ножка, огуречик (1977)]	
Лексика	die Lexik	Тілдің сөздік қоры / Словарный состав языка	Ораторское искусство, умение заинтересовать аудиторию. Соблюдение Грамматики, использование лексики и идиом. 8 баллов [Отчёт о практике в школе (2003)]	Белгілі бір тізбектің әрбір мүшесі кез келген басқа бір сөзбен емін-еркін жалғаса келе, әр алуан <i>лексика-</i> грамматикалық тұлғаларға ие болады. [Ғылымдағы ғұмыр: ана тілі және түркі әлемі. Халықаралық ғылыми-теориялық конференция материалдары (Ө. Қайдар туғанына 90 жас). Елтаным баспасы, Алматы 2014.]
Марганец	das Manganerz	Түсі ақшыл-сұр, қатты, бірақ морт сынғыш келеді. / Химический элемент, твердый, хрупкий металл светло-серого цвета.	Распределение железа общего и марганца в реке Москве в 2003 г. [Экологическое состояние р. Москвы на территории Раменского района Московской области // «Геоинформатика», 2004]	Соғыстан соң марганец кені 1956 жылға дейін Орал зауыттарына жіберіліп тұрды. [Әлібек Әбдіраш Кетеуі кеткен кент // 21.10.2018]
Маркшейдерия	die Markscheiderei	Тау-кен ісіндегі өлшеу және карта жасау	Он буквально выносил мозги начальникам	Осы ережелерде мамандардың позициялары

		саласы./ Отрасль горной науки, связанная с измерениями	партий, маркшейдерам и прорабам. [Александр Купер. Истопник // «Дальний Восток», 2019]	көрсетілген: әуе маркшейдері, маркшейдер, картограф, карта түзетуші, маркшейдер, карта редакторы. [Қазақстан Республикасының әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне түсініктеме (баптар бойынша)]
Металлургия	die Metallurgie	Металдарды өндіру және өңдеу туралы ғылым / Наука о получении и обработке металлов	Эта уникальная отечественная разработка обычно используется в металлургии . [Николай Малетин. Потребительская корзина для мусора // «Деловой квартал» (Екатеринбург), 2003.02.10]	Қазақстандық өнеркәсіптің жетекші саласының бірі – металлургия . (Әдебиет Белгібайұлы Құрыш құйма һәм қауырсын қалам // www.ortalyq.kz , 04.10.2021)
Метеорология	die Meteorologie	Ауа райы мен атмосфераны зерттейтін ғылым / Наука о погоде и атмосфере	Современная метеорология опирается на данные со спутников, метеозондов и компьютерное моделирование для составления точных прогнозов.	Метеорология саласы салқындылықты талап етеді. (Болагөз Маратқызы Табиғаттың тілін тапқан // www.astana-akshamy.kz , 11.02.2019)
Минута	die Minute	Уақыттың 1/60 бөлігі және бұрыш өлшем бірлігі./и Единица времени и угла, равная 1/60.	Затягивает с первых минут и до самого конца интригует и держит в волнении.	Мемлекеттік корпорация қызметкерінің мемлекеттік көрсетілетін қызметті алу

ҒЫЛЫМИ ТЕРМИНДЕР

			[Форум: Рецензия на фильм «Поймай меня, если сможешь» (2006-2011)]	үшін қызмет алушыдан құжаттарды қабылдауы – 1 минут ; [Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасын ың бұйрығы №48]
Никель	das Nickel	Күміс түсті ақ, пластикалық қасиеті жоғары, коррозияға төзімді ферромагниттік металл. / Серебристо- белый, пластичный и коррозионно- стойкий ферромагнитный металл.	Наибольшее распространение среди халькогенидов имеют сульфиды никеля — хизлевудит и миллерит. [А.А. Антонов. Минералогия родингитов Баженовского гипербазитового массива (2003)]	Жіктелудің бірінші кезеңінде бастапқы заттан ауыр металдар – темір мен никель балқып шығып төменге батып, Жердің қазіргі ядросын қалыптастырған. [Байбатша Ә.Б. Жалпы геология (Жер динамикасы): Оқулық. – Алматы: ҚазҰТУ. 2021 – 498 б.]
Обсерватория	das Observatorium	Ғылыми бақылаулар жүргізетін мекеме. / Учреждение для научных наблюдений.	Визиты в глубокие пещеры паразитального грота Обсерватории проходят раз в час. [Анна Карабаш. Три дня в Монако // «Домовой», 2002.02.04]	Түнде киіз үйдің түндігін ашып қояды, ол тұтас бір обсерватория емес пе! [Дина Имамбай <i>Қазақтың ұлттық мінезі, ол қандай?</i> // www.akikat.kazgazeta.kz , 2019]
Окулист	der Okulist	Көз ауруларын анықтайтын және емдейтін дәрігер. / Врач, специализирующ ийся на заболева- ниях глаз.	К началу Великой Отечественной войны Владимир Петрович и его ученики прооперировали	Бізде тұрмақ, Ақкөлдің ауруханасында окулист жоқ» дейді Нұрбол Нұрбайұлы. [Наима

			около 1000 глаз — больше, чем окулисты других стран за 120 лет. [Воталиф-волшебник // «Знание — сила», 2020]	Нұралықызы Мүгедекті мүсіркеме, көмек бер! // https://www.astana-akshamy.kz/ , 31.07.2021]
Операция	die Operation	Ұлпалар мен мүшелерге тікелей механикалық әсер ету арқылы көрсетілетін хирургиялық көмек. / Хирургическая помощь, выражающаяся в непосредственно м механическом воздействии на ткани, органы	С этой хромосомой происходит операция классического кроссовера. [В.дю.бА. Овчинников. Применение генетических алгоритмов в задачах синтеза кузова автомобиля // «Информационные технологии», 2004]	Облыстық орталық ауруханада бұрын жедел операция жасау 40 процент болған болса, бүгіндері ол көрсеткіш 70 проценттен артып кеткен. [Хамит Есаман Жамбылда жүрек ауруына шалдыққандар көп // https://pdf.egemen.kz/ , 17.08.2020]
Оптика	die Optik	Жарық табиғатын, оның қасиеттерін, таралуын және заттармен әрекеттесуін, сондай-ақ оны бақылауға арналған аспаптарды зерттейтін физика бөлімі. / Раздел физики, изучающий природу света, его свойства, распространение и взаимодействие с веществом, а также приборы для его наблюдения.	Недавно от детей поступило предложение взять еще несколько арбалетов с хорошей оптикой и попробовать ночную охоту. [Форум: Горный двухподвесочный (2010)]	Жоба жүзеге асырылған 2 жыл ішінде бүкіл ел бойынша 14514 шақырымдық оптика тартылды. [Фархат Қайратұлы Жүйрік интернеттің жемісін көрмек // https://egemen.kz 19.07.2021]

Павиан	der Pavian	Азия мен Африкада таралған, тұмсығы ит-тәрізді ұзын, тар танаулы ірі маймылдардың бір түрі. / Род крупных узконосых обезьян с удлиненной мордой, похожей на собачью, обитающих в Африке и Азии.	И сейчас же за городом начинаются горы, где стада павианов обгрызают молочаи и летают птицы с громадными красными носами. [Н. С. Гумилев. Африканский дневник (1913)]	Павиандар топтасып өмір сүреді және олардың арасындағы иерархия өте қатаң сақталады.
Пассаты	die Passate (Pl.)	Тропиктік аймақтардағы тұрақты желдер./ Устойчивые ветры в тропических широтах	Паруса галеонов упруго вздымались, поймав пассаты , господствующие в этих широтах круглый год и дующие в юго-западном направлении. [Ренат Темиргалеев. Сокровища под парусами // «Зеркало мира», 2012]	Пассаттар Жердің өз осінен айналуының әсерінен (Кориолис күші) экваторға тік бағытталмай, батысқа қарай ауытқып соғады.
Перламутр	die Perlmutter	Кейбір моллюскалардың бақалшақтарының ішкі қабатын құрайтын органикалық-минералды зат. / Органогенный минерал, внутренний слой раковин некоторых видов моллюсков.	В мозаике Буля использовали также олово, слоновую кость, перламутр . [Татьяна Матвеева. Реставрация столярно-мебельных изделий (1988)]	Перламутр қабаты бақалшақтың ішіне бөгде зат (мысалы, құм түйіршігі) түскенде оны қоршап, маржанның (інжу) түзілуіне негіз болады.
Рентген	das Röntgen	Рентген сәулеленуін, зерттеу әдісін немесе сәулелену	Первое, что он заметил, были кости его собственной	Сау адамдардың рентген суреттері мөлдір болады. [Райхан

		<p>дозасын өлшеу бірлігін білдіретін термин. Ол оны алғаш ашқан ғалым Вильгельм Конрад Рентгеннің құрметіне аталған./ Термин, означающий рентгеновское излучение, метод исследования или единицу измерения дозы облучения. Назван в честь первооткрывателя Вильгельма Конрада Рентгена. -осыны қазақшаға аудар</p>	<p>плюсны, все двадцать девять, как на рентгене. [Людмила Улицкая. Казус Кукоцкого [Путешествие в седьмую сторону света] // «Новый Мир», 2000]</p>	<p>Рахметова «Қызыл аймақ» қаупінен қалай құтыламыз? // https://www.astana-akshamy.kz/1997-zhyl-2/, 29.07.2021]</p>
Риф	das Riff	<p>Су астындағы немесе су бетіне жақын орналасқан жартасты немесе маржанды қырат./ Подводное или находящееся близко к поверхности воды скалистое или коралловое возвышение.</p>	<p>Тогда индивидом можно назвать целый коралловый риф размером с добрый остров или грибницу, оплетающую десятки квадратных километров почвы. [Кирилл Ефремов. Размышления у книжной полки: Бегство от одиночества // «Знание -- сила», 2003]</p>	<p>Тосқауыл риф – жағалаудан біршама алыс орналасқан және одан кең (бірнеше км) әрі жеткілікті терең сулы теңіз жолағымен бөлінген ірі өлшемді құрылысты айтады. [Байбатша Ә.Б. Жалпы геология (Жер динамикасы): Оқулық. – Алматы: ҚазҰТУ. 2021 – 498 б.]</p>
Рубин	der Rubin	<p>Қызыл түсті, мөлдір, асыл тастардың бірі. / Драгоценный</p>	<p>Вся она теперь сверкала драгоценными камнями — и</p>	<p>Асыл тастар - бұл табиғи гауһар, изумруд, рубин, сапфир</p>

		камень первого порядка, прозрачная разновидность минерала корунда	алым рубином , и прозрачным бриллиантом, и матовым жемчугом, и светлой бирюзой. [Марк Сергеев. Волшебная галоша, или Необыкновенные приключения Вадима Смирнова, его лучшего друга Паши Кашкина и 33 невидимок из 117-й школы (1971)]	және александрит, сонымен қатар шикі (табиғи) және өңделген табиғи інжу. [Қазақстан Республикасының әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексiне түсiнiктеме (баптар бойынша)]
Страус	der Strauß	Ұша алмайтын, бірақ өте жылдам жүгіретін әлемдегі ең ірі құс. / Самая крупная в мире птица, которая не умеет летать, но очень быстро бегаёт.	Открылся новый зверинец: львы, тигры, крокодилы, страусы , удавы. [Ю. О. Домбровский. Хранитель древностей, часть 2 (1964)]	Страустар сағатына 70 шақырымға дейін жылдамдықпен жүгіре алады, бұл оларды екі аяқты тіршілік иелерінің ішіндегі ең жүйрігі етеді.
Фен	der Föhn	Екі мағынасы бар термин: шашты кептіруге және сәндеуге арналған электрлік аспап, сонымен қатар таудан аңғарларға қарай соғатын күшті, жылы әрі құрғақ жел. / Термин, имеющий два значения: электрический прибор для сушки и укладки волос, а также сильный, теплый	Для Сочи характерно такое необычное атмосферное явление как фен — непериодические нисходящие ветры, когда откуда-то сверху прямо-таки льется теплый, без порывов, воздух. [Ю.Н. Карпун. Природа района Сочи (1997)]	Метеорологиялық фен желі таулы аймақтарда қардың тез еруіне және ауа температурасының кенет көтерілуіне себеп болады.

		и сухой ветер, дующий с гор в долины.		
Форель	die Forelle	Лосось тұқымдас балық./ Рыба семейства лососевых	На дно кастрюли положить крест-накрест небольшие деревянные палочки, влить вино, уложить в 2-3 ряда выпотрошенную и посоленную форель . [Рецепты национальных кухонь: Армения (2000-2005)]	Есік форель шаруашылығы 2017 жылдан бері жұмыс істейді.
Фуксин	das Fuchsin	Трифенилметан туындыларына жататын анилинді бояғыш зат./ Анилиновый краситель, относящийся к производным трифенилметана.	Для определения цитогенетических характеристик использовали окраску карболовым фуксином (Gould, 1986). [Фитозкдистероиды (2003)]	Фуксин ерітіндісі бактериологиялық зерттеулерде микроорганизмдердің құрылымын анық көруге мүмкіндік береді.
Фуксия	die Fuchsia	Сәндік өсімдік./ Декоративное растение.	И какой может быть лаково-чёрный, если «А» краснеет, как фуксия , уходя в неоновый стыдный подбой? [Игорь Сахновский. Острое чувство субботы. Восемь историй от первого лица (2012)]	Фуксия өсімдігі өзінің гүлдеу формасына байланысты халық арасында «биші гүл» немесе «балерина» деп те аталады.
Центнер	der Zentner	Массаның өлшем бірлігі, ол 100 килограмға тең./ Единица	И воспевать начали картошку, и урожайность ее	Сол себепті де, 1930 жылмен салыстырғанда 82 млн центнер

ҒЫЛЫМИ ТЕРМИНДЕР

		измерения массы, равная 100 килограммам.	стала почти сто центнеров . [Анатолий Азольский. Лопушок // «Новый Мир», 1998]	астық кем жиналған (1930 ж – 772 млн ц, 1931 ж – 690 млн ц). [Жасұланбек Майлыбай Аштық себептерін жан-жақты зерттеу қажет // https://egemen.kz/ , 19.07.2021]
Цинк	das Zink	Химиялық элемент, металл / Химический элемент, металл	Деформированную пружину опустили в серную кислоту, в которой цинк растворился. [Владимир Лукашик, Елена Иванова. Сборник задач по физике. 7-9 кл. (2003)]	Өзім басқарып отырған «Novo Цинк» ЖШС ұжымыныңардағы ері, жастардың тәлімгер - ұстазы ретінде орны бөлек еді. [Сүйіндік Асан Арқа өндірісінің ардағы // www.ortalyq.kz , 23.12.2021 ж.]
Шпат	der Spat	Минералдардың жалпы атауы / Название группы минералов	Другой плебей земной коры — полевой шпат , целая группа полевых шпатов . [В.О. Авченко. Кристалл в прозрачной оправе. Рассказы о воде и камнях (2015)]	Шпат (минералдың жылтырап тұратын бір түрі, соның бірідала шпаты (Ғылымдағы ғұмыр: ана тілі және түркі әлемі. Халықаралық ғылыми-теориялық конференция материалдары (Ө.Қайдар туғанына 90 жас). Елтаным баспасы, Алматы 2014)
Шпинель	der Spinell	Кубтық сингониядағы магний мен алюминийдің	Поэтому подлинно драгоценный камень должен	Британия тәжіндегі әйгілі «Қара ханзада рубині» шын

ҚАЗАҚ ЖӘНЕ ОРЫС ТІЛДЕРІНДЕГІ НЕМІС ТІЛІНЕН ЕНГЕН СӨЗДЕРДІҢ ҚЫСҚАША ЖИЫНТЫҒЫ

		күрделі оксиді болып табылатын сирек кездесетін минерал./ Редкий минерал, представляющий собой сложный оксид магния и алюминия, кристаллизующийся в кубической сингонии.	быть твёрже — алмаз, корунд, берилл, шпинель , эвклаз... [В.О. Авченко. Кристалл в прозрачной оправе. Рассказы о воде и камнях (2015)]	мәнінде асыл шпинель болып табылады.
Экология	die Ökologie	Тірі ағзалардың қоршаған ортамен байланысын зерттейтін ғылым / Наука о взаимодействии организмов с окружающей средой	Я считаю, что если бы каждый из нас задумывался о вреде синтетических моющих средств, то проблем с экологией было бы гораздо меньше! [Форум: Моющие средства (альтернатива) (2010)]	Қостанай қаласының жұртшылығымен кездесу барысында кандидаттың сайлауалды штабының жетекшісі РүстемЖоламан да экологиялық тақырыптың өзектілігіне тоқталды. (Тұрсын Қалимова Құсайынов экологиялық мәселені сөз етті // https://aikyn.kz 28.11.2018)

ӘЛЕУМЕТТІК-САЯСИ САЛАСЫНДАҒЫ КІРМЕ СӨЗДЕР

Кірме сөз	Түпнұсқа	Түсіндірме	Орыс тілінде қолданылуы	Қазақ тілінде қолданылуы
Автократ	der Autokrat	Шексіз билікке ие, мемлекетті жеке өзі басқаратын билеуші. / Правитель, обладающий неограниченной властью и осуществляющий единоличное управление государством.	Может, коллективный Запад и продлевает жизнь автократам , но он делает их куда менее кровожадными и опасными для их собственных народов. [Дмитрий Губин. Гибка, как гусеница, гибридная Россия (02.01.2017) // Росбалт, 2017]	Тарихта автократтар деп көбінесе еркі елдің ең жоғарғы заңы болып саналған монархтар мен диктаторларды атаған.
Автократия	die Autokratie	Мемлекеттік биліктің бір адамның (монархтың, диктатордың) қолына шексіз шоғырлануына негізделген басқару нысаны. / Форма правления, основанная на неограниченном сосредоточении государственной власти в руках одного лица (монарха, диктатора).	Автократия характеризуется отсутствием реального разделения властей и жестким контролем над всеми сферами общественной жизни.	1990 жылдардың ортасында бірқатар батыс ғалымдары Ресей мен Орталық Азиядағы пост-советтік режимдерді «нұрланған автократия» немесе «колхоздық элита билігі» деп атап жүрді. [Ғалым Боқаш Қытайша «демократияланудың», сингапур үлгісіндегі «лидердің» және советтік менталитеттің қоспасы // "Жас алаш" газеті, 2019]

<p>Авторитет</p>	<p>die Autorität</p>	<p>Тұлғаның, ұйымның немесе ілімнің танылған жалпыға бірдей маңызы мен ықпалы. / Признанное общепринятое значение и влияние лица, организации или учения.</p>	<p>Сделайте это праздником для ребенка. Это сыграет на Ваш авторитет. Это действительно важно. [Форум: 12 часов в день? Не могу согласиться с М. Прохоровым (2010-2011)]</p>	<p>Энергетика, сауда және индустрия министрі болғанда, КЕГОК төрағасы қызметін атқарғанда ешкімді авторитет деп санамады. [Елнұр Бақытқызы Мұхтар аяққа жығылмағаны, бас иіп көнбегені, банкті бермегені үшін осы жағдайға тап болды // "Жас алаш" газеті, 2019]</p>
<p>Агитация</p>	<p>die Agitation</p>	<p>Үгіт жүргізу / Пропаганда</p>	<p>Не хотелось бы, чтобы религию воспринимали как ширму для политической агитации», — сказал он. [Александр Верховский. Между паствой и электоратом // «Еженедельный журнал», 2003.04.08]</p>	<p>Сол екінші басылуынажазған алғы сөзінде ол былай дейді: «Бұл пьесаның ең бірінші көздеген мақсаты революция жолына шақыру, агитация еді. [Классикалық зерттеулер: Көп томдық. – Алматы: Әдебиет әлемі, 2012. Т.5. Әуезова Л., Сыздықов К. Уақыт тынысы . – 420-бет]</p>
<p>Адвокат</p>	<p>der Advokat</p>	<p>Жеке және заңды тұлғаларға заң көмегін көрсететін,</p>	<p>Во вторых, для работы адвокатом мне нужна соответствующая «санкция»</p>	<p>Адвокат кәсіби қызметін толық жүзеге асыру үшін көптеген принциптерге</p>

		сондай-ақ сотта олардың мүдделерін қорғайтын кәсіби заңгер. / Профессиональный юрист, оказывающий юридическую помощь физическим и юридическим лицам, а также представляющий их интересы в суде.	[Форум: 12 часов в день? Не могу согласиться с М. Прохоровым (2010-2011)]	сүйенеді. [Кенжебек Тұманбайұлы Арманы адастырмаған // https://aikyn.kz , 11.12.2018]
Администратор	der Administrator	Мекеменің, ұйымның немесе кәсіпорынның жұмысын басқаратын және үйлестіретін жауапты тұлға. / Ответственное лицо, управляющее и координирующее работу учреждения, организации или предприятия.	Более того, прокурорский администратор среднего ранга вступил в открытую полемику с премьером. [Иосиф Гальперин. Власть «делом» занимается // «Совершенно секретно», 2003.08.09]	Ауыр-жеңілінсезбеді, администратор әйелдің бақылауымен бір аз істі тындырды. [Сезім патшалығы: Роман. Шәрбану Құмарова - Алматы: “Жазушы”, 2016.- 536 б]
Аллод	das Allod	Орта ғасырлардағы Батыс Еуропадағы толық иелік ету құқығымен берілген жер иелігі. / В средневековой Западной Европе земельное владение, находившееся в полной собственности.	Он перестает раздавать земли своим подданным в качестве аллода (просто так и навсегда), как это было во франкской деревне, он дает бенефиций — землю — за военную службу. [Наталья Басовская. Рождение Средневековья // «Знание - сила», 1997]	Ерте орта ғасырлар дәуірінде аллодтардың дамуы ірі жер иеленушілер табының біртіндеп қалыптасуына алып келді.

Аншлюс	der Anschluss	Саяси мағынада — бір мемлекеттің екінші мемлекетке немесе оның бір бөлігіне күшпен немесе ерікті түрде қосылуы. / В политическом смысле — включение одного государства или его части в состав другого государства, которое может быть как насильственным, так и добровольным.	Правда, самому Куденову-Калерги в скором времени после аншлюса Австрии пришлось бежать от такого объединения. [Александр Дугин. Признак Шарлеманя // «Однако», 2009]	Қазіргі халықаралық құқықта « аншлюс » ұғымы көбінесе агрессивті экспансия және мемлекет егемендігін бұзумен байланыстырыл ады.
Архив	das Archiv	Құжаттарды сақтаумен айналысатын мекемені немесе тарихи деректер жиынтығын, сондай-ақ ақпараттық технологиялардағы сығылған файлдарды білдіретін термин / Термин, обозначающий учреждение по хранению документов, совокупность исторических данных, а также сжатые файлы в информационных технологиях.	А достоверные факты, увиденные глазами психолога, так и остались в научных архивах . [М.Э. Боцманова, Р.Д. Триггер. Изучение психологии подростка в лаборатории Д.Б. Эльконина // «Вопросы психологии», 2004]	Лауазымдық міндеттері: архив қоймасының жұмысына басшылық жасайды. [ҚР Мәдениет және спорт министрлігінің бұйрығы № 177]
Аукцион	die Auktion	Тауарларды немесе құндылықтарды	Ему на залоговом аукционе государство	Аукционға қатысушылар деп танылған

		ең жоғары баға ұсынған сатып алушыға сатуға негізделген жария сауда түрі / Вид публичных торгов, основанный на продаже товаров или ценностей покупателю, предложившему самую высокую цену.	буквально подарило «Норникель». [Дмитрий Фролов. Цензура с рыночным лицом // «Совершенно секретно», 2003.04.08]	элеуетті өнім берушілер аукционға катысады.
Аукционист	der Auktionator	Аукционды жүргізетін тұлға / Ведущий аукциона	Валера к тому времени был уже очень известный аукционист . [Игорь Сахновский. Острое чувство субботы. Восемь историй от первого лица (2012)]	Аукционист өнер туындысының бастапқы бағасын жариялады.
Берг-коллегия	das Bergkollegium	XVIII ғасырдағы Ресей империясында тау-кен өнеркәсібін басқару үшін неміс үлгісімен құрылған мемлекеттік орган / Государственный орган, созданный в Российской империи XVIII века по немецкому образцу для управления горнодобывающей промышленностью.	А в 1755 году Берг-коллегия озадачи-лась созданием нового «Горного уложения». [Алексей Иванов. Message: Чусовая. Части 4-5 (2007)]	Берг-коллегия жаңа кен орындарын іздеу мен пайдалы қазбаларды өндеу жұмыстарын бақылады.

Брандмайор	der Brandmajor	Ресей империясындағы өрт сөндіру күзетіне басшылық еткен және қаладағы өрт қауіпсіздігіне жауапты болған лауазымды тұлға / Должностное лицо в Российской империи, руководившее пожарной охраной и отвечавшее за пожарную безопасность в городе.	Плох тот брандмейстер, который не мечтает стать брандмайором! [Иржи Грошек. Реставрация обеда (2000)]	Қалада ірі өрт шыққанда, брандмайор оқиға орнына келіп, сөндіру жұмыстарын тікелей басқарды.
Бригадир	der Brigadier	Өндірістегі, құрылыстағы немесе ауыл шаруашылығындағы жұмысшылар тобына (бригадаға) тікелей басшылық ететін жауапты адам / Ответственное лицо, осуществляющее непосредственное руководство группой рабочих (бригадой) на производстве, в строительстве или сельском хозяйстве.	В нашем улье нет начальников и подчиненных, надсмотрщиков, бригадиров или четников. [Сочинение девочки по биологии (2003)]	Күрделі инженерлік жобаны іске асыру барысында бригадирдің кәсіби біліктілігі мен жедел басқару шешімдері төтенше жағдайдың алдын алуға мүмкіндік берді.
Бундесрат	der Bundesrat	Германия Федеративтік Республикасының федералды жерлерінің	В соответствии с п.2 ст. 79 Основного закона конституционные поправки	Германияның саяси жүйесінде Бундесрат орталық билік пен аймақтар

		мүдделерін білдіретін және заң шығару процесіне қатысатын конституциялық орган / Конституцион-ный орган Германии, представляющий интересы федеральных земель и участвующий в законодательном процессе.	принимаются двумя третями голосов бундестага и бундесрата . [Д.В. Зорилэ. Эволюция финансовых взаимоотношений федерации и земель и их конституционное закрепление в основном законе (2003) // «Финансы и кредит», 20.01.2003]	арасындағы тепе-теңдікті сақтайтын маңызды институт ретінде қызмет етеді.
Бундестаг	der Bundestag	Германия Федеративтік Республикасының халық тарапынан тікелей сайланатын, заң шығарушы билікті жүзеге асыратын және федералды канцлерді тағайындайтын бір палаталы парламенті / Однопалатный парламент Федеративной Республики Германия, избираемый непосредственно народом, осуществляющий законодательную власть и избирающий федерального канцлера.	А уж потом Гете, бундестаг — и то, скорее, после баварских пивных фестивалей. [Рубен Гарсия. Такие милые предрассудки // «Эксперт», 2014]	1999 жылдан бері бұл жерде Германия парламенті – бундестаг қоныс тепкен. [Гүлбигаш Омар <i>ЕУРОПАНЫҢ ҚАҚ ЖҮРЕГІНДЕГІ ЕЛ ...</i> // https://turkystan.kz/article/46732-davos-2018-shoyrdaj-topty-uysynda-y-sheksiz-bajly,2020]
Вергельд	das Wergeld	Орта ғасырлардағы герман	Грендель, кстати, мегапреступник	Вергельд мөлшері жәбірленушінің

		халықтарының заңдары бойынша адам өлтіргені немесе дене жарақатын салғаны үшін жәбірленушінің туыстарына төленетін ақшалай өтемақы / Денежный выкуп в праве германских племен раннего Средневековья, выплачиваемый родственникам убитого или искалеченного человека для предотвращения кровной мести.	не потому, что он убийца, а потому, что он, хоть и убийца, но вергельда не оплатил. [А.А. Ботев. Лимитрофный человек // «Волга», 2014]	әлеуметтік мәртебесіне, жынысына және жасына тікелей байланысты болып, ерте феодалдық қоғамдағы иерархияны айқын көрсетті.
Виза рәсімдеу/ визировать	Visieren	Құжатқа (паспортқа, қағазға) рұқсат белгісін (виза) қою / ставить визу на документе	Каждая страница, содержащая ответ, нумеруется и визируется абитуриентом. [Программа вступительного испытания для поступающих на обучение по направлению подготовки магистратуры 22.04.2 «Металлургия» (2021)]	Виза электронды түрде рәсімделеді. [Жанболат Кенжеғұл Виза электронды түрде рәсімделеді // https://egemen.kz 19.07.2021]
Гастарбайтер	der Gasterbeiter	Шетелде жұмыс істейтін жұмысшы. / Трудовой мигрант.	Дальний Восток спасали и спасают «гастарбайтеры» , «легионеры». [В. О. Авченко. Фадеев (2017)]	Қаласаң – шетел асып, гастарбайтер болып шыға келесің. [Ербол Ерболат Жалдамалы

				жұмыс жарылқай ма? // https://ortalyq.kz/ 06.10.2020]
Гаулейтер	der Gauleiter	Үшінші рейх кезеңіндегі НСДАП-тың партиялық округін (гау) басқарған және тиісті аумақта толық әкімшілік билікке ие болған жоғары лауазымды шенеунік / Высший партийный функционер НСДАП в Третьем рейхе, возглавлявший партийный округ (гау) и обладавший полнотой административной власти на вверенной ему территории.	Но гаулейтер особого барака не убил майора Ершова, а подвел его к нарам, в углу у окна. [Василий Гроссман. Жизнь и судьба, ч. 1 (1960)]	Гаулейтер лауазымы тек партиялық құрылыммен шектелмей, соғыс жылдарында аймақтық деңгейдегі барлық азаматтық және әскери ресурстарды жұмылдыруға мүмкіндік беретін шексіз өкілеттіктерге ие болды.
Герцог	der Herzog	Ерте орта ғасырларда тайпа көсемі болған, кейіннен монархтан кейінгі ең жоғары тектік титулға ие болған ірі жер иеленуші феодал / Крупный феодал-землевладелец, бывший в раннем Средневековье вождем племени, а позже	На полях прошения герцог повелевает изготовить ее поначалу из меди. [Вячеслав Шевченко. Демон науки: Космический кубок // «Знание -- сила», 2003]	Қарызға ростовщиктерден ақша ала алмай дал болған Альбер әкесін герцог арқылы жібітпек. [Көптомдық. – Алматы: «Әдебиет әлемі», 2013. Т 23: Қ.Қуандықов, Қ.Мұхамеджанов, Б.Құндақбайұлы. Қазақ театртану ғылымының дамуы. – 418 б. Көптомдық. –

		получивший высший дворянский титул, следующий непосредственно за монархом.		Алматы: «Әдебиет әлемі», 2013. Т 23: Қ.Қуандықов, Қ.Мұхамеджанов Б.Құндақбайұлы Қазақ театртану ғылымының дамуы. – 418 б.]
Гестапо	die Gestapo	Үшінші рейхтегі мемлекеттік қауіпсіздікке қауіп төндіретін «мемлекет жауларын» анықтаумен және жоюмен айналысқан, сот бақылауынан тыс жұмыс істеген құпия мемлекеттік полиция / Тайная государственная полиция в Третьем рейхе, занимавшаяся выявлением и ликвидацией «врагов государства», угрожавших безопасности режима, и действовавшая вне рамок судебного контроля.	С февраля 1934-го был негласным осведомителем гестапо . [Михаил Карпов. Список Визенталя // «Совершенно секретно», 2003.05.05]	Жау қолына түсіп қалған барлаушы баланы гестапо әбден қинайды. [Түменбаев Қ. Шығармалары. Көптомдық. 6-том. Әңгімелер/ Қ.Түменбаев. – Алматы: “Айғаным” баспа үйі, 2014.]
Гильдия	die Gilde	Орта ғасырлардағы Еуропада ортақ кәсіби мүдделерді қорғау және нарықты бақылау үшін құрылған көпестер мен қолөнершілердің	И надпись с ятями: «Торговый дом купца первой гильдии Елпидифора Фомина». [Сергей Довлатов. Наши (1983)]	Гильдия монополиялық құқықтарын пайдаланып, қала ішіндегі сауда айналымы мен өнім сапасын қатаң реттеуде маңызды рөл атқарды.

		артықшылықты бірлестігі / Привилегированное объединение купцов или ремесленников в средневековой Европе, созданное для защиты общих профессиональных интересов и контроля над рынком.		
Гелертер	der Gelehrte	Терең білімі бар, бірақ көбінесе өмірден алшақ, тек кітап пен теория жүзіндегі іліммен шектелген адамға қатысты қолданылатын термин / Термин, обозначающий человека, обладающего глубокими познаниями, но зачастую оторванного от реальности и замкнутого в рамках сугубо книжной, кабинетной учености.	Мефистофели владели тайнами, но не честные бюргеры или гелертеры . [Анатолий Азольский. Лопушок // «Новый Мир», 1998]	Ғылыми конференцияда ол өзінің практикалық мәні аз болса да, теориялық тереңдігімен таңғалдыратын гелертерлік білімін паш етті.
Гофмаршал	der Hofmarschall	Монарх сарайының шаруашылығын басқаратын, сарай этикеті мен ресми қабылдауларды ұйымдастыруға жауапты жоғары лауазымды сарай шенеунігі	Летним дворцом Петра I и домом гофмаршала светлейшего князя Ф.А. Соловьёва, являлся одним из первых каменных зданий Северной	Императордың салтанатты шеруі кезінде гофмаршал лауазымдық белгісі ретінде қолына арнайы жезл ұстап, кортеждің алдында жүретін.

		/ Высший придворный чиновник, руководивший хозяйством монаршего двора и отвечавший за организацию придворного этикета и официальных приемов.	столицы. [Екатерина Андреева. Где жил «полудержавный властелин»? (2007) // «Родина», 2011]	
Гофмейстер	der Hofmeister	Монарх сарайындағы штаттық қызметшілерді басқаратын және сарай ведомствосының әкімшілік-шаруашылық істеріне жетекшілік ететін жоғары лауазым / Высокий придворный чин, руководивший штатом придворных служителей и ведавший административными хозяйственными делами дворцового ведомства.	Диапазон широк — от гофмейстера королевства Яна Попела до князей и всех пражских архиепископов. [Остап Кармоди, Антон Ширяев. Прага (2007)]	Ресей империясының «Рангілер кестесінде» гофмейстер лауазымы үшінші кластағы жоғары азаматтық шенге сәйкес келді.
Граф	der Graf	Еуропадағы монарх пен герцогтан кейінгі сатыда тұрған, тарихи тұрғыдан белгілі бір аймақты (графтықты) басқару	Жила в богадельне любопытная пара — бывший венгерский посол в Польше граф Замойский с женой. [Вадим Крейд. Георгий	Талас штатта Ахмет малмен-ақ жеңіп алды ғой: Сайлауға сонда граф келді білем. [Майлин Б. Әдет құшағында //

		өкілеттігіне ие болған тектік титул / Титул высшего дворянства в Европе, исторически обладавший полномочиями по управлению определенной областью (графством) и занимающий ступень ниже монарха и герцога.	Иванов в Йере // «Звезда», 2003]	www.adebiportal.kz , 2018]
Декан	der Dekan	Жоғары оқу орнындағы факультетті басқаратын, оқу-тәрбие және ғылыми жұмыстарға тікелей жетекшілік ететін тұлға / Лицо, возглавляющее факультет в высшем учебном заведении и осуществляющее руководство учебной, воспитательной и научной работой.	А вдруг я ваш нынешний или бывший зав. кафедрой (декан?) и т. п. [Форум: 12 часов в день? Не могу согласиться с М. Прохоровым (2010-2011)]	Дүрдей бір жазушы жауырын мен жамбастың, асықты жілік пен тоқпан жіліктің айырмашылығын жазыпты, ой, ұялғаным-ай! – деді декан . [ӘЛІМҚҰЛОВ Т. Шығармалары. – Алматы: ҚАЗАқпарат, 2013.]
Делегация	die Delegation	Мемлекеттің, ұйымның немесе ұжымның атынан өкілдік етуге және келіссөздер жүргізуге уәкілеттік берілген тұлғалар тобы / Группа лиц, уполномоченных представлять	Российскую делегацию на консультациях возглавлял первый заместитель министра иностранных дел В.И. Трубников. [Содружество Независимых Государств //	Екінші форум жұмысына 29 делегация қатысты. [Әсел Қибаш Қазақстан – жаһандық конфессияаралық диалог орталығы // kostanaytany.kz , 10.07.2021]

		государство, организацию или коллектив и вести переговоры.	«Дипломатический вестник», 2004]	
Дуэлянт	der Duellant	Дуэльге қатысушы адам / участник дуэли	Тот редкий случай, когда оба дуэлянта проиграли — в живых не осталось никого. [Людмила Улицкая. Казус Кукоцкого [Путешествие в седьмую сторону света] // «Новый Мир», 2000]	Ескі кодекс бойынша дуэлянттар өз намысын қорғау үшін таңсәріден кездесуге уағдаласты.
Идеология	die Ideologie	Көзқарас жүйесі / Система идей	Если бы я принимал идеологию , с которой я не согласен, возможно, был бы значительно успешней. [Форум: 12 часов в день? Не могу согласиться с М. Прохоровым (2010-2011)]	Онда ол зиялы қауымнан «қазақстандықтарды жұдырықтай жұмылдыратын идеология өзегін табыңыздаршы» депсұрады. [Жания Әбдібек Қазіргі қазақ мәселесі // www.akikat.kazgazeta.kz , 09.02.2019]
Кайзер	der Kaiser	Герман және Австрия империяларының монархтарына қатысты қолданылатын жоғары билеуші лауазымы; бұл термин латынның «Caesar» (Цезарь) сөзінен бастау алады / Титул монарха в	Общество обратилось к подданным кайзера с призывом: «Собирайте и сушите крапиву!» [Александр Волков. Одеваться с иголочки и без ниточки // «Знание -- сила», 2003]	Мен перғауын да емеспін, мен Кайзер де емеспін, мен Цезарь да емеспін. [Әкім Тарази <i>Мұстафа Шоқай</i> // kazaitys.kz , 18.01.2019]

		Германской и Австрийской империях; термин происходит от латинского слова «Caesar» (Цезарь).		
Камергер	der Kammerherr	Монарх сарайындағы құрметті лауазым. / Почетное придворное звание.	Американцы хорошо знают эту историю, а в России о любви первой красавицы Калифорнии и русского дипломата, камергера Резанова забыли. [Марк Захаров: «Из театров ушло то, о чем не надо жалеть» // «Известия», 2002.02.01]	Кабинет-министр Волынский, сенатор барон Шафиров, фельдмаршал Миних, құпия советник Михаил Бестужев, камергер князь Борис Юсупов, статс-советник Неплюев... [Кекілбаев Ә. Елең-алаң // www.adebiportal.kz , 09.11.2018]
Камер-коллегия	das Kammerkollegium	XVIII ғасырдағы Ресейде мемлекеттік кірістерді, салықтарды және шаруашылық істерді басқарған орталық мекеме / Центральное учреждение в России XVIII века, управлявшее государственными доходами, сборами и хозяйственными делами.	Камер-коллегия отвечала, что переписка подобных известий потребует много времени, и для такой работы у нее нет свободных переписчиков. [Д. Н. Анучин. География XVIII века и Ломоносов (1912)]	Камер-коллегия елдегі салық жинау жүйесін реттеумен айналысты.
Камер-фрейлина	die Kammerfräulein	Сарайдағы әйел қызметкер, ханымдарға қызмет етуші / придворная дама	Вот явится в самом деле камер-фрейлина и устроит тебе выволочку!	Камер-фрейлина императрицаның жеке тапсырмаларын орындап, оның ресми

			[Георгий Полонский. Медовый месяц Золушки (1986) // «Театр», 1988]	сапарларында үнемі қасында жүруге тиіс болды.
Камер-юнкер	der Kammerjunker	Монарх сарайындағы төменгі сатыдағы сарай шені (лауазымы); көбінесе жас ақсүйектерге берілетін құрметті атақ / Младший придворный чин, присваивавшийся молодым представителям знатных родов.	Если б ты знала, кто это: брюнет, камер-юнкер , а глаза какие! черные и светлые, как огонь», — и Софи убежала к себе. [Н.В. Гоголь. Записки сумасшедшего (1835)]	Камер-юнкер лауазымы жас дворяндар үшін сарайдағы мансап жолының алғашқы сатысы болып есептелді.
Канцлер	der Kanzler	Мемлекеттегі жоғары лауазымды тұлға, үкімет басшысы. / Глава правительства.	Но канцлер — строгий, с усами, в серебряной портупее через плечо и с узкими серебряными погонами — молчал. [Валентин Катаев. Алмазный мой венец (1975-1977)]	Канцлер , қанша дегенмен, канцлер ғой. Ақыры Татищевты сотқа беріп тынды. [Кекілбаев Ә. Елең-алаң // www.adebiportal.kz , 09.11.2018]
Конфекцион	die Konfektion	Дайын киімдерді жаппай өндіру немесе осындай киімдер сатылатын дүкен / Массовое производство готовой одежды или магазин, торгующий такой одеждой.	Когда-то здесь были лавки с восточными тканями, теперь их заменил международный конфекцион . [Е.Ю. Деготь. Венеция (2011)]	Жеке тігіншіге тапсырыс бергеннен көрі, конфекционнан дайын костюм сатып алу уақытты едәуір үнемдейді.
Конференц-зал	der Konferenzsaal	Жиналыс өтетін зал / зал для	По одному игроку каждой	Осыған байланысты,

		конференций	из команд обычно приводят в конференц-зал прямо с площадки в игровой форме. [Дмитрий Навоша. Маньяно у Карла украл победу. Dream Team терпит первое поражение в истории // «Известия», 2002.09.05]	бізге семинарлар, презентациялар, талқылаулар және т.б. өткізу үшін конференц- залды жабдықтауды да кажет етеді. [ҚР БҒМ ҒК А.Байтұрсынұл ы атындағы Тіл білімі институты Ғалымдар кеңесінің №2 хаттамасының көшірмесі]
Конференция	die Konferenz	Белгілі мәселені талқылауға арналған ресми жиналыс. / Официальное собрание для обсуждения известного вопроса.	Нужно было участвовать в студенческих конференциях , писать курсовые, дипломы, набирать публикации, словом, делать академическую карьеру. [ast. Запись LiveJournal (2004)]	Конференцияға ертерек келіп кітап көрмесін қарадық. [Самат Өтениязов Ұлы адамның шәкірті // https://anatili.kazgazeta.kz/ , 21.10.2021]
Лозунг	die Losung	Қысқа әрі нақты түрде айтылған үндеу немесе идея. / Краткий призыв, выражающий идею или требование	Под лозунгами демократии, либерализма и плюрализма было построено чиновничье, полубандитское государство. [Андрей Андреев. Будущее принадлежит нам! // «Завтра», 2003.08.22]	Мереке қарсаңында бір жеті кешке қона жатып па атқа жүретін машинаға сурет салып, ЛОЗУНГ жазып, арасында асаба болып той өткізсе, жатақханада қосымша электрик болып жұмыс істейді, қоғамдық

				жұмыс өз алдына. [Тиышжан Доскеев Жоққа жасымауды, барға тасымауды үйретті // https://anatili.kazgazeta.kz/ , 21.10.2021]
Монарх	der Monarch	Мемлекет басшысы / Единоличный правитель	Город тесно связан с именем короля Виллема II — даже местный футбольный клуб назван в честь монарха . [Елена Малик. Северная Бавария // «Автопилот», 2002.05.15]	Ал Ұлыбританияда, керісінше, мемлекет басшысы, монарх шіркеудің де басшысы болып табылады. [Айгүл Уайсова <i>Әр елдің өз наньымы бар</i> // «Астана ақшамы», 22.10.2018]
Муниципалитет	die Munizipalität	Жергілікті өзін-өзі басқару органы немесе әкімшілік бірлік. / Орган местного самоуправления	Муниципалитет там, у которых рушится коммунальное хозяйство, денег на строительство перерабатывающих заводов взять негде. [Николай Малетин. Потребительская корзина для мусора // «Деловой квартал» (Екатеринбург), 2003.02.10]	Сол себепті тұрғындар мен муниципалитет құрылыс шығындарын тең бөлісті. [Айгүл Уайсова Реновация тәсіл мен тәжірибе // «Астана ақшамы» 22.10.18]
Нацизм	der Nazismus	Саяси идеология / Политическая идеология	Что ГДР-де проводит политику искоренения нацизма на свой	«Радикализм» ұғымына кеңінен тоқталып, одан бөлініпшығатын

			особый, социалистический манер. [Михаил Карпов. Список Визенталя // «Совершенно секретно», 2003.05.05]	терроризм, экстремизм, фашизм, нацизм сияқты атаулардың да қоғамға қауіптілігін сөз етті. [Меруерт Дүйсенғалиева Дін және жастар // www.anatulu.kazgazeta.kz , 30.11.2020]
Парламентарий	der Parlamentarier	Парламент мүшесі. / Член парламента	Базовые оклады министров, парламентарие в обеих палат возросли в полтора раза. [Б. Варецкий. Стыдные уроки барства. Власть и бедность // «Советская Россия», 2003.08.21]	Оның құрамына әртүрлі саяси партиялардан сайланған екі палатаның өкілдері, жиыны 40 жапондық парламентарий кіреді. [Ләйла Еділқызы Серіктестікке серпін беретін сапар // https://egemen.kz/15.07.2021]
Паспорт	der Pass	Жеке тұлғаны куәландыратын ресми құжат. / Документ, удостоверяющий личность.	Классно, посмотрела паспорт — вы меня на 1 день младше. [Наши дети: Подростки (2004)]	Енді паспорт алуым қажет, түрмеден босаған куәлігімді көрсеттім. [Соқпақбаев Б. Шығармалары. I том. /Бердібек Соқпақбаев. — Алматы: Қаз-Ақпарат, 2014. - 380 б.]
Полиция	die Polizei	Қоғамдық тәртіпті сақтауға, қылмыспен күресуге және азаматтардың қауіпсіздігін қамтамасыз	Чем больше мы имеем свобод, тем больше нам хочется СС, тайной полиции , концлагерей». [Форум: 17	Құжаттарын сұраған полиция қызметкеріне дерекі жауап береді. [Қуаныш Рахмет Жұмабекпен

		етуге арналған мемлекеттік органдар жүйесі / Система государственных служб по охране общественного порядка, борьбе с преступностью и обеспечению безопасности граждан.	мгновений весны (2005-2010)]	бажа болғыңыз келмей ме? // https://jasqazaq.kz/ , 02.07.2021]
Приоритет	die Priorität	Қандай да бір істің немесе міндеттің маңыздылығы жағынан бірінші кезекте тұруы; басқалардан бұрын орындалу құқығы / Первоочередное значение чего-либо; право на первоочередное выполнение по сравнению с другими задачами.	Всегда есть выбор, человек сам для себя расставляет приоритеты . [Форум: 12 часов в день? Не могу согласиться с М. Прохоровым (2010-2011)]	Қазақ тілінің толық түсіндірме сөздігін жасауда да приоритет қазақ лексикографтары нікі. [Сыздық Р. Ғылыми таным үзіктері. 3-том. Алматы. «КИЕ» лингвоелтану инновациялық орталығы, «Егемен Қазақстан», 1995, 19 мамыр», 2009. 362- бет.]
Провоцировать	Provoziieren	Әдейі әрекетке итермелеу, арандату. / Умышленно вызывать, подстрекать.	Он и ведет себя так, муштруя Терри и поощряя ее, даже провоцируя ее бросить вызов болезни и страху. [Божественный Чарли // «Экран и сцена», 2004.05.06]	Оның орынсыз сөздері жанжалды әдейі провоцировать еткендей көрінді.
Пастор	der Pastor	Протестанттық дін қызметкері. / Протестантский священник.	Я недавно читал, как протестантский пастор вывесил у себя в кабинете надпись: «Мы	Біздің заманымызда мұғалім де, пастор да, князь да әке сияқты әрбір жаңа адамға

			все рождается ветхими, и задача жизни — так прожить, чтобы умереть молодым». [митрополит Антоний (Блум). О послании Патриарха Алексия к молодежи (1991)]	иемденудің мүмкіндігі деп қарайды. [«Классикалық емес батыс философиясы». Жиырма томдық. 13 – том. Алматы: Жазушы, 2007. – 494 б.]
Раритет	die Rarität	Сирек әрі құнды зат. / Редкая ценная вещь.	Настоящая скрипка — такой раритет , что становится наилучшим вложением денег. [Сати Спивакова. Не всё (2002)]	Бірақ біз сөз етіп отырған раритет бар екен! [Жанболат Аупбаев Раритет // http://anatili.kazgazeta.kz/ , 07.09.2020]
Рейх	das Reich	Мемлекет, империя. / Государство, империя.	А ведь обычные воины рейха , как можно увидеть в сериале, не всегда разделяли суждения запершегося в бункере фюрера. [Форум: 17 мгновений весны (2005-2010)]	Содан бері германдық рейх бірте-бірте оқшауланып, қораштана берді. [«XX ғасырдың мәдениет философиясы». Жиырма томдық. 17 – том. Алматы: Жазушы, 2008. – 503 б.]
Рейхстаг	der Reichstag	Германия парламенті. / Парламент Германии.	Либкнехт даже заявил однажды депутатам рейхстага : «Будьте уверены, мы имеем лучшую полицию, чем вы!» [Л. А. Данилкин. Ленин: Пантократор солнечных пылинок (2017)]	– Олар қосарлана үн қатты. – Ендеше алты мың метрге дейін төмендеп, Рейхстагтың қақ төбесінен ұшамыз. [Жүрек жұтқан: Деректі повесть./Көлбай Адырбекұлы. – Алматы: «Қаратау КБ» ЖШС:

				«Дәстүр», 2016. – 288 б.]
Рентабельный	rentabel	Табысты, тиімді. / Прибыльный.	Соли натрия, в отличие от солей калия, всегда содержат много кристаллизационной воды, и потому их перевозка менее рентабельна . [И. А. Леенсон. Гости редкие и частые (2019)]	Жаңа технологиялар+ ды енгізу өндірісті бұрынғыдан да рентабельді етті.
Табель	die Tabelle	Есепке алу, тізімдеу немесе жүйелеу үшін қолданылатын кесте немесе ведомость. / Таблица или ведомость для учета, перечня или систематизации.	Но Ирина сдерживалась, соблюдала табель о рангах. [Токарева Виктория. Своя правда // «Новый Мир», 2002]	Осыларға ғой мен табель толтырмасам баяғыда аштан өлер еді. Баяғыда! [Исабеков Д. Таңдамалы шығармалары. Өңгімелер:/Д. Исабеков. - Алматы: “Айғаным” баспа үйі, 2014. 216 б.]
Тенденция	die Tendenz	Даму бағыты. / Направление развития	Если честно, становится немного страшно, ведь это не просто факт, это в своем роде — тенденция . [Форум: 17 мгновений весны (2005-2010)]	Егер басқа тенденция іс-әрекет деп аталса, онда ол қарсы іс-әрекет деп аталады. [Анри Бергсон Мораль мен діннің екі қайнары // 27.07.2022]
Факультет	die Fakultät	Жоғары оқу орнының бөлімі. / Часть вуза	Мы случайно столкнулись с ней во дворе филологического о факультета . [ast. Запись LiveJournal]	Факультетте студенттердің сапалы білім алуына толыққанды жағдай жасалған.

			(2004)]	(Есенғабылов И. Сапалы білім – болашақ кепілі // - http://alataugazeti.kz/ , 29 шілде, 2021 жыл)
Фальсификат	das Falsifikat	Қасақана өзгертілген, қолдан жасалған немесе түпнұсқа ретінде ұсынылған жалған өнім (тауар, құжат, мәлімет) / Преднамеренно измененный, поддельный или выдаваемый за подлинный продукт (товар, документ, данные).	В 2002 году доля фальсификатов увеличилась на 140 % по сравнению с 2001 годом. [Екатерина Выхухолева, Мария Селиванова. Таблетка от жадности. Количество поддельных лекарств может вырасти (2003) // «Известия», 13.02.2003]	Сараптама нәтижесінде дүкен сөрелеріндегі өнімнің таза май емес, арзан қоспалардан тұратын фальсификат екені анықталды.
Фальшь	falsch	Жалғандық, шынайылықтың болмауы. / Неискренность.	Трубы попробую спрятать в фальш -шкафчик, а вот котел прятать нельзя... так и будет висеть. [Форум: Апгрейд дачной кухни (2011-2013)]	Артынан бұл башқұрт фальш ақша жасайтын боп шығып, көп кешікпей абақтыға түседі. [Мұқанов С. XX ғасырдағы қазақ әдебиеті. I-бөлім (Ұлтшылдық, байшылдық дәуірі). – 420 б.]
Формуляр	das Formular	Құжат үлгісі. / Типовой документ.	Проверили по формуляру и велели собираться с вещами. [Ю. О. Домбровский. Факультет ненужных вещей, часть 4 (1978)]	Бұл жерде әр оқырманға жеке формуляр ашылады. [Жәлел Шалқар «Кітап патшалығындағы» бір күнім // https://egemen.kz/ 19.07.2021]

<p>Фюрер</p>	<p>der Führer</p>	<p>Көсем (тарихи атау). / Лидер</p>	<p>Фюрер понимал, что никто ему не простит возвращения в 1932 год с 6 миллионами безработных. [Максим Соколов. 21.IX - 27.IX // «Известия», 2002.09.27]</p>	<p>Фюрер халық үшін ештеңеге тыйым салмайды. [«Классикалық емес батыс философиясы». Жиырма томдық. 13 – том. Алматы: Жазушы, 2007. – 494 б.]</p>
<p>Циркуляр</p>	<p>das Zirkular</p>	<p>Ресми жазбаша нұсқау / Официальное распоряжение</p>	<p>Он не мог, конечно, знать об этом циркуляре, но что его разыскивают и, может, даже нащупали место, где он сейчас находится, это он знал твердо. [Ю. О. Домбровский. Факультет ненужных вещей, часть 5 (1978)]</p>	<p>Патша әкімшілігінің қойнауында көшпенділер үшін апат алып келетін циркуляр – «Далалық ережесінің» 120 статьясына арналған бірінші ескертпе – пайда болды. [Жиырмамыншы ғасыр: Роман-эпопея. 4 кітаптық/С. Досанов. – Алматы: «Арда+7», 2016.]</p>
<p>Шпион</p>	<p>der Spion</p>	<p>Тыңшы / Разведчик</p>	<p>Недаром генералы — реальные участники ВОВ были возмущены фильмом — мол, войну, оказывается, выиграл какой-то шпион! [Форум: 17 мгновений весны (2005-2010)]</p>	<p>Балаға не қызық – шпион қызық. [Көп томдық шығармалар жинағы / Тахауи АХТАНОВ.– Алматы: «Мерекенің баспалар үйі» ЖШС, Мереке баспасы, 2013.– ISBN 978-601-7370-29-9 Т.І: Боран: роман; эссе – 384 б.]</p>

ҚАЗАҚ ЖӘНЕ ОРЫС ТІЛДЕРІНДЕГІ НЕМІС ТІЛІНЕН ЕНГЕН СӨЗДЕРДІҢ ҚЫСҚАША ЖИЫНТЫҒЫ

<p>Шпионаж</p>	<p>die Spionage</p>	<p>Құпия ақпарат жинау / Секретная разведдеятельность</p>	<p>На допросах В. В. Виноградову среди прочего было предъявлено обвинение в... <i>шпионаже</i>. [Ирина Архипова. Музыка жизни (1996)]</p>	<p>Яғни, біздің әскердің белгілі бір бөлігі ақпараттық шпионаж, ақпараттық шабуыл, вирустар, ақпараттық жүйелерді қорғау т.б. төтеп бере алатындай күш керек. [Назарбаев Нұрсұлтан Қазақстан Республикасының Заңы №27-VI ҚРЗ]</p>
-----------------------	----------------------------	---	---	--

ЭКОНОМИКА ТЕРМИНДЕРІ

Кіріме сөз	Түпнұсқа	Түсіндірме	Орыс тілінде қолданылуы	Қазақ тілінде қолданылуы
Аккредитив	das Akkreditiv	Банктік есеп айырысудың бір түрі / Форма банковских расчетов.	Базовых инструментов в торговом финансировании всего два: аккредитив и гарантия. [Пора менять стереотипы // «Эксперт», 2014]	12) аккредитив ашу (беру) және растау және ол бойынша міндеттемелерді орындау [Қазақстан Республикасының әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне түсініктеме (баптар бойынша)]
Аннуитет	die Annuität	Қарызды белгілі бір уақыт аралығында тең мөлшерде өтеу жүйесі. / Система погашения долга равными суммами через равные промежутки времени.	Формула, по которой вычисляется текущая стоимость аннуитета , во всех учебниках по финансовой математике выглядит так: [В поисках процентной ставки (2002) // «Биржа плюс свой дом» (Н. Новгород), 21.01.2002]	Зейнетақы аннуитеті адамға жинаған қаражатын өмір бойы тұрақты айлық төлем түрінде алуға мүмкіндік береді.
Банкир	der Bankier	Банк иесі немесе ірі акционері, қаржы қызметкері / Владелец или крупный деятель банка	Все это делает российский рынок все более привлекательным для иностранных, в том числе, надеюсь, для латвийских предпринимателей и банкиров . [И.И.Студенников. Интервью	Тіпті “Фермерден – банкир, банкирден – фермер жасау оңай” деген сөз де дәл осы Польшада айтылады. [Сансызбай Нұрбаба Аграрлық арман.

			латвийской газете «Телеграф» // «Дипломатический вестник», 2004]	Қазақстан Польшадан үйрене ала ма // “Жас Алаш”, 12.10.2018]
Банкнота	die Banknote	Қағаз ақша / Бумажные деньги	А гениальные люди — товар штучный. Не то что какие-то банкноты . [Борис Денисов. Враг Гознака // «Вечерняя Москва», 2002.01.10]	Астанадағы аға-көкелерге ғана арналған осындай шектеулі банкнота шығарылса, құда да тыныш, халық та ренжімес пе еді? [Әділ Ұзақбай «Нұртеңге» суреті бар он мыңдықты әзірден осылай атай бастады // www.zhasalash.kz , 29.10.2018]
Банкрот/ банкротство	der Bankrott	Қарызын төлей алмайтын дәрменсіз күй; қаржылық күйреу / Финансовая несостоятельность; неспособность платить по долгам.	Сам факт ликвидации или банкротства управляющей компании каких-либо последствий для пенсионных накоплений не имеет. [Оксана Карпова. Юрьев день для будущих пенсионеров // «Время МН», 2003.07.25]	АҚШ-та қарыз алушыны банкрот деп тану 3-4 ай ғана уақыт алады. [Абай Аймағамбет Банкроттық туралы заң қабылдана ма? // https://egemen.kz 15.07.2021]
Биржа	die Börse	Бағалы қағаздар, валюта және тауарлар саудасы жүргізілетін мекеме / Учреждение для торговли ценными бумагами	До 1998 г. MoneyGram котировалась на Нью-Йоркской бирже , но была полностью выкуплена. [Денежные переводы мигрантов --	Биржа арқылы саудаласак, ұнды сақтау қиын болады. [Нұрқанат Құлабай Брендті ұнды биржада сатуға қарсы // <a 478="" 519="" 928="" 946"="" data-label="Page-Footer" href="https://www.egem</td> </tr> </table> </div> <div data-bbox="> <p>147</p>

			фактор инновационного развития мировой финансовой инфраструктуры // «Вопросы статистики», 2004]	en.kz, 16.07.2021]
Бодмерея	die Bodmerci	Кемені немесе жүкті кепілге қойып алынатын теңіз несиесі / Морской заем под залог судна или груза.	Застрахование и бодмерея , о них говорено будет в статье о городах. [А. Н. Радищев. [Проект Гражданского уложения] (1801)]	Кеме иесі шұғыл жөндеу жұмыстарына қаражат жинау үшін бодмереяға жүгінді.
Бундесбанк	die Bundesbank	Германияның орталық банкі; Еуропалық орталық банктер жүйесінің құрамдас бөлігі / Центральный банк Германии; часть Европейской системы центральных банков.	Новость из Европы о том, что Президент Бундесбанка Эрнст Вельтеке ушел в отставку, вряд ли, заставила Евро сдвинуться с места. [Доллар упал на слабых данных // Forex Magazine, 2004]	Франкфуртта орналасқан Бундесбанк еуроаймақтың қаржылық тұрақтылығына жауапты.
Бундесрат	der Bundesrat	Германияның федералдық жерлерінің мүддесін білдіретін парламенттік орган (жоғарғы палата) / Парламентский орган (верхняя палата), представляющий интересы федеральных земель Германии.	Не бундестагов с бундесратами , не правительств с канцлерами, а именно всего населения страны — от мала до велика. [Ирина Фадеева. LIGNA начинается в Нюрнберге (2003) // «Мебельный бизнес», 15.06.2003]	Жаңа заң жобасы мақұлдану үшін Бундесратқа жіберілді.

<p>Бундестаг</p>	<p>der Bundestag</p>	<p>Германияның парламенті / парламент Германии</p>	<p>В его состав входят депутаты бундестага и такое же число делегатов, избираемых земельными ландтагами по принципу пропорциональности. [Европа без НАТО: Меркель — «оплот либерализма», а Украина — военный союзник (17.11.2016) // 2016]</p>	<p>2005 жылғы бундестаг сайлауында оның партиясы шамалы айырмашылықпен жеңіске жетеді де, Германияның канцлері болады. [Берік Бейсенұлы Мемлекетшіл Меркель // https://aikyn.kz, 30.11.2018]</p>
<p>Бургграф</p>	<p>der Burggraf</p>	<p>Орта ғасырлардағы бекініс (бург) немесе қала басқарушысы; кейінірек мұрагерлік лауазым / Правитель крепости (бурга) или города в средние века; позже — наследственный титул.</p>	<p>В Германии служилые ратники превратились в бургграфов — рыцарей-разбойников. [С. А. Еремеева. Лекции по истории искусства (1999)]</p>	<p>Тарихи деректерде бургграф лауазымының маңызы жоғары болғаны айтылады.</p>
<p>Бургомистр</p>	<p>der Bürgermeister</p>	<p>Қала әкімі, жергілікті атқарушы билік басшысы / Глава городского управления</p>	<p>Мы предупредили через бургомистра всех жителей деревни Монтивер. [Ю.О. Домбровский. Обезьяна приходит за своим черепом, часть 3 (1943-1958)]</p>	<p>Бургомистр қаланы абаттандыру жоспарын таныстырды.</p>

Бухгалтер	der Buchhalter	Мекеменің қаржылық есебін жүргізетін маман / Специалист, ответственный за ведение финансового учета организации.	Опытный бухгалтер вовремя сдал годовой отчет.	Тәжірибелі бухгалтер жылдық есепті уақытында тапсырды.
Вексель	der Wechsel	Белгілі бір соманы көрсетілген мерзімде төлеу туралы жазбаша қарыз міндеттемесі / Письменное долговое обязательство о выплате определенной суммы в указанный срок.	Для корпораций вексель — инструмент расчетов, в том числе в случае форс-мажорных ситуаций. [Юлия Ефимова. Облигация векселю не помеха // «Финансовая Россия», 2002.09.19]	Қаржылық вексель – ақшаны тарту мақсатында шығарылған, сондай-ақ қаржылық қызметтермен жасалатын операцияларға негізделген. [Қазақстан Республикасының әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне түсініктеме (баптар бойынша)]
Гроссбух	das Großbuch	Бухгалтериядағы негізгі есеп кітабы / Главная бухгалтерская книга	Огромный серый гроссбух одним своим видом внушал большим глубокое уважение. [Гузель Яхина. Зулейха открывает глаза (2015)]	Бухгалтер айдың соңында барлық шығындарды гроссбухқа жазып шықты.
Индоссамент	das Indossament	Бағалы қағаздың (вексель, чек) сыртқы бетіне жазылатын, құқықты басқа тұлғаға беру	Продажа их банку сопровождается бланковым индоссаментом владельца	Заңның басты идеясы мақта қолхатының индоссамент (табыстама жазу)

		туралы куәландыратын жазба / Передаточная надпись на оборотной стороне ценной бумаги, подтверждающая переход прав к другому лицу.	векселя и заключением договора с банком на учет векселей. [П.В. Семикова. Вексель как инструмент оптимизации безналичных расчетов (2003) // «Финансы и кредит», 21.04.2003]	функциясымен камтамасыз ету ретінде жұмыс істеуі болған. [Еркежан Арын Мақта өндірісі магалып тұр // https://zhasalash.kz/ , 17 қараша 2021]
Индоссант	der Indossant	Бағалы қағаз бойынша құқықты басқа тұлғаға беретін және индоссаментке қол қоятын адам / Лицо, передающее права по ценной бумаге и ставящее свою подпись в индоссаменте.	Каждый индоссант по векселю отвечает за платеж и несет солидарную ответственность вместе в векселедателем. [О порядке выпуска и обращения простых векселей админис-трации Оренбург-ской области // «Оренбуржье», 1997]	«Мақта талшығы мен мақта тұқымы – сақтау үшін, мақта қолхатында расталған жағдайда – <i>индоссант</i> ». [Қазақстан Республикасының <i>әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне түсініктеме (бантар бойынша)</i>]
Индоссат	der Indossat	Индоссамент бойынша бағалы қағазды (вексель, чек) иелену құқығын алатын тұлға / Лицо, которому передаются права по ценной бумаге по индоссаменту.	В этом случае индоссат выступает в качестве представителя. [Гражданский кодекс Российской Федерации. Часть первая (1994) // 2004]	Вексельге қол қойылғаннан кейін жаңа иеленуші ретінде индоссат төлемді талап етуге құқылы.
Индустрия	die Industrie	Өндіріс пен өнеркәсіп салаларының жиынтығы / Совокупность	Три с половиной месяца — немалый срок для компьютерной	Мысалы, 1970 жылы индустрия ерлер өміріне кері әсерін

		отраслей промышленности	индустрии. [Вячеслав Соболев. Есть ли шансы у XGI // «Computer-world», 2004]	тигізе қоймаған Шри-Ланка, Үндістан, Пәкістан, Камбоджа, Жоғары Вольта сияқты үшінші әлем елдері анықталған. [Төреғали Тәшен Адамды заман билемек // https://aikyn.kz , 11.12.2018]
Карат	das Karat	Асыл тастардың салмағын немесе алтынның тазалығын (сынамасын) білдіреді / Единица измерения для определения веса драгоценных камней или чистоты (пробы) золота.	Всем подарки — золотые портсигары, брошки с каратами , кому деньги... [А.Н. Толстой. Черная пятница (1924)]	24 караттық алтын ешқандай қоспасы жоқ таза металл болып саналады.
Крах	der Krach	Кенеттен болатын қаржылық күйреу, банкроттық немесе істің толық сәтсіздікке ұшырауы / Внезапное финансовое крушение, банкротство или полный провал в делах.	Что заставило отца пойти на обман? Финансовый крах . Что, по мнению Фрэнка, заставило его мать обманывать отца? [Форум: Рецензия на фильм «Поймай меня, если сможешь» (2006-2011)]	Биржадағы акциялардың төмендеуі экономикалық крахқа әкелді.
Маклер	der Makler	Мәмілелер жасасу кезінде тараптар арасында делдалдық ететін маман /	Каждый день что-то делать. Лучше всего найти маклера . У Люси есть знакомый	Жылжымайтын мүлік маклері пәтер сатып алушы мен сатушыны табыстырды.

		Посредник при заключении сделок, действующий по поручению клиентов	маклер , старичок, очень милый. [Юрий Трифонов. Обмен (1969)]	
Масштаб	der Maßstab	картадағы қашықтықтың нақты жердегі қашықтыққа қатынасы; ауыспалы мағынада — көлем, ауқым; отношение длины на карте к действительной длине; размеры, размах	Наверное, в масштабах всего населения, без деления на возрастные группы, так оно и есть. [Ю.Ф. Флоринская, Т.Г. Рощина. Жизненные планы выпускников школ из малых городов (2004) // «Человек», 2005]	«Ол кезде Ақмола үлкен аудандық масштаптағы қиқы-жиқы, алқам-салқам талғамсыз соғылған қала еді. [Жадыра Шамұратова 1996 жыл // https://www.astana-akshamy.kz/1996-zhyl-2/ , 29.07.2021]
Прогресс	der Progress	Даму, жетілу үдерісі / Развитие вперед	Мы отмечаем значительный прогресс в ситуации с представлением различными странами своих национальных отчетов на эту тему. [А.В. Конузин. Выступление на открытом заседании СБ по вопросу о действии санкций в отношении талибов и «Аль-Каиды» // «Дипломатический вестник», 2004]	Прогресс идеясын жеткілікті дәрежеде түсіндірілген эволюция идеясымен шатастыруға болмайды. [«XX ғасырдағы тарих философиясы». Жиырма томдық. 16-том. Алматы: «Жазушы», 2007. – 462 б.]

ӨНЕР ЖӘНЕ МӘДЕНИЕТ САЛАСЫНДАҒЫ КІРМЕ СӨЗДЕР

Кірме сөз	Түпнұсқа	Түсіндірме	Орыс тілінде қолданылуы	Қазақ тілінде қолданылуы
Акцент	der Akzent	Екпін / Ударение	Заметно, что у него есть небольшой акцент , когда он говорит по-немецки.	Мұғалім жаңа тақырыпты түсіндіргенде негізгі ережелерге акцент жасады.
Альманах	der Almanach	Мазмұны жағынан әртүрлі әдеби-көркем шығармалардың (өлеңдер, әңгімелер, мақалалар) жиынтығы / Сборник литературно-художественных произведений, различных по содержанию.	В том числе: 23, 7 тыс. газет, 14, 3 тыс. журнала, 2, 99 тыс. альманахов , сборников, бюллетеней и магнитных носителей. [Маргарита Спиричева. Деньги, выброшенные на слова // «Богатей» (Саратов), 2003.10.09]	Заңының 1-бабының 11) тармақшасына сәйкес мерзімді басылым – «газет, журнал, альманах , бюллетень, оларға тұрақты қосымшасы бар. [Қазақстан Республикасының әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне түсініктеме (баптар бойынша)]
Аншлаг	der Anschlag	Театрдың немесе концерт залының кассасында барлық билеттердің сатылып кеткені туралы хабарландыру / Объявление в кассе театра или концертного зала о том, что все билеты проданы	А вот по другим позициям вполне вероятно аншлаг . [Михаил Фишман. Кадры сытые и честные // «Еженедельный журнал», 2003.04.01]	Оның үстіне, шетелдік әншілерді шақырмай, өз күшімізбен аншлаг жинайық дегенбіз. [Сансызбай Нұрбаба Мешін мінездес оқиғалар және оның кейіпкерлері // “Жас Алаш”, 12.10.2018/]

<p>Аркатура</p>	<p>die Arkatur</p>	<p>Ғимарат қабырғасын сәндеуге арналған шағын аркалар қатары / Ряд декоративных арок в архитектуре</p>	<p>Столбики соединялись посредством аркатур, из прорезанных орнаментов и это придавало зданию какой-то беспокойный и уже очень не серьезный вид. [А.Н. Бенуа. Жизнь художника (1955)]</p>	<p>Аркатуралық белдеу ғимаратқа ерекше сән мен салтанат береді.</p>
<p>Балетмейстер</p>	<p>der Ballettmeister</p>	<p>Балет, би қойылымдарын жасаушы және қоюшы маман, хореограф / Постановщик балетов, хореограф</p>	<p>Советское образование вырастило целую плеяду талантливых, профессиональных балетмейстеров, умеющих создавать грандиозные хореографически е полотна, массовые общерусские постановки. [Костромская «Карусель» // «Народное творчество», 2003]</p>	<p>Біз неге сен үшін балетмейстер жалдап, терінді алып, жаныңды қинауымыз керек. [Анар Лепесова Азаматтардың алтын басын көкпарға салуға құмармыз // «Түркістан» газеті, 2019]</p>
<p>Блицтурнир</p>	<p>das Blitzturnier</p>	<p>Өте қысқа уақыт ішінде өткізілетін спорттық немесе ойын жарысы / Спортивное или игровое соревнование, проводимое в очень короткие сроки.</p>	<p>Как блицтурнир в шахматах, так и здесь — кратчайший путь к осознанию себя личностью с именем, с гордостью, с собственной нужностью людям. [Нонна Мордюкова. Казачка (2005)]</p>	<p>Шахматшы блицтурнирде жылдам ойлау қабілетінің арқасында жеңіске жетті.</p>

<p>Валгалла (вальхалла)</p>	<p>die Walhalla</p>	<p>Герман-скандинав мифологиясындағы Асгардтағы (құдайлар мекені) соғыста қаза тапқан жауынгерлер баратын зәулім сарай / В германо-скандинавской мифологии — величественный чертог в Асгарде (обители богов), куда попадают павшие в бою воины.</p>	<p>Братья Катерины, ступив на боевой путь в самом начале, дошли по нему аж до Валгаллы, которую, небось, у немчуры и оттяпали. [Александр Снегирев. Вера (2015)]</p>	<p>Скандинав аңыздары бойынша, шайқаста ерлікпен қаза тапқандарды валькириялар Валгаллаға алып кетеді.</p>
<p>Валторна</p>	<p>das Waldhorn</p>	<p>Үрмелі аспаптар оркестрі мен симфониялық оркестрдің ажырамас бөлігі болып табылатын, жұмсақ әрі терең дыбысты жезден жасалған музыкалық аспап / Медный духовой музыкальный инструмент с мягким и глубоким тембром, являющийся важной частью симфонического и духового оркестров.</p>	<p>То он на флейточке, то он на скрипочке, то на валторне поет за двоих. 1994 г. Булат Окуджава [Сати Спивакова. Не всё (2002)]</p>	<p>Музыкант валторнада ойнау үшін демді дұрыс басқарудың маңызды екенін айтты.</p>
<p>Гастроль</p>	<p>die Gastrolle</p>	<p>Артистің, шығармашылық ұжымның немесе орындаушының өзінің тұрақты орнынан тыс</p>	<p>Главной в семье всегда была папина работа и все, что с ней связано: гастроли, концерты,</p>	<p>Ол Кеңес эстрада әртістерінің ішінде бірінші рет Америкаға гастроль сапармен саяхат</p>

		жерде өнер көрсетуі / Выступление артиста, творческого коллектива или исполнителя вне места их постоянного пребывания (в другом городе или стране).	репетиции. [Сати Спивакова. Не всё (2002)]	жасаған жан. [Мұхтар Күмісбек <i>Бакуден ұшқан бұлбұл</i> // https://egemen.kz 19.07.2021]
Гном	der Gnom	Жер астындағы ертегілік ергежейлі / Сказочный подземный карлик.	Она все еще смотрит на меня как на гнома . [Андрей Геласимов. Фокс Малдер похож на свинью (2001)]	Ертегідегі гномдар тау ішінде алтын іздеумен айналысады.
Горн	das Horn	Үрмелі музыкалық аспап / Духовой инструмент	Каждый день ровно в 12 часов на четыре стороны света раздается с башни горн трубача. [Польша -- добрая соседка: здесь примут по-домашнему! // «Даша», 2004]	Онда – горн , ту, кітап, журналдар тұрады. [Нағашыбек Қапалбекұлы <i>Ұстаз</i> // https://zanmedia.kz/zgzan/ , 07 шілде 2021 жыл]
Дека	das Deck	Музыкалық аспаптардың дыбысты күшейтуге арналған корпусының бөлігі / Часть корпуса музыкальных инструментов, служащая для усиления звука.	Выгалкиваясь пружинами, дека натягивается, как кожа барабана, которая, чем больше натяжение, тем звонче. [Борис Ефремов. Гусли - своими руками // «Народное творчество», 2003]	Гитараның жоғарғы декасы сапалы шыршадан жасалған.
Дикция	die Diktion	Сөздерді анық және дұрыс айту қабілеті /	Манжеты и стоячий воротничок	Студенттердің мәтінді оқуда орфоэпиялық

		Чёткость произношения	подчеркивали свежую твердость дикции . [Юрий Давыдов. Синие тюльпаны (1988-1989)]	норманы дұрыс сақтауы, дикция мен кідірістерді орынды пайдалануы, оқу техникасына қойылатын талаптар басты назарға алынды. [Роза Бақбаergenова, Кәмила Абаева Латын әліпбиін меңгеру – уақыт талабы // www.anatili.kazgazeta.kz , 07.12.2020]
Гроссмейстер	der Großmeister	Шахматтағы ең жоғары спорттық атақ / высшее звание в шахматах	р. 7. 02. 1926 г., г. Харьков), советский шахматист, гроссмейстер . [Марк Тайманов. Эмоции неисчерпаемы // «64 — Шахматное обозрение», 2003.10.15]	Жансая Әбдімәлік – қазақстандық шахматшы, халықаралық гроссмейстер .
Зингшпиль	das Singspiel	Музыкалық нөмірлер мен диалогтар кезектесіп келетін неміс және австриялық комедиялық опера жанры / Немецкий и австрийский жанр комической оперы, в котором музыкальные номера чередуются с разговорными диалогами	Тогда как в театре «Ан дер Вин» и поныне играют нечто вроде зингшпилей — современные мюзиклы на немецком языке. [Петр Поспелов. Фиделио // «Русская жизнь», 2012]	Моцарттың «Сикырлы сыбызғы» туындысы — әлемге әйгілі зингшпиль .

Иероглиф	die Hieroglyphe	Ежелгі жазу жүйелеріндегі (мысалы, Мысыр, Қытай) сөзді, буынды немесе ұғымды білдіретін таңба / Знак в древних системах письма (например, Египта, Китая), обозначающий слово, слог или понятие.	Я считал, что она передала мне знак, точный иероглиф своего состояния. [Фазиль Искандер. Письмо (1969)]	Қытайлар ерте заманда реттік сан орнында қолданған екі топ иероглиф болған. [Әмірхан Меңдеке Жалған тарих жасау – жалған ақша жасағанмен бірдей сорақы қылмыс // "Жас алаш" газеті, 2019]
Имитация	die Imitation	Бір нәрсені дәл қайталау немесе еліктеу / Подражание	Для задач с небольшим числом заготовок лучшие результаты дает метаэвристика имитации отжига. [Комплекс алгоритмов и программ расчета гильотинного раскроя // «Информационные технологии», 2004]	Сыбызғының, домбырадай емес, дыбысты созып ала алатынының нәтижесінде, бұл имитация өте әдемі шыққан. [Ж 80 Классикалық зерттеулер: Көп томдық. – Алматы: «Әдебиет Әлемі», 2012. Т.2: Жұбанов А. Қазақ композиторларының өмірі мен творчествосы. – 404 бет.]
Йодль	der Jodel	Сөзсіз, көмей дыбыстарының (фальцет пен көкірек дауысының) жылдам алмасуына негізделген ерекше ән айту мәнері / Особая манера пения без слов, основанная на	Пригласил на ужин, но перед тем как сесть за стол, сообщил, что в его штабе сейчас находится генерал Йодль . [Елена Сьянова. Точное попадание генерала Суслопарова //	Альпі тауларының биік шыңдарында мал баққан малшылар бір-біріне алыстан дыбыс беру үшін йодль стилінде ән шырқаған, ал бүгінде бұл ерекше көмеймен айту

ҚАЗАҚ ЖӘНЕ ОРЫС ТІЛДЕРІНДЕГІ НЕМІС ТІЛІНЕН ЕНГЕН СӨЗДЕРДІҢ ҚЫСҚАША ЖИЫНТЫҒЫ

		быстром чередовании горловых звуков (фальцета и грудного голоса).	«Знание - сила», 2010]	өнері Аустрия мен Швейцарияның мәдени символына айналды.
Калейдоскоп	das Kaleidoskop	Түрлі түсті өрнектер жасайтын оптикалық аспап немесе оқиғалардың тез алмасуы / Оптический прибор, создающий узоры, или быстрая смена событий.	Поэтому часто даже не реагирую на этот калейдоскоп , просто расслабляюсь и становлюсь пассивной... [Вероника Стрельникова. Опять акробатика, милый? // «Даша», 2004]	Ендігі бес-онжылда қазіргі калейдоскоп біржола өзгереді. [Гүлбиғаш Омар ДАВОС-2018: шоғырдай топтың уысындағы шексіз байлық // https://turkystan.kz/article/ , 03.12.2020]
Камертон	der Kammerton	Музыкалық аспаптарды дәл баптау үшін негізгі дыбыс биіктігін (әдетте «ля» нотасын) беретін болат аспап / Стальной прибор, издающий звук определенной высоты (обычно ноту «ля») для точной настройки инструмента.	Вся красота, которую я вижу, заключена в моем сердце, потому что именно там находится камертон , с невыразимой нотой которого я сравниваю все остальное. [Виктор Пелевин. Ника (1992)]	Осы ретте басты камертон қызметін «Біз, ортақ тарихи тағдыр біріктірген Қазақстан халқы» деген сөзбен басталатын Конституциямыздың преамбуласы атқара алады. [Абай Асанкелдіұлы, Меруерт Бүркітбай Сенім мен сабақтастық салтанаты // https://egemen.kz/ 15.07.2021]
Канифас	der Kanevas	Берік, тығыз, көбіне бедерлі жолақтары бар мақта-мата түрі / Прочная, плотная	Здесь ткали канифас (самую толстую парусину для нижних парусов), бревендук для	Төзімді әрі тығыз канифас матасынан тігілген жұмыс киімі ұзақ уақыт бойы тозбай,

		хлопчатобумажная ткань, часто с рельефными полосками.	марселей (парусов второго яруса), равендук для расположенных еще выше брамселей и олонеецкое полотно на шлюпочные паруса. [Андрей Смирнов. Турки не ждали — и лес валили круглый год // «Родина», 1996]	шеберханадағы ауыр еңбек кезінде денені жақсы қорғайды.
Капельдинер	der Kapelldiener	Театрда, кинотеатрда немесе концерт залында көрермендерге билеттерін тексеріп, орындарына жайғасуға көмектесетін қызметкер / Работник театра, кинотеатра или концертного зала, проверяющий билеты и помогающий зрителям найти их места.	Капельдинеры не знают, билетная кассирша морщила лоб, морщила, думала, думала, наконец сказала: [М. А. Булгаков. Мастер и Маргарита, часть 1 (1929-1940)]	Театрға кіре берісте бізді сыпайы капельдинер қарсы алып, билеттерімізді тексергеннен кейін қолымызға бағдарлама ұстатып, залдағы орындарымызды көрсетіп жіберді.
Капельмейстер	der Kapellmeister	Хордың немесе оркестрдің жетекшісі әрі дирижері / Руководитель и дирижер хора или оркестра.	Они были талантливые парни, эти капельмейстеры — и Шатров, и Кюсс, сочинивший «Амурские волны», и автор «Прощания славянки» Агапкин. [В.О. Авченко. Кристалл в прозрачной	«Бах Құдайдың өзін капельмейстер көріп сөйлескен» [К 40 Классикалық зерттеулер: Көптомдық. – Алматы: «Әдебиет Әлемі», 2014. ISBN 978-601-7414-00-9 Т.34: Әдебиеттану және әдеби сын

			оправе. Рассказы о воде и камнях (2015)]	(1960-1990). – 412 бет]
Кант	die Kante	Киімнің немесе бұйымның жиегіне бойлай тігілетін түрлі-түсті мата жолағы, жиектеме / Цветная узкая полоска ткани, вшитая по краю одежды или изделия.	И сейчас, в куртке на молнии, в спортивных брюках с белыми кантами , невысокий и даже как будто узкоплечий, с уже наметившимися залысынами, это был совсем другой человек. [Г.Я. Бакланов. В месте светлом, в месте злачном, в месте покойном (1995)]	Әскери қызметкердің жаңадан тігілген парадтық формасының шалбары мен жеңіне ашық қызыл түсті кант жүргізілген, бұл киімге ерекше сән мен айбындылық беріп тұр.
Кегельбан	die Kegelbahn	Кегель (кегель) ойынына арналған арнайы жабдықталған орын немесе жол / Специально оборудованное помещение или дорожка для игры в кегли.	Компания заняла две центральных дорожки, больше в кегельбане никого не было. [В.Б. Бочков. Счастье с доставкой // «Волга», 2013]	Демалыс күні біз достарымызбен бірге қала орталығындағы жаңа кегельбанға барып, шар домалатып, кімнің мерген екенін анықтау үшін көңілді жарыс өткіздік.
Кегль	der Kegel	шрифт өлшемі / размер шрифта	Множество настроек, в том числе шрифты — от 5 кегля до некуда. [Форум: BlackBerry Z10 (2013)]	Дипломдық жұмыстың негізгі мәтінін стандарт бойынша он төртінші кегельмен теру қажет, ал тақырыптарды ерекшелеу үшін одан да ірі қаріп өлшемдері қолданылады.

<p>Клавиатура</p>	<p>die Klaviatur</p>	<p>Компьютерге мәлімет енгізуге немесе музыкалық аспапта ойнауға арналған белгілі бір ретпен орналасқан түймелер (пернелер) жиынтығы / Совокупность расположенных в определенном порядке кнопок (клавиш) для ввода данных в компьютер или игры на музыкальном инструменте.</p>	<p>Но играть в них с помощью клавиатуры — удовольствие сомнительное. [Андрей Сасиновский. Игровые инструменты // «Stuff», 2003.03.06]</p>	<p>Компьютер, процессор, принтер, клавиатура, сканер, ксерокс тәрізді аппараттардың әрқайсысы бізді қоршаған күнделікті антураждарымыздың біріне айналды. [Дидар Амантай <i>Поэзия мен философия. Олжас Сүлейменов шығармашылығының философиялық контексті</i> // http://alataugazet.i.kz/, 24 желтоқсан, 2021 жыл]</p>
<p>Клавир</p>	<p>das Klavier</p>	<p>Операның, балеттің немесе оркестрлік шығарманың тек фортепианода орындауға арналған өңделген нұсқасы / Переложение оперы, балета или оркестрового произведения для исполнения только на фортепиано.</p>	<p>Я сразу пошла в библиотеку театра, взяла клавир, тут же просмотрела незнакомый мне музыкальный текст, попросила урок с концертмейстером, чтобы подготовиться к назначенному дню. [Ирина Архипова. Музыка жизни (1996)]</p>	<p>Кейде ол клавирге жасаған алғашқы тәжірибелік жұмысын да әкеліп маған көрсететін. [Классикалық зерттеулер: Көп томдық. – Алматы: «Әдебиет Әлемі», 2014. Т. 32: Ұлт зиялылары қазақ музыкасы туралы. – 2014. – 384 бет.]</p>
<p>Колонтитул</p>	<p>der Kolumnentitel</p>	<p>Кітаптың немесе құжаттың әр бетінің жоғарғы немесе төменгі</p>	<p>Если так дело пойдёт, придётся все КОЛОНТИТУЛЫ</p>	<p>Дипломдық жұмысты рәсімдеу кезінде әр беттің</p>

		жиегінде қайталанып тұратын мәтіндік деректер (бөлім атауы, автор, бет нөмірі) / Текстовые данные (название главы, автор, номер страницы), повторяющиеся в верхней или нижней части каждой страницы книги или документа.	под погоны стилизовать. [Татьяна Соломатина. Девять месяцев, или «Комедия женских положений» (2010)]	жоғарғы жағына тараудың атауы жазылған КОЛОНТИТУЛ қойылды, бұл ғылыми еңбектің құрылымын жүйелеп, қажетті бөлімді тез табуға мүмкіндік береді.
Колонцифр	die Kolumnenziffer	Бет нөмірі / номер страницы	Не туда ставились колонцифры , клише, отбивались невозможно толстой чертой начала и конца глав, а иной раз и каждой полосы. [Е.Л. Шварц. Дневник (1953)]	Кітаптың дизайны бойынша колонцифрлар әр беттің сыртқы бұрышына қойылды.
Концерт-мейстер	der Konzertmeister	Оркестрдегі бірінші скрипкашы немесе опералық әншілерге репетиция кезінде сүйемелдеу жасап, дайындық жүргізетін пианист / Первый скрипач оркестра или пианист, аккомпанирующий оперным певцам и помогающий им разучивать партии.	Старого концертмейстера Бернштейн останавливал во вступлении несколько раз. [Сати Спивакова. Не всё (2002)]	Ал біз актерлер үшін қосымша балетмейстер, хормейстер, концертмейстер , вокал маманын жалдаймыз. [Анар Лепесова Азаматтардың алтын басын көкпарға салуға құмармыз // «Түркістан» газеті, 2019]

Лейтмотив	das Leitmotiv	Шығармада (музыкада, әдебиетте) қайталанып отыратын негізгі тақырып, басты идея немесе бейне / Основная, повторяющаяся тема, главная идея или образ в произведении (музыкальном, литературном)	Таков был лейтмотив недавней пресс-конференции главного военного прокурора Александра Савенкова. [Марина Гриднева. За взятку - сажать! // «Московский комсомолец» в Нижнем Новгороде, 2004.07.30]	Е.Брусилковский дің «Ер Тарғын» операсына «Алтынай» күйі алтын арқау – лейтмотив болды. [Роза Бимендина Қобыз сарыны // www.Orthalyq.kz, 27. 12. 2020]
Лирика	die Lyrik	Автордың ішкі толғанысын, сезімі мен көңіл-күйін суреттейтін әдебиет жанры / Род литературы, воспроизводящий субъективное личное чувство или настроение автора.	Лирика Чехова этим людям станет в лучшем случае чужда, в худшем — досадна, враждебна. [Александр Кушнер. Почему они не любили Чехова? // «Звезда», 2002]	Лирикаға байланысты түрліше, саналуан атаулар бар. [Қазақ лирикасы: көркемдік ізденістер және ұлт тәуелсіздігі. Ғылыми зерттеулер, сын мақалалар. – Алматы: «Тау-Самал» баспасы, 2012. – 336 бет.]
Манускрипт	das Manuskript	Қолжазба мәтін / Рукописный текст	Кроме того, ученым пришлось проанализировать десятки древних манускриптов , в которых описывались рецепты приготовления ароматических эссенций. [Духи фараонов воссозданы // «Знание -- сила», 2003]	Мұрағат сөрелерінен табылған көне манускрипт орта ғасырлардағы тілдік ерекшеліктерді зерттеуге мүмкіндік беретін өте құнды тарихи дереккөз болып шықты.

Мольберт	das Malbrett	Суретшінің кенепті, қағазды немесе тақтайшаны белгілі бір биіктікте ұстап тұруына арналған ағаштан немесе металдан жасалған тұғыр / Деревянная или металлическая подставка, на которой художник укрепляет подрамник с холстом, картон или доску для работы.	Как заказчик, она восседала рядом с мольбертом , первой смотрела на холст. [Сати Спивакова. Не всё (2002)]	Жас суретші шеберхананың ортасына мольбертті қойып, оған таза кенепті бекітті де, таңғы күн сәулесінің астында табиғат көрінісін бейнелеуге кірісті.
Репетировать/ репетициялау	repetieren	Спектакльді, концертті немесе кез келген көпшілік алдындағы өнер көрсетуді алдын ала дайындау, пысықтау және қайталау процесі / Процесс предварительной подготовки, отработки и повторения спектакля, концерта или любого публичного выступления.	Я старалась не планировать и не репетировать . [Кейт Уинслет: «Наше прошлое должно быть с нами» // «Экран и сцена», 2004.05.06]	Актерлер сахнадағы әрбір қимыл мен сөзді нақышына келтіру үшін жана қойылымды бірнеше ай бойы күніне бірнеше сағаттан репетициялады .
Такт	der Takt	Музыкалық шығарманың екпін түсетін күшті үлестен басталып, келесі сондай үлеске дейін созылатын бір өлшемді бөлігі. /	Партитура постановки была прописана вся, от первого звука, каждый такт музыки, каждая пауза. [Сати Спивакова. Не	Ұран күйінің басы бірнеше такт күшті тремололы аккорд (әрине домбыра жағдайында екі дауысты ғана) болып келеді.

		Метрическая единица музыкального произведения, начинающаяся с сильной доли.	всё (2002)]	[Классикалық зерттеулер: Көп томдық. – Алматы: «Әдебиет Әлемі», 2014. Т. 32: Ұлт зиялылары қазақ музыкасы туралы. – 2014. – 384 бет.]
Танец	der Tanz	Қимыл арқылы бейнеленетін өнер түрі / Искусство движения	Вот я запомнил какой-то танец , помню последовательность движений и сами движения помню. [Евгений Гришковец. ОдноврЕмЕнно (2004)]	Вена балындағы жұптардың орындауындағы әсем вальс — бұл жай ғана <i>танец</i> емес, нағыз неміс классикалық мектебінің талғампаздығы мен сыпайылығының көрінісі.
Тушь	die Tusche	сурет және сызу бояуы; краска	Тушь потекла, отчего под глазами возникло два синюшных пятна. [Олег Павлов. Карагандинские девятины, или Повесть последних дней // «Октябрь», 2001]	«Әйелде тек екі қару бар: тушь және көз жасы» деп түсінген Мэрилин Монроға тушь та, көз жасы да көмектеспеді. [Мұхтар Күмісбек <i>Сұлулыққа табыну</i> // https://egemen.kz/_19.07.2021]
Фехтование	fechten	Суық қарумен (рапира, шпага немесе сабля) шабуылдау және қорғану әдістерін қолданатын спорт түрі немесе ұрыс	В Москве завершился чемпионат Европы по фехтованию . [Галина Подкопаева. Московская ремиссия.	Спорттық <i>фехтование</i> сабақтарында оқушылар тек қарумен жұмыс істеуді ғана емес, сонымен қатар тез шешім қабылдау мен

		өнері / Вид спорта или искусство боя, использующее методы атаки и защиты холодным оружием (рапирой, шпагой или саблей).	Чемпионат Европы закончился, чемпионата мира может и не быть // «Известия», 2002.07.10]	зейінді шоғырландыруды үйренеді.
Фисгармония	das Fisharmonium	Сыртқы түрі пианиноға ұқсайтын, бірақ дыбысы ауа үрлеу арқылы (көріктердің көмегімен) шығатын пернелі-үрмелі музыкалық аспап / Клавишно-духовой музыкальный аспап, внешне похожий на пианино, но звук в котором извлекается путем нагнетания воздуха в меха.	В Одоевском музее все работает: и фисгармония , и старинный граммофон, и огромные напольные часы. [М.Б. Бару. Замок с музыкой // «Волга», 2013]	Ескі үйдің бұрышында тұрған фисгармонияның дыбысы өзінің қоңыр үнімен бөлме ішін ерекше күйге бөлеп, тыңдаушыларды өткен ғасырдың классикалық музыка әлеміне жетелегендей болды.
Флексатон	das Flexaton	Соқпалы музыкалық аспап; Ударный музыкальный инструмент	Они с отвращением смотрели на саксофоны, флексатоны , пивные бутылки и кружки Эсмарха, которыми было вооружено звуковое оформление. [Илья Ильф, Евгений Петров. Двенадцать стульев (1927)]	Заманауи композитор өз шығармасына мистикалық реңк беру үшін флексатон дыбысын қосты, бұл көрермендерге ертегі әлеміндегідей ерекше әсер сыйлады.

Фокус	der Fokus	Линза немесе айна арқылы өткен жарық сәулелерінің бір нүктеге тоғысуы; сонымен қатар көрерменді таңғалдыруға негізделген ептілік пен айла-тәсіл / Точка пересечения световых лучей, прошедших через линзу или зеркало; также ловкий трюк, основанный на проворстве и иллюзии.	Построением покажите положение линзы и ее главных фокусов . [Владимир Лукашик, Елена Иванова. Сборник задач по физике. 7-9 кл. (2003)]	Таралу аймағы, негізгі тақырыптық фокус және шығарылу жиілігі. [Қазақстан Республикасының әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне түсініктеме (баптар бойынша)]
Фолиант	der Foliant	Парақтың жарты өлшеміне тең (in-folio) форматта басылып шыққан үлкен көлемді, қалың кітап / Старинная книга большого формата (в половину листа), обычно объемная и массивная.	Три фолианта содержали их перечень, но дело царевича Алексея ни в одном не значилось. [Юрий Давыдов. Синие тюльпаны (1988-1989)]	Бұның айдарынан жел ескелі тұр! Кирилов сандыққа үңіліп, екі қалың фолиант алып шықты. [Кекілбаев Ә. Елең-алаң // www.adebiportal.kz , 09.11.2018]
Форзац	der Vorsatz	Кітаптың түптемесі мен алғашқы беттерін жалғастырып тұратын қос қабатты қағаз парағы / Двойной лист бумаги, соединяющий переплет с книжным блоком.	На форзаце учебника – репродукция картины В.М. Васнецова «Нестор-летописец». [А.М. Щукина. Древнерусская литература. План-конспект урока по литературе (6 класс) (2021)]	Сөздіктің форзацында неміс тіліндегі негізгі грамматикалық ережелер мен кестелер жинақы түрде берілген, бұл оқушылар үшін қажетті ақпаратты жылдам табуға өте ыңғайлы.

Цитра	die Zither	Ішекті музыкалық аспап / Струнный музыкальный инструмент	Давая большие концерты, он поёт в сопровождении скрипки, цитры и рояля. [Любовь Волошинова. Ростовский след Серебряного века // «Ковчег», 2013]	Альпі тауларының етегіндегі шағын ауылда өткен мерекеді цитраның сыңғырлаған әуені естіліп, тыңдаушыларды неміс халқының байырғы дәстүрлі музыка әлеміне жетеледі.
Шлягер	der Schlager	Танымал ән / Популярная песня	А песня про миллион алых роз стала вскоре шлягером . [Игорь Кио. Иллюзии без иллюзий (1995-1999)]	Өткен ғасырдың ортасында жазылған бұл әуен бүгінгі күнге дейін өз мәнін жоймаған нағыз шлягер ретінде концерттік бағдарламалардың төрінен орын алып келеді.
Шмуцтитул	der Schmutztitel	Кітаптың бөлім атауы жазылған беті / Лист с заголовком раздела	В 1906 году Добужинский создал затейливый узорный шмуцтитул к первой публикации в альманахе «Факел» блоковского «Балаганчика». [Наталья Примочкина. «Душа Петербурга» в художественной культуре Серебряного века (А. Блок и М. Добужинский) // «Культурологический журнал», 2014]	Кітаптың әрбір жаңа тарауының алдына қойылған шмуцтитул оқырманға жаңа тақырыпты қабылдауға дайындалып, мәтін құрылымын оңай түсінуге көмектеседі.

Шпагат	der Spagat	Аяқты қарама-қарсы бағытта созып отыру (жаттығу) немесе бума байлайтын мықты жіп / Гимнастическое упражнение (разведение ног) или прочная тонкая веревка.	В коридоре валялись ключья шпагата и обрывки газет. [Андрей Волос. Недвижимость (2000) // «Новый Мир», 2001]	Балет мектебінің оқушылары күнделікті жаттығудың арқасында мінсіз шпагатқа отырып, өздерінің кәсіби дайындығын көрсетті.
Шпация	das Spatium	Полиграфиядағы сөздер арасындағы бос орын (аралық) / Пробел между словами в полиграфии	Всего было зафиксировано 4 мощных шпангоута со шпацией около 50 см. [Александр Окороков. История подводной археологии в России и СССР (Часть 2) // «Культурологический журнал», 2013]	Мәтінді теру кезінде әр сөздің арасындағы шпацияны дұрыс сақтау оның оқылуын жеңілдетіп, беттің эстетикалық түрін жақсартады.
Шпильман	der Spielmann	Көшпелі музыкант / Странствующий артист	Вновь слово «история» входит в употребление в XII в.: в это время его начинают активно использовать странствующие по Европе артисты — певцы, жонглеры, менестрели, шпильманы . [И.М. Савельева, А. В. Полетаев. Знание о прошлом: теория и история. Том 1:	Ортағасырлық жәрмеңкеде көрермендерді өнерімен тәнті еткен шпильман өзінің ескі флейтасымен көңілді әуен орындап берді.

			Конструирование прошлого (2003)]	
Штрих	der Strich	Қысқа сызық / Линия, штрих	Штрихи , пересекаясь, образуют ломаную, которая является двойниковым швом. [А. А. Антонов. Минералогия родингитов Баженовского гипербазитового массива (2003)]	Штрих белгілермен (секпілмен) нүктелер, сызықшалар, жуандығы мен бағдарлануы түрлі штрихтер, дөңгелекшелер, крестшелер (айқыштар) және т.б. түрінде жаралу тегі әртүрлі таужыныстарды ң заттық құрамы бейнеленеді. [Байбатша Ә.Б. Жалпы геология (Жер динамикасы): Оқулық. – Алматы: ҚазҰТУ. 2021 – 498 б.]
Эндшпиль	das Endspiel	Шахмат партиясының соңғы, шешуші кезеңі / Заключительная, финальная стадия шахматной партии.	Но тут он допустил нелепый зевок, и ладейный эндшпиль проиграл... [М.Е. Окунь. Шахматный рассказ (2015) // «Волга», 2016]	Шахматшы эндшпильде шеберлік танытып, ойынды жеңіспен аяқтады.
Юмореска	die Humoreske	Кішкентай юморлық шығарма / Юмористическо е произведение	Ради неясных отношений с человеком, который пишет малоудачные юморески . [Сергей Довлатов. Чемодан (1986)]	Жазушы жаңа жинағына бірнеше қызықты юморескалары н қосты .

ТАБИҒАТ БАҒЫТЫНДАҒЫ КІРМЕ СӨЗДЕР

Кірме сөз	Түпнұсқа	Түсіндірме	Орыс тілінде қолданылуы	Қазақ тілінде қолданылуы
Артишок	die Artischocke	Тағамға қолданылатын гүлшоғыры бар көпжылдық өсімдік / Многолетнее растение с крупными съедобными соцветиями	А морковь, или репа, или артишоки никогда не будут хорошо... [Н.В. Гоголь. Записки сумасшедшего (1835)]	Неміс асханасында артишокты көбіне қайнатып немесе бұқтырып, арнайы соустармен бірге жеңіл тіскебасар ретінде ұсынады.
Базальт	der Basalt	Жанартаудың атқылауынан (магманың сууынан) түзілетін қара немесе қара-сұр түсті өте қатты тау жынысы / Очень твердая горная порода черного или темно-серого цвета, образующаяся из застывшей лавы.	Первая тоньше, моложе и состоит преимущественно из базальта . [Григорий Тарасевич. О науке без звериной серьезности (2018)]	Д. Джели континенттердің балқыған базальт қабығы бойынша Ай-Күннің тартылыс күшінің әрекетінен көлбеу жылжу мүмкіндігіне де жол беретінін сипаттайды. [Байбатша Ә.Б. Жалпы геология (Жер динамикасы): Оқулық. – Алматы: ҚазҰТУ. 2021 – 498 б.]
Бухта	die Bucht	Мұхиттың, теңіздің немесе көлдің құрлыққа сұғына еніп жатқан, толқыннан қорғалған кішігірім бөлігі / Небольшая часть моря или озера, защищенная от волн и ветра	Якорь бросили в бухте , где теперь расположен город Рио-де-Жанейро. [Олег Тихомиров. Подвиг Магеллана // «Мурзилка», 2002]	1) топографиялық жағдайлар (жағалау алабының кескіні – шығанақ, бухта , фьорд, кірме, көлтабан, лагун, қайраң, мүйіс) [Қазақстан Республикасы Инвестициялар

				<i>және даму министрлігінің бұйрығы №76]</i>
Вальдшнеп	der Waldschneppe	Таулы-орманды жерлерде мекендейтін, ұзын тұмсықты жыл құсы / Лесная птица с длинным клювом, обитающая в густых лесах.	На закате у опушки леса послышался голос вальдшнепа.	Күн батқанда орман шетінен вальдшнептің даусы естілді.
Курорт	der Kurort	Табиғи емдік факторлары бар, емдеу және демалу орындары орналасқан аймақ / Местность с природными лечебными средствами и учреждениями	Зато летом на такой террасе вы будете себя чувствовать, как на курорте. [Валерия Иршенкова. Свой уголок я убрала цветами // «Сад своими руками», 2003.01.15]	Туризм саласыМаралды курорт салуға дайын ба? (Фарида Бықай Маралды курорт салуға дайын ба?.. // https://egemen.kz /15.07.2021)
Лавина	die Lawine	Таудан үлкен жылдамдықпен түсетін қар массасы / Снежный обвал с большой разрушительной силой	На них наваливалась лавина людей, враз потерявших все. [Токарева Виктория. Своя правда // «Новый Мир», 2002]	Тау шаңғысы курортында қауіпсіздік ережелерін сақтау өте маңызды, себебі кенеттен жүрген лавина адам өміріне үлкен қауіп төндіруі мүмкін.
Ландшафт	die Landschaft	Жер бетінің табиғи немесе адам қолымен өзгертілген біртұтас көрінісі. / Обобщенный вид земной поверхности, природный или измененный человеком.	В ландшафте заповедника преобладают сосновые леса, березняки, а в понижениях — низовые болота. [З. Б. Минина. Творческие мастерские // «Первое сентября», 2003]	Павильонның бірінші бөліміне ландшафт , мәдениет, тарих, Қазақстанның өткені мен болашағы туралы қойылады. [Гүлмира Аймағанбет «ЭКСПО-2017. Қазақстан павильоны

				қандай болады?» // www.astana-akshamy.kz , 12.02.2019]
Монацит	der Monazit	Сирек жер элементтерінің фосфаты болатын минерал / Минерал — фосфат редкоземельных элементов	Так что работы были, и монацит добывали, и Берия соответствующи е документы подписывал... [Форум: Торий (2008-2010)]	Геологиялық зерттеулер барысында тау жыныстарының құрамынан монацит табылды, бұл аймақта сирек кездесетін металдардың кен орны болуы мүмкін екенін көрсетті.
Ротвейлер	der Rottweiler	Иттің қызметтік тұқымы / Служебная порода собак	С перепугу я скормила все это ведро своей помеси добермана с ротвейлером . [Наталья Радулова. Как выживали в 1990-е. Воспоминания из соцсетей (23.03.2020) // Живой журнал, 2020]	Ротвейлер өзінің төзімділігімен және иесіне деген адалдығымен ерекшеленетіндіктен, ол сенімді күзетші болып саналады.
Хамелеон	das Chamäleon	Қоршаған ортаға байланысты түсін өзгерте алатын кесіртке / Ящерица, способная менять окраску в зависимости от среды.	Так же вместе, переговариваясь, рассматривают зеленого пучеглазого хамелеона . [Василий Климов. Кошачьи лемуры, или катта // «Знание — сила», 2020]	Антон Чеховтың « Хамелеон » әңгімесінде басты кейіпкердің іс-әрекеті жағдайдың өзгеруіне қарай құбылып, нағыз екіжүзділікті көрсетеді.
Шпалер	die Spaliere	Өсімдіктер қатары немесе сәндік тор / Ряды растений, решётка	Более эффективны шпалеры из туи и тисса, которые легко поддаются формированию,	Мемлекет басшысын күтіп алу рәсімінде құрметті қарауыл

ТАБИҒАТ БАҒЫТЫНДАҒЫ КІРМЕ СӨЗДЕР

			но разрастаются значительно медленнее. [Елена Немова. Садовые декорации // «Сад своими руками», 2003.01.15]	сарбаздары жол бойына шпалер болып тізіліп тұрды.
Шпинат	der Spinat	Көкөніс өсімдік / Овощное растение	Подаются к борщу, к зеленым щам из щавеля, шпината , лебеды, крапивы и проч. [Елена Молоховец. Подарок молодым хозяйкам, или средство к уменьшению расходов в домашнем хозяйстве / Ватрушки и др. мучные изделия (1875-1900)]	Біздің елімізге шетелдерден әкелінген рукола, жалбыз, шпинат , насыбайгүл, т.б. [Наима Нұралықызы Өсімдікті топырақсыз өсіреді // https://www.astana-akshamy.kz/2000-zhyl-2/ , 31.07.2021]
Ягуар	der Jaguar	Жыртқыш аң / Хищное животное	На стол полетели ключи от « ягуара » и доверенность на него. [Анатолий Азольский. Лопушок // «Новый Мир», 1998]	Щучинск қаласындағы «Ягуар» фитнес-орталығына тағы екі келуші «қызыл» және «сары» мәртебемен жүргені анықталған. [Байқал Байәділ Жаңалықты жатырқамау керек // https://egemen.kz , 15.07.2021]

ISBN 978-601-391-045-1

Бижкенова А.Е., Серікбай А.Т.

**ҚАЗАҚ ЖӘНЕ ОРЫС ТІЛДЕРІНДЕГІ
НЕМІС ТІЛІНЕН ЕНГЕН СӨЗДЕРДІҢ
ҚЫСҚАША ЖИЫНТЫҒЫ**

Басуға 15.05.2026 жылы қол қойылды
Шартты баспа табағы 10,3 Пішімі 60/84_{1/16}
Таралымы 500 дана Тапсырыс 0100
«Булатов А.Ж.» жеке кәсіпкер
010000, Астана қ., Пушкин к-сі, 16
Тел.: 87086950105 e-mail: ip_bulatov.a@mail.ru

ISBN 978-601-391-045-1

9 786013 910451